

САФО ҲАЛИМӢ

МАРО
МЕШУНАВЕД,
ХОНУМҲО?

ДУШАНБЕ
«АДИБ»
2004

Сафо Ҳалимӣ

Ҳ-28 **Маро мешунавед, хонумҳо?** (настри ҳаҷвӣ). — Душанбе, «Адиб», 2004, 144 саҳ.

Ҳар як сухани танзомез, ки ҳадафи он шахси алоҳида ё гурӯҳи иҷтимоӣ ва ё умуман ин ё он падидаи зиндагии мардум бошад, ба мисли бемориест, ки ниёз ба муолиҷа дорад.

Ин маҷмӯа монанди оинаест, ки баъди мутолиаи ҳар як саҳифаи он мо айбу нуқсонҳои зиндагии рӯзмарраи худро мебинему ба ҳоли худ меҳандем.

Беҳуда муаллиф ба маҷмӯаи худ «Маро мешунавед, хонумҳо?» ном надодааст.

Воқеан, зан дар рӯзгор ва ҷомеа ҳамон оинаи инъикоскунандаи бурду боҳти мо ва низ оинадор аст.

Ҳ $\frac{4702540202-68}{М 503}$ - 2004

© Сафо Ҳалимӣ, 2004 с.

*Зан агар отаи намешуд,
хом мемондем мо.
М. Турсунзода*

ПЕШГУФТОР

Бо танзу зарофат чизе навиштан, рафтор, кирдор, хӯву хислати ношоями атрофиёро тарзе бо киноя, истиора ё суханҳои коғазпеч ба қалам додан, ки хангоми мутолаа лаби хонанда аз ришханд қачу килеб шавад, хунари дигар аст. Дар майдони эҷод танҳо касе ба ин роҳ қадам мениҳад, ки табъу завқи хоса дорад ва табиатан бе ҳазлу шӯҳӣ ба қавле, рӯзи равшан дар назараш тор менамояд. Аз адибоне, ки аз кони табъи латиф ва сухани хушнамаки Убайди Зоконӣ то Сайидои Насафӣ чошние гирифта, ҳам дар офаридани асарҳои пурзарофат ва ҳам дар ороستاني маҳфилу сӯҳбатҳо шамъи ҳаҷву истеҳзоро фурузон медоштанд, С.Вализода, М.Аминзода, Б.Раҳимзода, Ҳ.Содик, А.Шукӯҳӣ, Ф.Муҳаммадиев, А.Сафар, Б.Ғанӣ, А.Маҳмадшоевро метавон номбар кард. Асарҳои пурмурчу қаламфури ин адибон ва пайравону ҳамқаламони эшон бештар ҳуснбахши маҷаллаи «Хорпуштак» буданд. Ба ин сабаб онҳоро «хорпуштакзодаҳо» меномиданд.

Имрӯз ин бо заҳмат ва «суханчини»-ю варақхоро сиёҳ кардани Н.Шоҳинбод, М.Файзали, Ҳ.Назаралиев, М.Пӯлод, Д.Эгамзод, Г.Сафар ва дигарон мулки ҳаҷв обод ва деги танзу мутоиба дар чӯш аст. Ва Сафо Ҳалимӣ, ки то ба наздикӣ танҳо ба навиштаҳояш ошно будам, аз хизматгорони беминнати бобои Мушфиқӣ мебошад. Эшон дасту остин барзада, миёно

аз ҳафт ҷо маҳкам баста, бо килку қаламҳои ранга ҳикоя ва латифаҳои саршори ҳачв менависад; қаҳрамонҳояшро ҷое аз шарм сурх, ҷое аз тарс рангпариди, дар мавриде аз хашму алам сиёҳу кабуд мекунад. Сафо Ҳалимӣ бо ҷорӯби зарофат хоки пойи ашхоси аблаҳ, холабеғам, найрангбоз, маккор, авомфиреб, дурӯя ва пуркибрро аз роҳи зиндагӣ рӯфтан ме-хоҳад ё бо неши сухан ба қавле, пинакашонро вайрон карда, чашмашонро мош барин мекушояд. Агар ба ин гапи банда бовар накунад, китоби нави Сафо Ҳалимӣ «Маро мешунавед, хонумҳо?»-ро бихонед. Итминон дорам, зимни мутолиа борҳо қоҳ-қоҳ зада механдеду мегӯед: ана, ин гапи дигар!

Абдулҳамид САМАД

ҲАҚВИЯҲО

ГҶШВОРИ ТИЛЛО

Хурбибӣ ин бегоҳ шавҳараш Султоналиро бо қавоки овезон пешвоз гирифт.

— Ҳа, себатро хом кандам, ки ин қадар бад-бад нигоҳ мекуни? – пурсид шавҳар аз вачоҳати зан ба ҳайрат афтода.

ӯ саволи шавҳарашро гӯё нашунида бошад, қоматашро рост гирифт ва сари дилашро дамонеда, якбора маддаи дилашро кафонд. Беҳуда нагуфтаанд, ки «То шамол набошад, шохи дарахт намеҷунбад». Вай охи пурдард кашид.

— Афсӯс, ки аз серкорӣ ба сархорӣ ҳам дастам наме-расад. Хуни чигар хӯрда, мисли шутури пир бори тарбияи фарзандонро мекашам. Набошад, аз пуштатон поида, меқа-пидаму мӯйи саратонро як тор – як тор мекандам. Охир, пулам нест, моҳона надодаанд мегӯеду гӯшвораю ангуштарини тиллоро бо чӣ харидед? Ё барои бӯса ҳам тӯҳфа медиҳанд?

Овози зан торафт баландтар мешуд. Гӯед, росташро гӯед, гӯшвори тилло барои қадом ойимча?

Султоналӣ ҳам паст наомад.

— Аҳа, аллақай ягон акка хабар дод? Ҳе, думаш резад, ҳамун аккая!

Зан бештар оташ гирифт.

— Акка хабар дод ё калзоғи пир, қоратон набошад! Фақат росташро гӯед, нисфирӯзӣ аз дӯкони чавохирот гӯш-вораи тилло харидед ё не?

— Харидем.

— Чӣ хел харидем, харидам гӯед! – Ба сӯҳбати ойим дукасаву секаса намераванд, ки барои як гӯшвор дукаса ба магазин дароед... «Харидем» будааст. Ҳа, росташа гӯед. Ё маро гӯлу гаранг меҳисобед?

Султоналӣ қоҳ-қоҳ зада хандид.

— Пагоҳ Офтобхон 40-сола мешавад. Мо, ҳамкорон, ба дусад доллар барояш гӯшвор харидем.

— Моҳтобаш буд, акнун Офтобаш ҳам баромад... Инаш кӣ?

— Духтари сардорамон.

— Аз сардоратон чӣ фоида, ки аз духтараш бошад?

— Вай сармуҳосиби корхона аст. Сардори асосӣ ҳамин духтар. Ана, барои чӣ раиси кумитаи иттифоқи касаба пул дод.

— Шумо ҳам додед?

— Не, пул кучо... ханӯз моҳона надодаанд.

— Набошад, соати тиллоро бо чӣ харидед?

— Бо пули идора,.. барои писари сардор.

— Ӯ ҳам дар корхонаи шумо кор мекунад?

— Ҳа-дия, вай сармуҳандис аст.

Хурбибӣ лаб газид. Чашмонашро нимқоф карда, ба рӯйи шавҳараш назар партофт. Афташ гӯё хунук буд, хунуктар менамуд.

— Ангуштари мардонро барои кӣ харидед? Барои сардор?

— Не, барои домодаш. Вай мудири анбори маҳсулоти тайёр.

— Зани сардор ҳам калони шумо?

— Ҳа, Сунбулахон сармушовири сардор, балки сармураббӣ, набераҳоро ҳамин чо таълим медиҳад. Қойи сартехнолог холӣ,.. чаққонтараш ба ҳамин вазифа мегузарад.

Ба оташи зан гӯё об рехта бошанд, аввал дамаш ба дарун афтод, сонӣ якбора шӯрид.

— О, шумо ҳам каллае доред, ки ақаллан сарпосбони дари ақиб шавед?! Он вақт дар зодрузи шумо ҳам бароятон тӯхфа мехариданд.

— Не, каллаи ман барои такмили дастгоҳҳо об шудагӣ. Барои сохтани чархофалак, ки бояд ба набераи дӯструяки онҳо Афросиёби хурдакак тӯхфа мекардем, мағзи каллая ба-тамом рехтам.

— Ҳа, бекалла, ки ҳастед, асло сардор намешавед. Сардор, ки нашудед, аз паси тӯхфа дӯкон ба дӯкон мегардед.

Султоналӣ ин дафъа бошавқтар хандид. Овозаш хонаро пур кард.

— Хайр, Ҳурбибӣ, гӯй, ки магазинравихои маро ба ту кадом акка хабар дод?

— Акка не, дугонаам Моҳрӯ.

— Вай кӣ?

— Сардори молшиносони мағозаи ҷавохирот.

— Бин-а, ҳама сар доранду фақат ман не. Биё... як бӯса ҳада кун. Ақаллан дар хона сардор бошам...

Ҳурбибӣ аз лутфи шавҳар завқ кард, аз қавоқи овезон нишоне ҳам намонд.

АЙБАШ ДАР ГАРДАНАШ

Муовини раиси ноҳияи «Меҳнатобод» Ҷовид Юсуфӣ мудирӣ шӯъбаи мактубҳо, шахси кордону ботаҷриба ва мушовирӣ раис Одил Орифино даъват карда пурсид:

— Аз навигарӣ хабар доред?

— Не, чӣ хел навигарӣ? – бо ҳайрат ба суол суол кард ӯ.

— О, шумо чӣ хел корманди ҳукумат, ки телевизор намебинед?

— Дар деҳаамон як моҳ боз барқ нест. Мардум аз рӯшноӣ маҳрум. На телевизор тамошо мекунанду на радио мешунаванд. Дар торикӣ чашмашон ба хати газета намегузарад.

Намегӯям, ки хӯрок намехӯранд. Мехӯранд, фақат мушта ба торикӣ мезананд. Наход нашунида бошед?

Муовин Ҷовид Юсуфӣ, ки ин масъала бевосита ба ӯ дахл дошт, чун оҳақ сафед шуда, лабонашро лесида монд. Замин зери пояш гӯё давр мегашт. Ӯ худро базӯр ба даст гирифт.

— Медонам, Одил Орифӣ, хабар дорам, - гуфт ӯ беҳабариашро пинҳон карданӣ шуда, - ба сармуҳандиси идораи барқ супориш ҳам дода будам. Наход то ҳоло мардум бе барқ бошанд?

— Ҳа, шабу рӯз дар деҳа баробар. Танҳо хурӯс ҷеғ мезанаду гов маос. Телевизор ҷим.

— Хайр, ҳозир сахтакак карда мефаҳмонам. Дераш пагоҳ барқ мешавад.

Вай сари лучашро молида монд.

— Мебахшед, мо аз масъалаи асосӣ дур рафтем. Навигарӣ ҳамин ки раисро аз кор гирифтанд.

Одил Орифӣ аз ин хабар моту мабҳут, тахта барин шах шуда, саросема пурсид:

— Кадом раисро?

— Раиси худамон Зоҳиди Абдуллоро.

— Барои чӣ? – ҳайрати Одил Орифӣ афзуд. – Ягон сабаб доштагист?

— Шарҳ надоданд. Фақат гуфтанд, ки раиси ноҳияи «Меҳнатобод» Зоҳиди Абдулло аз вазифааш сабукдӯш карда шавад.

— Боз барои рустӣ ба авлодаш тақсим кардани заминҳои ҳосилхези колхоз набошад?

— Ин хел бошад, раисони колхозҳо ҳам бояд ҷазо гиранд. Заминҳоро бо қарори маҷлиси колхоз мемиханд-ку.

— «Дар номади кор атола дандон шиканад», гуфтанд. Ба наздикӣ сармуҳаррири рӯзномаи «Озодӣ» Саид Ниёзӣ мақолаи танқидӣ навишта буд. Ба гуфти ӯ таълиму тарбияи насли наврас дар мактабҳои деҳоти ноҳия суғуст аст. Нарасидани муаллимон, китобҳои дарсӣ асбобҳои аёнӣ, дар

фасли зимистон гарм накардани синфхонаҳо, таъмирталаб будани бинои мактаб, мактабро тарк кардани хонандагон ҳам аз назараш пинхон намондааст. Шояд мақола дастак шуду барои ҳамин раисро аз кор гирифтанд?

— Не, ин хел камбудихо қариб дар ҳамаи мактабҳо ҳастанд.. Кобед, лак-лак норасоӣ меёбед.

— Ҳа, пирӣ-дия, қариб ки аз ёдам барояд. Имсол ноҳия плани фуруши пахтаву мева, гӯшту шир, тухму пашмо иҷро накард. Ё барои ҳамин бошад?

— Не! Охир танҳо мо қафомонда нестем-ку. Чандин ноҳия нишондодҳои истеҳсолиро иҷро накардааст, - муовин оҳ мекашад. – Хайр, мардум софдилона меҳнат накунад, айби Зоҳиди Абдулло-мӣ?

Одил Орифӣ дар баҳри хиёл ғарқ шуд. Ёро сулфа гирифт. Оби чашмонашро пок карда, нимғурма садо баровард.

Ёфтам!

— Чиро ёфтед?

— Шояд занаш аз болои ӯ рост ба калони калон шикоят навишта бошад?

— Шикоят?

— Ҳа, зани аз ҳама калони раис қаламдор аст. Ё дар замони карахтӣ ҳам хушёр буд. «Шавҳарам занбоз» гуфта, ба комитети ҳизбии ноҳия ариза навишт. Он вақт Зоҳиди Абдулло раиси колхоз буд. Ёро дар бюро саҳт муҳокима карданд. Агар колхоз пешқадам намебуд, дафтарчаи сурхакашро кашида мегирифтанду аз кор ҳам шармандавор пеш мекарданд. Аҷаб не, занаш боз ариза навишта бошад?

Тахмини Одил Орифӣ, гӯё фол дида бошад, рост баромад. Худи ҳамон рӯз ба ноҳияи «Меҳнатобод» раиси вилоят ду-се нафари дигар омаданд. Дар маҷлис, ки ҳамаи қорамандони ҳукумати ноҳия ширкат доштанд, аризаи зани Зоҳиди Абдуллоро хонданд. Дар он овардааст:

— То кай Зоҳиди Абдулло барин одамони бевичдон, қонуншикан, ришвахӯр, занбоз, ҳавобаланд, фиребгар, ваъ-

дабоз сарвар шуда кор мекунад? Кӣ ба ӯ ичозат дод, ки хукуки муқаддаси занонро поймол кунад? Зоҳиди Абдулло, маро ба ҳисоб нагирем, боз панҷ зани никоҳӣ дорад. Онҳоро аз кадом ҳисоб меҳӯронаду мепӯшноад? Бо кадом пул барои онҳо хонаҳои дақаданг месозаду мошинҳои ялаққосӣ харида медиҳад? Барои чӣ қонундонҳо дидаву доништа ӯро ба ҷавобгарӣ намекашанд?

Ранг аз рӯи Зоҳиди Абдулло парид ва ба сурати бечон табдил ёфт. Ӯ бо сари ҳам аз маҷлисоҳ берун шуд. Ба хонаи кадом занаш рафт, касе намедонад. Шояд ба хонаи зани байни қарахтҳо ҳушёраш бошад?

ДУРҶИ НИШОНРАС

Рӯзе нест, ки ҳамсарам байту ғазали якнавохти худро нахонад. Сабаби кушода шудани ҷоғи бонуи хонаам ҳамсоёмон Давлатхӯча аст.

Имрӯз ҳам аз субҳи солеҳон ҳамсарам гӯшҳои маро нишони тири гапу гапҷаҳои худ кард.

— Баъзе қасон чи қорҷо мекунад... Шумо бошед, «ман ҳалолқор, покҷидон» гуфта иҷрои қори осонро ҳам солҳо қашол медиҳед. Нағз донед, ки дар ин дунё бо покҷидонӣ қор пеш намеравад. Чи қадаре, ки тавонед, фиребу найрангро ёд гиред. Набошад, зиндағиямон беҳ намешавад, балки аз гуруснагӣ мемирим. Ҳа, хафа нашавед, мардак, ростӣ гапро гӯям, шумо ноӯҳдабаро.

— Ба қаллаат боз чӣ фикри тоза омад, ки якбора шақшақа барин ба хониш даромадӣ? – шинонда, пастақак пурсидам.

— Гапу қордонии Давлатхӯчаро дида, одам ҳайрон мешавад, - ба таърифи ҳамсоё оғоз намуд ӯ.

— Чӣ хел қордонӣ?

— Худро ба қордонӣ назанед! Давлатхӯча ёру ошноҳои зиёд дораду ҳар мушкилие, ки ба сараш ояд, зуд ҳал мекунад. Шумо бошед, ғайр аз худатон барин лақашамхӯҷаҳо дигар

касе надоред. Ягон корчаллон ба шумо ошно не. Ана барои ҳамин якатон ду намешавад.

— Хайр, Давлатхӯчаат кӯҳи Муғӯлро талқон кард ё оби дарёи Сирро мураббо? Охир, ин қадар таъриф мекуни?

— Наход фаромӯш карда бошед? Боз мегӯям, шумо ноӯҳдабаро,.. - аз суоли ман гӯё илҳоми тоза гирифт ҳамсарам. – Соли гузашта ба панҷ нафар меҳмононе, ки ба тӯямон омада буданд, на шумо, на ҳамкоронатон билет ёфта натавонистед. Давлатхӯча дар ним соат билет овард ва меҳмононро ба самолёт савор карда монд.

— Хайр, боз чӣ?

— Писари холаатон Баракатулло қариб даҳ сол боз навбатпой карда, ҳаҷ рафта натавонист. Давлатхӯча бо як имои бурут масъаларо ҳал кард. Дар идораи дин ба номаш зуд ҳуччат навиштанд.

— Ҳамааш ҳамин?

— Забонамро нахоронед! - оташин шуда гуфт завҷаам. – Як олам мисол оварданам мумкин. Давлатхӯча бо шиносонаш гуфтугӯ карда, духтари раиси маҳалла Мискинойро ба мактаби олий дароварда, ба тӯйи Ҳасанҷон фақат аз Ёзбекистону Туркманистон не, аз Эрон ҳам артист овард... Дур рафтани чӣ даркор? Мо аз кассаи амонатгузорӣ пуламонро гирифта наметавонему ӯ бошад, ҳатто пули дигаронро гирифта дод. Мо дар ним сол як бор нафақа мегирему падару модари ӯ ҳар моҳ. Ҳа, Давлатхӯча ба гуфти Маша-хола «пробивной мужик». Ё хато кардам?

— Ҳамаи гапҳоят дурустанд, азизам, - ба нишони таслим ду дастамро боло бардошта гуфтам. – Ман дар ҳақиқат ношуд, корчаллон не. Модарам ҳамин хел таваллуд кардааст. Гӯй, чӣ кор кунам?

— Чӣ кор кунам? – будааст. Давлатхӯча барин устокор шавед-дия!

— Хуб шудааст, чонакам. Вале ту кори аз ҳама асосии Давлатхӯчаро намедонистай...

— Чӣ кор?

— Вай ба болои занаш пинҳонӣ ду зани дигар гирифтааст. Медонӣ аз кучо? Яке аз Тошканду дигарӣ аз Маскав. Вай дам назад. Фақат даст ба гиребонаш бурд.

БА МАН БОВАР КУНЕД!

Мухтор-ако ҳамсояш Обидҷонро, ки дар тараддуи арӯсбиёри мурғи посӯхта барин ба чор тараф мезад, ҷег зада, маслиҳатомез пурсид:

— Хӯш, ба ягон хулоса омадед? Ба миёнаравӣ чанд кас мераванд?

— Чор кас.

— Киҳо?

— Шумо, Муллоаҳмад...

— Муллоаҳмад?! Намешавад, қадамаш муборак не. Ба ҳар чое равад, гулистон хористон мешавад. Агар ўро ба миёнаравӣ фиристед, сад дар сад бовар кунед, ки оқибати коратон хуб намешавад. Дар ёд дошта бошед, вай чаҳор сол пеш аз ин миёнарави келини усто Асади ҳалвочӣ буд. Баъди тўй, ба ман бовар кунед, як ҳафта нагузашта, байни арӯсу домод хунукӣ афтоду аз якдигар ҷудо шуданд. Бечора усто Асад зарари калон дид. Ҳоло ҳам афсӯс меҳӯраду ҳеч не, ки ба худ ояд...

— Наход?

— Ҳа, ба ман бовар кунед. Ўро ба миёнаравӣ нафиристед, ки шумо ҳам шарманда мешавед. Боз кӣ?

— Комилхўча, - гиреҳи абрувони Обидҷон тангтар гардид.

— Инаш ҳам намешавад. Ба ман бовар кунед, вай ба гап усто бошад ҳам, одами наҳс аст. Ба ҳар чое, ки равад, кори буд мешудагӣ ҳам буд намешавад.

— Мухтор-ако, наход рост бошад-а? – Бо оҳанги эътироз ба гап даромад Обидҷон. – Боз бадгӯй набошад? Дар ин синну сол дар ҳаққи як кас бад гуфтан гуноҳ.

— Ин бадгӯӣ не, ба ман бовар кунед, ин ҳақиқат аст. Шояд дар хотиратон бошад, ду сол пеш Комилхӯча ҳамроҳи ду нафар ба хонаи Амон Ғуфронович ба миёнаравӣ рафтанд. Баъд аз зиёфату садтоғӣ нӯшидан Комилхӯча бо гап Амон Ғуфроновичро мот карду ба тӯйи духтари ваю писари Ҳодибой мӯзадӯз розигӣ доданд. Шаби арӯсбарӣ ду мошин ба ҳам заду се кас мурд. Тӯй ба азо табдил ёфт. Худо ин хел рӯзро ба ҳеч кас нишон надиҳад.

Ин суҳанонро Обидҷон шунида, хаёломез охе кашид ва ба дарёи фикр фуру рафт.

— Хайр, беҳуда оҳ накашед. Ба гузашта салавот мегӯянд. Боз киро дар назар доред? – Обидҷонро ба худ овардани шуда пурсид Мухтор-ако.

— Собир-тағоро.

Не-не, зинҳор Собир-тағоро нафиристед. Он кас, ба ман бовар кунед, одами нағз, вале дар ин хел корҳо умуман таҷриба надоранд.

— Чаро ин хел мегӯед? – хайрати Обидҷон яке бар дах афзуд. – Наход дар деҳа одами дуруст набошад?

— Дар деҳа одамони баобрӯи кордида бисёранду аз одаминтихобкуниатон ба хулосае омадам, ки шумо онҳоро дуруст намедонистаед. – Бетаҷрибагии Собир-тағо дар ҳамин ки Ибодатхон – мудирӣ мағозаи хӯроквории деҳа ўро ба гап дароварда, ба хонаи раиси колхоз Шодибой фиристод. Аз ин пеш ҳам ба хонаи раис бисёриҳо ба хостгорӣ омада, ноумед шуда рафта буданд. Собир-тағо, ки хеши наздики раис буд, Шодибойро бо гапҳои рости дурӯғ аллонда, барои духтарашро ба писари Ибодатхон додан розӣ кунонд. Ибодатхон тӯйи дақаданг карда, аз болои сари писару келинаш пул рехт. Шаби аввал байни арӯсу домод ҷанҷол сар шуд. Рӯзи дигар Ибодатхон келинашро зада пеш кард. Пас аз чанд рӯз, ба ман бовар кунед, дар байни мардум миш-миш паҳн шуд, ки духтари раиси овозадорамон беайб набудааст. Ибодатхону

Собир-тағо обрӯи раисро паст карданд. Ҳоло онҳо ногапанд. Раис акнун даҳонкалонӣ карда наметавонад.

— Ачабо, ҳоло ҳамин хел гӯед?! – Обидҷон ба сӯи Мухтор-ако бо нафрат назар партофт.

Ҳа, ҳамин хел. Ба ман бовар кунед, ин гапҳоро ба шумо аз дилсӯзӣ мегӯям. Хоҳед, ки писаратон хушбахт шаваду тӯягон бешикасту рехт гузарад, ба миёнавию андозу бардор ман барин одамони ҳаётдидаро фиристед.

— Хуб шудааст. Обидҷон ба гапҳои Мухтор-ако бовар накард ва ўро ба миёнаравӣ нафиристонд.

Акнун дар маҳалла дув-дув гап: Обидҷон тӯхфаро ба Мухтор-ако не, ба Собир-тағою Муллоаҳмад додасту ў аз гуфта пушаймон.

ОДАМШИНОС

Муовини сардори тарабхонаи «Шоми нуррез» Шодӣ Шамолович ба назди хўҷаин Сафол Сангович даромада арз кард. Ў аз ҳаяҷон суп-сурх шуда буд.

— Пешхизматҳо аз мансабдорони шаҳру ноҳияҳо, ки ин ҷо хўрок мехўранд, шикоят доранд. Аз афташ, баъзе даҳонкалонҳо, намедонам бо кадом мақсад бошад, сиёсат карда, «машруботу нўшобаҳоятон бадсифат, ин хелаш намешавад» гуфтаанд. Агар пеши ин хел наҳзаниҳоро бо тезӣ нагирем, назди ҳамкасбон шарманда шуданамон мумкин. Гапи бисёр - як хара бор.

— Кӣ вай худаш, наҳзанию сиёсат мекардагӣ одам? – пурсид сардор бо димоғи сўхта.

— Якумаш, сардори стансияи санитарию эпидемиологии шаҳр Давлаталӣ Хаскашович, - суханаширо идома дод Шодӣ Шамолович. – Ў «хўрокҳоятон бемаззаву дилнокаш, арақу нўшобаҳо туршу тунд, ҳама ҷо ифлос» гуфта ҳатто, шуморо пурсидааст. Мо, ки набудем, аз Дилафрӯзи пешхизмат дафтари ар-

зу шикоятро талаб кардааст. Агар моро меёфтанд, акт сохта, табъамонро хира мекарданд.

— Хайр, Дилафрӯз чӣ гуфтааст?

— Тундмиҷозии Дилафрӯзро нағз медонед-ку. «Мо дафтари арзу шикоят надорем. Шикоят навиштан хоҳед, ба тарабхонаи шӯъбаи савдо равед, ин ҷо хусусӣ» - гуфта, пурсандаро хеле боб кардааст. Омади корро бинед, ки ду-се мизочи доимиамон Дилафрӯзро тарафдор шуда, «хӯроку нӯшобаҳо бадсифат бошанд, айби пешхизмат не», - гуфта Давлаталӣ Хаскашовичро муттаҳам кардаанд.

Сафол Сангович пушт ба курсӣ партофта, сигор оташ гиронд ва арақи пешониашро бо рӯймолчаи оҳарӣ бафурсат пок кард.

— Равед, ошпазҳою пешхизматҳоро ҷеғ занед! – фармон дод сардор. Эҳтиёт – ними ҳаёт. Ина ман не, Маркс гуфтааст. Агар барои пешгирии ҳар гуна иғво сари вақт чора набинем, пагоҳ дер мешавад. Намехоҳам, ки дигарон аз Дилафрӯз ибрат гирифта, бо махмадоногии худ обрӯи мана дар назди мардум резонанд.

Сардор ханӯз сигорашро тамом накарда, Шодӣ Шамолович ҳамаро чамъ кард.

Сафол Сангович ба ошпазҳою пешхизматҳо як-як назар кард ва нафаси чуқур кашида, теги нигоҳашро ба Дилафрӯз зад:

— Ба ту, тирмизак, кӣ ҳуқуқ дод, ки бо Давлаталӣ Хаскашович барин як одами баобрӯ дағалӣ кунӣ? О, вай боевик-а. Ё аз ҷонат сер шудӣ?

— Шумо ҷанҷолу хархашаҳое, ки ҳар рӯз байни мову мизочон мешавад, аз кучо медонед? – гӯё косаи сабраш лабрез шуда бошад, гап партофт Дилафрӯз. – Агар гапу калочаи ҳаррӯзаро ба шумо нарезондаву начаконда гӯем,.. оқибаташро худо медонад, - гуфт Дилафрӯз паст наомада.

— Бас кун, кӯрнамак! – дӯғ зад сардор аз ҷояш хеста. – Ба девор не, ба ту мегӯям! Чӣ ин қадар чашмонатро ало

мекуни? Нағз медонам, ки шумо, пешхизматҳо, чойпулӣ кор мекунед. Агар як даста пул наёбед, хобатон намебарад, девона мешавед...

— Аз гуноҳаш гузаред, - Сафол Сангович, - гӯё ба таваллову зорӣ даромад пешхизмати калон Марҳабо Қамбаровна аз танӯри синааш охи сӯзон бароварда. – Гапҳоятон сад дар сад дуруст. Ба шумо ҳам душвору ба мо ҳам. Чанд сол боз «сар равад ҳам, сир наравад» гуфта гаштаем. Намехоҳем, ки дар коллективи хурдакак чанчоли калон шавад.

Вай боз оҳ мекашад. Бо рӯймолчаи чиркин, гӯё гиря карда бошад, чашмонашро пок мекунад.

— Дина ба чор нафар мардҳои даҳанкалону шикампарвар хизмат расонидам. Онҳо қариб панҷ соат кайфу сафо карданд. Таъриф не, чунон хизмат кардам, ки мондан гиред. Вақти ҳисобу китоб расида буд, ки якеаш «ба ин пешхизматҳои чапдаст чойпулӣ надихем ҳам, мешавад» гуфта, заҳрханда кард. Табъам чунон хира шуд, ки қариб мисли лахчаи равангрехта аланга занам. Мегӯяд, ки ба шумо, раис, пул надихем мешавад. Бе ин ҳам мошинҳои иномаркаву хавлиҳои дакаданг доред... Бовар кунед, Сафол Сангович, агар мақоли халқии «Санги вазнинро об намебарад»-ро намедонистам, ба даҳони бефаровезаш як торсаки мезадам, ё ба рӯяш туф мекардам. Медонед, он мизочи таънагар кӣ буд?

— Кӣ? – саросема суол кард сардор.

— Корманди суди ноҳияи «Гулобод» Зардак Наботович.

— Дар пешонааш навиштаанд?

— Не, мастию ростӣ гуфтаанд, ки хато не. Сахт, ки сархуш буд, ҳавобаландӣ карда, ҳуччаташро нишон дод.

— Офарин ба ту, Марҳабохон! – гуфт сардор бо завқ. – Ин рафтори ту бояд ба ҳама дарс шавад. На ин ки забон дорам гуфта, мисли Дилафрӯз маҳмадоноғӣ кунӣ! Беҳуда «Ҳалворо ҳакиму шаллокро ятим хӯрад» нагуфтаанд. Намехоҳам, ки барои ба мансабдорҳо дӯғу даранг карданатон ҷазо диҳам...

— Як таклиф ҳаст, - овоз баровард сарошпаз Авлиёхӯҷаи Ҳочиабдулло.

— Майлаш, майлаш, агар кироӣ бошад...

Сардор дуди сигорро ба шифти хона сар дода, лаб инч кард.

— Одамони бузург «Аз бало ҳазар» гуфтаанд. Қорамон бад нест. Шукр, ки омаду рафти мизочон ҳам бад нест. Шояд одамоне бошанд, ки аз авчи бизнеси мо дилашон фишор хӯраду мори саркӯфта барин ба худ печанд. Боз ҳасадхӯрон ҳам ҳастанд. Хоҳед, ки чашми онҳо порсанги тарозуи даромадро накафонад, болои дари тарабхона як хори кулӯлаю як даста ҳазориспанду занчабил овехтан даркор. Ин қорамон, албатта, аз ғоида ҳолӣ нест. Бо ин роҳ мо балоро аз сари шумои азизу рӯзирасонҳои шумо дур мекунем. Хуб мешуд, ки ягон ҷӯгизан ҳар рӯз як ё ду бор тарабхонаро бо ҳазориспанд дуд диҳад.

— Ана, инаш олиҷаноб, - овозашро баланд кард сардор ва ба Шодӣ Шамолович назар андохт. – Супориш ҳамин, бо тезӣ таклифро амалӣ гардонед.

Пешхизмати соҳибҷамоли фарбеҳе, ки ду бари рӯяш мисли анор сурх буд, даст бардошт.

— Марҳамат, Офтобхон, - гуфт сардор ҳалимона, - таклифатонро шунавем.

— Дар тарабхона умуман фурӯши ҷойро манъ кардан даркор, - кӯтоҳ гап зад ӯ. – Мизочон барои ҷойнӯшӣ ду-се соат шинанд, ҷойи ҳолӣ наместонад. Ин ба ғоидаи қиса нест, албатта. Чунки мизочони нав аз сабаби набудани ҷойи ҳолӣ ноумед баромада мераванд. Агар ба мизочон ҷой нею қаҳва, минералка ё компот диҳем, боварӣ дорам, ки ғоида зиёдтар мешавад.

— Оҳ-ҳо, таклифи арзанда, - гуфт Сафол Сангович табассум карда. — Ба шумо, Офтобхони азиз, барои чунин таклиф сӣ сомонӣ мукофот.

Ҳозирин қарсақ заданд. Баъди каме хомӯшӣ сардор аз ҷой хушҳолона хест.

— Хулосаи ман тайёр!

— Чӣ хел хулоса? – пурсид Шодӣ Шамолович часуртар шуда. Ё таклифи аз ҳама аҷоиб бошад?

— Ба тарабхонаи мо як одамшинос даркор, ки мансабдоронро аз одамони оддӣ фарқ карда тавонад. Агар ҳамин тавр одам пайдо кунем, боварӣ дорам, ки ҳамаамон беҳавотир қору истироҳат мекунем. Ба ин вазифа киро таъин кунем?

— Шаҳси арзанда Аҳмадтағо-дия, - гуфт Шодӣ Шамолович.

— Намешавад! Худатон медонед-ку. Ҳамин ки як истакон бардошт, бисёр мелаққад.

— Собиқ корманди ҳукумат Тешабой чӣ? – гуфт пеш-хизмати калон. Шаҳси бомаълумоту хушодоб.

— Вай вақтҳои охир ваҳмак шудааст, - абрӯ чин кард сардор...

— Генерал Анвар Зулматович чӣ? – пурсид сарошпаз. Одами ростқавлу поквичдон, ҳалолқору ҳақиқатчӯӣ. Сиёсат ҳам дорад.

— Замони генералҳо гузашт. Ҳозир ҳеч касе бо стойкаи «смирно» дошта наметавонӣ... Одаме даркор, ки ҳам муомиларо донанду ҳам одамшинос бошад.

Дигархелтар карда гӯем, аз забонаш шакар резад аз об хушк, аз ботлоқи бадбӯӣ атрбез барояд. Морро бо ҳила аз сӯроҳ бароварда тавонад.

Дар тарабхона якчанд дақиқа хомӯшӣ ҳукмрон шуд ва ниҳоят:

— Ёфтам! - гуфт сардор ба мизи корӣ мушт зада. – Ба мо собиқ директори тарабхонаи «Москва» Бӯрибой Шоҳқадамович даркор. Ў чони одам. Хато накунам, роҳбаре нест, ки ўро нашиносад.

— Розӣ мешуда бошанд?

— Агар ҳар моҳ сесад доллар диҳем, не нагӯянд даркор.

ҶАСОРАТ НАБОШАД, АСОРАТ БУДААСТ

Баъди ба нафақа баромадан хурсанд шудам. Аммо чӣ мегӯед, ки хурсандиам дер давом накард. Рӯзе завҷаам бо ситеза гуфт:

— Як ҳафта боз кайфу сафо дорӣ. Хобидӣ, хестӣ, хӯрдӣ, телевизор тамошо кардӣ, чизе нагуфтам. Ҳамааш табъи дилат шуд, акнун табъи дили ман шавад. Аз паси кори хонаву бачагон шудан даркор...

— Шӯхӣ намекунӣ? – пурсидам аз ӯ.

— Нағз медонӣ, ки ҳеч вақт бо ту шӯхӣ накардаам ва намекунам. Модоме, ки ба нафақа баромадӣ, пухтупазу рӯбучини хона ва тарбияи бачаҳоро ба ӯҳда гир. Мон, бо хотири чамъ кор кунам.

Дидам, ки бо ӯ баҳсу мунозара кардан бефоида, пешниҳодашро қабул кардам. Чоштгоҳ телефон занг зад. Гӯширо бардорам, овози завҷаам.

— Мардак, хо мардак!

— Мардакчон будаму акнун мардак шудам? – пурсидам маъюсона.

— Фаромӯш накун, ки ман мудирӣ шӯъбаву аз идора гап мезанам, - гуфт ӯ. – Сонӣ, рафтори худатро ба ёд биёр. Вақте ки аз корхонаат занг мезадӣ, «занак» гуфта муроҷиат мекардӣ. Хайр, гӯй, ки чӣ кор карда истодаӣ?

— Набераҳоро ба боғчаву мактаб фиристода, ба хӯроки нисфирӯзӣ тайёри мебинам.

— Ба ту бояд фаҳмонам, ки Қобилҷону Шаҳнозаҳон фарзандони духтари хурдиамон Малоҳатхон асту дар назди мо тарбия меёбанд. Шаҳнозаҳонро чӣ хел ба боғча фиристодӣ? Охир вай роҳи боғчаро намедонад?!

— Қобилҷон ӯро ба боғча бурда, баъд ба мактаб рафт.

— Минбаъд ин корро накун! Қобилҷонро ташвиш надох. Шаҳнозаҳонро худат ба боғча бар, ки мураббияҳояш туро дида, Шаҳнозаҳон бобои ҷавону ғамхор доштааст гуфта,

ҳавас кунанд... Ҳа, қариб буд, ки фаромӯш кунам. Чӣ пухта истодаӣ?

— Шӯрбо, - гуфтам ҳалимона.

— Нағз, фақат ҳушёр шав, ки картошкааш об нашавад. Шалғаму сабзӣ, нахӯду қаламфур андохтанро фаромӯш на-
кун!

Бону фармонро қатор карда, гӯшии телефонро гузошт.

Дар сари дег сӯхтаву пухта кафгир мезадам, ки завҷаам
боз занг зад.

— Мардак, хӯрокат пухт?

— Не, баъди ягон соат тайёр мешавад...

— Ҷойи хоби набераҳоро ба тартиб овардӣ? – боз пурсид
ӯ.

— Не. Наход ин кор ҳам ба гардани ман бошад?

— Корҳои хона бо хӯрокпазию наберабонӣ ба охир
намерасад, - гуфт ӯ. – Тезтар ҷойи хоби бачаҳоро ба тартиб
биёру ҷорӯбро ба об тар карда, хонаҳоро рӯб! Ҳаракат кун,
ки чанги хона ба шифт нахезад. Баъд бо латтаи тар болои
мизу телевизор, яхдону курсиҳоро пок кун. Сатили хокрӯбаву
партовро барор. Сатилро бо оби ҷӯй нағзакак шустан, гашта
овардану ба ҷояш мондан фаромӯш нашавад. Сатилро нашӯй,
хона бӯй мегирад.

Соати дувоздаҳ завҷаам ба таомхӯрӣ омада, ҳама чоро
аз назар гузаронд.

— Барои чӣ хонаро рӯфтию рӯйи ҳавлиро не? Ё вақтат
нашуд?

Барои он ки табъашро хира накунам мочаро нахезад,
ваъдаи калон додам.

— Туро гусел карда, дегро мешӯям, сонӣ, ҷорӯб ба даст
мегирам-дия, - хандида гуфтам ба ӯ. – Агар худам нагӯям, вай
мефармояд.

— Хӯрок пухт, мекашӣ?

— Ҳар кас вазифаашро бояд то охир иҷро кунад, - гуфт
завҷаам. – Сӣ сол боз якҷоя зиндагонӣ мекунему ҳоло ҳам феъ-

лу хӯи маро намедонӣ? Пеш аз ин ягон бор кори хонаро мекардӣ?

— Не, - гуфтам бо сари хам.

Саросема дастархон кушода, шӯрборо кашидам.

— Барои чӣ шӯрбо ин қадар шӯр? – пурсид ӯ ва пиёлаи чойро ба даст гирифт.

Чашида бинам, дар ҳақиқат, шӯрбо шӯр буд. Гӯшт намакин будаасту ман боз намак андохтаам. Гуноҳамро ба гардан гирифта узр хостам.

— Узрат даркор не, хӯрокатро худат хӯр! – гуфт бону ва косаи пури шӯрборо ба наздам тела дод.

Ман шӯрборо то охир хӯрдам.

— То корҳои хонаро ёд гирифтани мӯйҳои сафед мешудаанд-дия, - гуфт ӯ. – Ҳавлиро рӯбу зуд бозор рав. Биринчу сабзӣ намондааст. Таги молҳоро тоза карда, обу алаф деҳ. Барои пухтани нон хезум кафон. Шаҳнозаҳонро аз боғча оварда, хӯрок деҳ...

Завчаам ба кор рафту дере нагузашта боз занг зад.

— Мардак, як гапро фаромӯш кардам. Либосҳои ба боғча мерафтагии Шаҳнозаҳонро кашида, либосҳои хонагиашро пӯшон, ки чиркин накунад.

Завчаам то охири кор панҷ-шаш бори дигар занг зада, супоришҳои нав ба нав дод. Ниҳоят тоқатам тоқ шуду пурсидам:

— Ту кор мекунӣ ё фақат занг мезанӣ? Наход дар як рӯз понздаҳ-шонздаҳ маротиба занг занӣ?

— Ба кори ман, - гуфт ӯ дӯғ зада, - чакка нашав! Дар бораи кори идора ба ту не, ба сардор ҳисобот медиҳам! То рӯзгордориро ба хубӣ наомӯзӣ, бист бор ҳам занг мезанам, фаҳмо?

— Фаҳмо.

Баъди гӯшии телефонро ба ҷояш гузоштан ба фикр фуру рафтам. Агар кори якрӯзаи хона ин қадар зиёд бошад, намедонам то кай ба он тоб меорам?

Беҳтараш худи пагоҳ барои худ коре меёбам!

МАСЛИҲАТИ МУФИД

Офтоб ғуруб карду Офтобхони ҳамсоя ба хонаи ханӯз торикнашудаи мо ворид шуд.

— Мохтоб набаромадааст, ақаллан дилатона рӯшан кунам, - хандид Офтобхон ва аз бом тароша афтодагӣ барин гапро якбора аз танқиду зарари он сар кард.

— Тинҷӣ бошад? – саросема пурсид завчаам.

— Шунидед-а, шавҳари Муаттархон, ҳу ҳамон Латиф-хӯчаи Латиф ҳаст-ку, аз танқид кимоб будааст, - гуфт ӯ бо захрханда, - медонед, барои чӣ?

— Не, касе нагуфтааст.

— Ҳа, шумо дунёбеҳабар... телевизор мебинеду аммо на-медонед, ки дар пушти хонаатон чӣ гап. «Пушти ману табари кассоб» гуфта, дар хона рӯзро шаб мекунеду шабро рӯз.

Завчаам ба рӯйи фарбеҳу арақшори Офтобхон нигоҳ мекунад.

— Латифхӯча бача буду муаллимаш Содири Нодир насихат мекард, - суханашро идома дод Офтобхон. – Ҳақгӯву поквичдон шав, бар зидди ҳаромкорону муфтхӯрон, мардумфиребону маҳалгароён муборизаи беамон бар. Падару модараш гӯё тӯтии дипломдор бошанд, гапҳои муаллима, ҳа, номаш чӣ буд... шуд, ёфтам, Содири Нодирро як-як такрор мекарданд. Натарс, сахтакак танқид кун. Мегӯянд-ку, танқид калиди ҷаннат... таппонча барои кӯтоҳ кардани дасти дузд, ришвахӯр, мансабфурӯш, нашъачаллоб. Ҳа, беҳуда «аз гунчишк тарсӣ, арзан накор» нагуфтаанд.

Офтобхони ҳамсоя ба мо нигоҳ намекард. Чашмонаш ба оинаи рӯйи девор буд.

— Маълумоти Латифхӯча миёна аст ё олій?

— Олій, дипломаш суп-сурх, шаҳодатномаи пури панҷ, ҳатто аз фанни танқид ва самараи худтанқидкунӣ чор нагирифтааст. Агар бовар кунед, чунон доно, ки ҳеҷ кас ба ӯ баробар шуда наметавонад. Вай дар як маҷлиси калон дирек-

тори мактаба чунон сахт танқид кардааст, ки... мардум дурдароз каф кӯфтаанд. Медонед, директорро чӣ гуфтааст?

— Не, нашунидаем.

— Қавлаш чун пахтакӯҳна бекадр... ҳаром хӯрад ҳам, ош мешавад...

Бо шунидани ин суханон рӯйи директор ранги дока мешавад, аз ғазаб лабонаш пир-пир мепаранд, дастонаш меларзанд.

— Ту, кай боз забон баровардӣ? О, ту холо кӯдак-а, - бо арбада гуфтааст директор, - бист сол боз директор ҳастаму бори аввал мебинам, ки як фисинча ба ман сар бардошта нигоҳ мекунад. Ҳоло ист, онаи зората аз Тошкӯрғон нишон медиҳам! – дӯғ задаст директор.

Офтобхон аз кӯрпача озод хеста, ду даст ба миён мекунад ва бо ҷилва ба завҷаам наздик мешавад.

— Гурбаи сиёҳ ҷонвари ганда... аз миёни ду кас гузарад, рӯканию мӯйкани аниқ. Баъди танқид гурба не-ку, сояи сиёҳаш ба миёни директору Латифхӯча афтодааст.

— Хайр, сонӣ чӣ шуд? О, мо аз ҳамааш беҳабар. Ҳа, айби телевизор-дия. Чашм ҳам банду гӯш ҳам. Гапи беруна намешунавӣ...

— Хайрият телевизорӣ мо сӯхтагӣ. Оинаи пешаш ҳаст-ку, ана ҳамун паққӣ карда кафид. Ҳа, гап дар чӣ буд? Ёфтам, ба дарсҳои Латифхӯчаи Латиф комиссия медаромадагӣ шуд. Росту дурӯғ ўро беҳунар, аз педагогика беҳабар, бемаълумот гуфта, справка менавиштанд. Ҳатто бечораро ғайбатчӣ ҳам гуфтанд. Аз афташ, оши директора равғанаш думбаи карт будааст, ки чашми комиссияро парда гирифт. Медонед, дар справка чӣ навиштаанд? – сиёҳнавеса аз куттӣ ёфта овард набераам. Директор ғамхор, меҳрубон, дилёб, беқарор. Миз шиканад, ҳудаш таъмир мекунад, ҳатто шишаи шикастаро устодона пайваст мекардааст, аммо Латифхӯча муқоваи китоби даридаро ширеш карда наметавонад, китобу дафтарҳояш ифлос...

Вай ба гӯши занам ким-чӣ гуфт.

— Ҳа, рӯзи сахт. Агар ҳамаи муаллимон аз пайи нест кардани Латифхӯча афтода бошанд, - ба фикрам, гапҳои пичирросзанон гуфтаашро шарҳ дод Офтобхон, - ба мо тӯхматчӣ даркор не, намехоҳем, ки обрӯи мактабро резонад, майнаи насли наврасро бо гапҳои пуч пур кунад! Ҳамун муаллимҳо кӣ гӯед? Қияну холабачаҳои худӣ директор. Онҳо ба идораи маорифу ба рӯзнома ҳам аз болои Латифхӯча навиштаанд.

— Шояд Латифхӯча имрӯз ҳам аз директору авлодонаш натарсида, онҳоро танқид карда гашта бошад?

— Хока танқид мекунад. Ним сол боз бекор. Ба бозор ҳам роҳ надоданд. Ҳозир ҳаммоли дари мардум. Аз афташ, сахт касал шудагӣ, базӯр роҳ мегардаду беист месулфад.

Офтобхон ҷуссаи вазнинашро ба рӯйи кӯрпача мепартояд. Рӯяш тира, дилаш сӯхтагӣ барин, овозаш гирифта. Ба рӯяш нигоҳ кунед, дилатон чиззӣ месӯзад. Дастархонаш нон надорад. Ба кӯча барояд, бачаҳо масхара карда, қарсақ мезананд: «Ҳа, танқидчӣ, танқидат қайчӣ не, ки думи шера бурад» мегӯянд. Аз ин гапҳо дудаш ба фалак мепечадӯ асабӣ мешавад.

— Нафақа мегирад?

— Нафақа кучо? Акнун панҷоҳсола мешавад.

— Агар тез-тез сулфад, шояд гирифтори касалии сил бошад? Беҳтараш ба Латифхӯча маслиҳат диҳед, ба духтур муроҷиат кунад. Агар, дар ҳақиқат, касалии сил бошад, ба ӯ бояд нафақа диҳанд. Дарвоқеъ, занаш Муаттархон чикора?

— Фарроши бозор.

— Писаронаш чӣ кор мекунад?

— Дар мактаб ҳам намехонанд. «Падарамон хонда чӣ кор карданд, ки мо кунем?» мегӯянд. Калониаш дар гармову сармо дар кӯчаҳо мошинҳои навдавлатонро мешӯяду дуи дигараш дами дар шишта гадоӣ мекунад.

Офтобхон ин гапҳоро гуфту гӯё ба шири чӯшида об рехта бошанд, нафасаш танг шуд. Занам саросема чойи хунукшударо ба ӯ дароз кард.

— О, дугонаҷон-а, танқид ба кӣ мефорад? Ман рӯзно-маҳоро мехонам, ба хонаи ҳамсоя гузашта телевизор мебинам, лекин танқидаш нест. Ё танқид кунанд, танқидчиро шатта, балки ба сараш мушт мезананд.

Занам, ки ба гапҳои Офтобхон гӯш карда, аз чӯшида хушк шудани оби чойник беҳабар буд, хонаро буғ пахш кард. Ман сӯйи ошхона рафтани шумам.

— Истед, почо, - Офтобхон овоз баровард, - шумо одами дунёдидаву бамаълумот, ҳамсояҳо ҳама шуморо эхтиром мекунанд. Ба Латифхӯча маслиҳат диҳед, ду-се сол аз танқид худдорӣ кунад... Боварӣ дорам, ки ӯ ба маслиҳати шумо гӯш мекунад.

Ман андешамандона ба рӯйи Офтобхон нигоҳ кардам. Вай чун гул мешукуфт. Охир, дунёбеҳабар будани маро исбот кард-а.

РАСПИСКА

Савсанхон аз шавҳари майзадааш якбора дилмонда шуд.

— Рӯзи чумъа кучо будӣ?

— Дар корхона, - ҷавоб дод мард гӯё дар олам гапе набошад. Сурх шудану сар хам карданаш занро бештар ба ҳайрат овард.

— Дар корхона ки будӣ, барои чӣ гӯширо набардоштӣ? – овозашро сахл баланд кард зан. – Агар мебудӣ, гӯширо мебардоштӣ. Охир, чандин бор занг задам.

— Кадом вақт занг задӣ?

— Соатҳои ду, се, чор, панҷ...

— Соати ду дар идораи сардор маҷлис шуд. Ду соат дар маҷлис будам.

— Дурӯғ нагӯй! Ба котибаи сардор занг зада, туро пурсидам. Гуфт, ки туро надидааст.

— Мебахшӣ, қариб, ки фаромӯш кунам. Бо кори зарур ба назди сармуҳосиб даромаданӣ шудам. Дар ҷояш набудааст. Сӣ дақиқа дами дар шиштам.

— Не, набудӣ! Ман ба сармуҳосиб ҳам занг задам. Агар мебудӣ, гӯширо ақаллан ту мебардоштӣ.

— Гуфтам-ку, дами дар шиштам. Баъд хабар доданд, ки дар ошхона кубури об кафидааст. Онро қариб як соат таъмир кардам.

— Дар ошхона ҳам набудӣ. Сарошпаз қасам хӯрд, ки ҳатто сояатро надидааст.

— Гӯр каллаи пӯсидаам шавад. Қасд кардагӣ барин кулфи дари китобхона шикаст. Онро бо як азоб дуруст кардам.

— Соати чанд?

— Соати қариб чор буд.

— Фиреб ҳам бо эбаш будагист. Ба духтарчаамон китоб даркор шуд. Гуфтӣ, ки дар коргоҳат китобхона нест.

Зан гӯё сарриштаи калобаи мағалро ёфта бошад, даст ба миён бурда, қомат бардошт. Аз ғазаб сари дилаш дамид...

— Набошад, барои чӣ шаб ба хона наомадӣ? Ё ягонта зебосанам ба домаш кашид?

— Мани мӯйсафед ба кӣ даркор, ки рашк мекунӣ?

— Рашк не, барои чӣ ба хона наомадӣ мегӯям?

— Трансформатори корхона сӯхт. Онро тамоми шаб таъмир кардем, - гуфт ӯ аз бехобӣ чашмони суп-сурхашро молида-молида.

— Наход?

— Ҳа, бовар кун, дурӯғ намегӯям. Рӯз, ки шанбе буд, Савсанхон ба посбони корхона занг зад.

— Алло! Алло! Шумо кӣ?

— Посбон ман. Болту Одинаев. Набераи Одинабоқӣ. Писари Ашӯрмаҳмад.

— Шаби гузашта корхона тинҷӣ буд? Ё трансформатор сӯхту ҳама чо торикистон шуд?

— Не-е!

Зан гӯширо гузошта ба шавҳараш дӯғ зад. Аз ҳайбаташ ҳатто мусичаи болои симчӯб ку-куяшро қатъ намуд. – Ту шарманда, то кай маро фиреб медиҳӣ?! Росташро гӯӣ, шабро дар кучо гузарондӣ?. — Агар рости гапро нагӯӣ, худӣ ҳозир аз хона меронам. Он вақт дурустакак кӯчагард мешавӣ.

Мард оҳ кашид, тарсид, ки хоҳ-нохоҳ сир фош мешавад. — Шаб бародарат Азимкул маро ба деҳа, ба тӯӣ рафиқаш бурд. Бисёр, ки нӯшидем, он чо мондем. Агар бовар накунӣ, ба Азимкул занг зан...

Зан ба абрӯяш чин андохт.

— Арақ нахӯрда, хоки мазора хӯр!

— Не, дигар намехӯрам. Тӯйхӯрӣ бас, охири гуфтан гир!

— Рафту боз нӯшӣ?

- Гуфтам-ку, дигар наменӯшам.
- Қасам хӯр!
- На танҳо қасам хӯрдам. Балки расписка ҳам додам.
- Ба кӣ?
- Ба сардори ҳушёрхона.

МУШКИЛКУШО

Аз гап гап баромаду якбора булбули завчаам ба хониш даромад. Мушкилкушои ҳамсоҷро чунон таъриф кард, ки дахонам худи сирко хӯрдагӣ барин об кушод.

— Ба мушкилкушои Муяссархон занҳои бисёре омаданд, ду хона лиққи одам. Дастархон пурипур. Нон шиканед, ҷойи мемондагӣ нест. Фақат хӯрока гармаш се хел. Бибиотунҳои зӯра ҷеғ задагӣ. Медонед, овози бибиотуни исфарагӣ гӯш-ҳоямро навозиш кард. Вай намехонд, гӯё бӯлбул мехонд, шефтаву шайдо шудам. Агар дадаҷонаш...

— Чӣ, хостӣ, ки ман ҳам мафтунӣ овози ӯ шавам?

Завчаам табассуми малеҳе хадя карда, боз ба чаҳ-чаҳ даромад:

— Мо аз Муяссархон чӣ камӣ дорем? Шукр, ки чор ишке-ламон бутун. Дастархон кушодаву одам ғундошта метавонем.

— Метавонем, метавонем-у...

— Мехоҳам, ки дадаҷонаш, мушкилкушои ман аз мушкилкушои Муяссархон фарқ кунад. Охир вай коргари одию ман муовини директори корхонаи калон. Шавҳари ӯ ронандаву шумо муаллими калони Донишгоҳ. Мушкилкушо кироӣ шавад, ки ҳама таъриф кунанд.

— Нияти нағзу лекин мақсад чист? Чигили кадом мушкилата кушодан мехоҳӣ?

— Шумо, дадаҷонаш, фоидаашро нағз медонед. Дар ёд дошта бошед, даҳ сол пеш мушкилкушо кардему баъди як моҳ катори олимба даромадед. Писарамон ба лоторея мошини

«Волга» буриду ба духтарамон Сунбулахон дипломи аъло доданд. Ин ҳама шарофати мушкилкушо-дия.

— Уфф...

— Бехуда оҳ накашед, дадаҷонаш. Ҳа, якамон даҳ шу-да бармегардад. Дар рӯзи мушкилкушо гӯсфанд кушем, савобаш калонтар будааст. Гӯсфанд намехарем. Молфурӯшон сад фиребу найранг доранд. Шиками гӯсфанд варам. Чиба гӯям, баъзеҳо ба гӯсфандашон пӯчоқи тарбузу атолаи заводи спиртро меодаанд. Бехтараш гӯсфанди кӯшқори ҳисории худамонро мекушем. Аз гӯшти гӯсфанд чаркӯбу сихкабоб пазем, Муяссархонро як нӯл задагӣ мешавем.

— Сихкабобу чаркӯб пазем, ош даркор набудагист?

— Не, дадаҷонаш, бе ош намешавад. Агар палов напазем, меҳмонҳо таъна мекунанд. Даҳ-понздаҳ кило биринчи девзира мехаред. Оши Муяссархон пахол барин буд. Ошро бо рӯғани дунба мепазем мо. Ошпази зӯрро ёбед, ки палови моро мурда хӯрад, зинда шавад.

— Хайр, боз чӣ?

— Конфету шакалотҳои худамон намешаванд. На ранг доранду на лаззат. Ягон касро ёфтанд даркор, ки аз Маскаву Киев биёрад. Киروي хӯрдану бурдан шавад-дия. Медонед, шакалот бошад, барои занҳо шири мурғ даркор не.

— Тамом?

— Ин қадар саросема накунад-дия, дадаҷонаш. Нони бозорро намехарем. Пардаи пиёз барин. Аз девораш дошта нигоҳ кунед, кулӯхи пушташ менамояд. Ягон нонпази ботаҷрибаи номдорро ҳам меёбем. Сесад-чорсадто нон бошад кифоя. Одамоне хеле майдагап шудаанд. Ҷон коҳонида меҳмондорӣ мекунеду баъзе даҳанялаҳо камбудии дастархонро ёфта, овозу дарвоза мекунанд. Садто рӯймол ҳам мехарем. Нону ширинӣ баста диҳем, садто даҳони яла баста мешавад. Ё нодуруст гуфтам?

Бинам даҳони завҷаам инч.

— Боз як масъалаи душвор аст.

— Чӣ хел масъала?

— Интихоби бибиотун. Шаш нафар ҷеғ занем, бас. Бибиотун ҳар чи бисёр бошад, дадаҷонаш, савобаш ҳамон қадар зиёд мегӯянд. Барои бибиотунҳо як либосӣ «Миллионерша» ё «Бойхотун» ҳарида, пулу дастовези бамаънӣ додан даркор, ки хафа нашаванд.

— Ҳароҷоти ҳамаи ин чӣ қадар мешавад?

— Мӯл не, чаҳор-панҷ ҳазор сомонӣ шавад даркор. Пул равад ҳам, обрӯ наравад, дадаҷонаш. Одамон бо пул обрӯ мехарем гуфта, чи корҳое намекунанд. Аҳмади қассоб панҷ ҳазор доллари амрикоӣ харҷ карда, ба писараш зан дод. Юсуфи даҳонкалон ба тӯйи хатнаи писарчааш чор ҳазор доллар сарф кардааст. Аз мардум тӯйи кӣ зӯр гузашт, гуфта пурсед, ҳама номи Аҳмади қассобу Юсуфи даҳонкалонро ба забон мегиранд. Панҷ ҳазори мо қариб, ки қатра аз баҳр аст. Хоҳед, ки моро ҳам таъриф кунанд, миёнро маҳкамтар бандеду аз пайи пулбӯӣ шавед. Кӯшиш кунед, ки сар раваду сир наравад.

Ман аз ҷой хеста, ба кофтукови мисрон даромадам.

— Ҳа, дадаҷонаш, мисрон барои чӣ? Боз камони панҷ-тираро биёр мегӯед?

— Мисрон барои кандани қулфи бонк. Агар бахтат хандаду корам омад кунад, мушқилкушоя аз гуфтагиат зиёд карда мегузаронӣ. Рафту бонкро зада натавониста, аз тири посбон кушта шавам, рӯзи бегоҳи охир гӯсфанди кушқорро кушта, арвоҳамро шод кун, ки дар он дунё ором хоб равам.

Чашмони занак аз ҳарос ало рафтанд.

ИНТИХОБИ КЕЛИН

Дугонаҳо дар бозор бо ҳам вохӯрданд.

— Э, келини нав муборак шавад! Нағз-нағз ба орзуву ниятатон расидед.

— Раҳмат, дугонаҷон.

— Хайр, келинбону чӣ хел?

— Мешавад.

— Хӯш, хӯш, маъкул-мӣ охир?

— Мехостем, як келине ёбем, ки дар давраи пирӣ хизматамонро кунад. Айнан ҳамин хел арӯшаванда ҳам буд. Ҳамсоия дасти ростамон Зебоҷон. Хизматгор, бадаступанча. Вале ба писарамон маъкул нашуд.

— Наход?

— Ҳа, дугонаҷон. Қияни худам Мастурахонро келин карданӣ шудем. Вай духтар не, парӣ буд. Ҳусну чамолаш ба хирочи як мамлакат меарзид. Ҳазор кас дар талаби вай буданду аммо писарамон нозунузд кард. Ду по ба як мӯза андохта, аз авлоди худамон зан намегирам, гуфт.

— Набошад, як духтари ҳамкоратон маъкул буд, ҳамонро келин кардед?

— Э, шумо Хурмоҷонро мегӯед? Не. Ҳозир ҳам номашро шунавам, дилам гум мезанад. Вай духтари бамаъниву фариштахислат, бамулоҳиза. Эҳ, ҳамаи сифатхояшро гӯям... Чор ишкелаш бутун, келин не, ҳузури чонам мешуд. Ба хостгорӣ равам гӯям, писарамон не гуфт. Хонадор нашуда, ситораашон рост наомадааст. Гапа бинед-а?!

— Ба шумо, дугонаҷон, хонаи як шиносамро нишон дода будам. Ба хонаи ҳамон рафтеду...

— Не, вай ҳам нашуд, дугонаҷон. Баъд худам суроғ карда, якта паривашро ёфтам. Падару модараш одамони дуруст, худи духтар дар коллеҷ мехондасту панҷ панчааш хунар будааст. Чанд кас ба миён даромада, гапро пазонданд. Вале ин писари сернози мо «не» гуфта, ҳамаи нақшаҳои моро барбод дод.

— Аз ин мебарояд, ки ягонта хушкардааш будааст?

— Ҳа, мо ҳам ихтиёрро ба худаш додем. Доштааст, ҳамонро ба хона овардем.

— Хайр, дилхоҳаш бошад нағз. Акнун дар хона давру даврон будагист.

— Ҳа, дугоначон. Давру даврон ҳаст. Аммо барои келин. Мо аз пагоҳ то бегоҳ дар хизматашон.

— Вой, ман мурам...

— Эҳ, дугоначон, ба шумо гуфтам, шумо ба ҳеҷ кас нагӯед, аз аҳволи ман ҳам асло напурсед. Заҳр хӯрда, асал гуфта гаштаам. Кофта-кофта ёфтагиамон ҳамин. Писарамон ҳам аз кардааш сад пушаймон...

Зан нохост дид, ки шавҳараш халтаро бардошта, базӯр қадам мепартояд.

— Ўҳ-хӯ, бо шумо чоғ зада, рафтани вақтро нафаҳмидаам-ку. Келин саҳар амакатонро барои гӯшту биринҷ, маро барои чизҳои дигар ба бозор фиристоданд. Зудтар харид кунаму ба хона равам, ки... Дилашон манту хостааст келина. Мабодо дер шавад, келин дари хонаро ба рӯямон мебанданд.

Дугонаҳо саросема аз ҳам чудо шуданд.

ҶАСОРАТ

Сардор мудирӣ шӯъбаи кадрҳоро ҷеғ зада, арбада кард.

— Ҳа, сағира, кор ба дилат зад?

— Не-е, ман кора бо авҷи нав сар карданӣ-ю.

— Ин хел бошад, барои ҷӣ фармонро иҷро намекунӣ? Ё шатта зада курсира барои дигаре холӣ кунам?

— Кадом фармонро? – саросема пурсид мудир гӯё ба сараш бо гурзи якпуда зада бошанд.

— Худро гӯлу гаранг нагир! – дӯғ зад сардор, - котиба ёб гуфтам-а?

— Ҳа.

— Ҳамин фармон набуда ҷӣ буд? Боз ҷӣ баҳона меёбӣ?

Мудир шерак шуд.

— Охир, табъатон нозук. Хел-хелаша овардам... хамаш ботачриба, ба қавле гурги борондида. Ҳайронам, ки ҳеҷ маъкул намекунед. Якаша миёнсол, дигараша маҳмадоно, сею-

маша бади бало гуфтед. Моҳпарӣ, духтари акаи Султон ба ман чунон маъкул буд, ки...

— Не, не, вай намешавад. Ё хоҳарзодаи хушдоманам аст. Агар ёро котиба таъин кунам, аз ҳама чиз бохабар мешавад, - сардор арақи пешониашро бо пушти даст пок карда, пастакак гулӯ афшонд, - дигар номашро ба забон нагир. Вай нарезондаву начакконда сирри кабинета пеши занам мекушояд.

— Хайр, Субҳияхонро ҷег занам?

— Инаш кӣ? Боз духтари сармуҳосиби корхона набошад?

— Ҳа, ҳамун, зебо, дилкаш, ширингуфтор.

Сардор қариб буд, ки дод занад.

— Модараш бас нест, ки боз нозу нузи духтараш зам шавад! Ёро ба кор нагирифта, аллақай, шарт монд. Маош «дувайной» шавад, хидмат «севайной» мешавад мегӯяд. Мон-э, аз бало ҳазар. Намехоҳам, ки байни ману котиба барои дупула гап ҷанҷол хезад.

Мудир пушти гӯшаашро хорид, чашмонаш аз шавқ малаҳак рафтанд.

— Агар розӣ бошед, котибаи главкро ба кор даъват мекунам.

— Дилбархони паризодро мегӯӣ? – суол кард сардор завқида.

— Ҳа-дия. Нағз мешиносед? Ба штати сариқтисодчӣ гирему дами дар шинонем, олам гулистон.

— Хуб гуфтӣ... Медонӣ, ҳамин ки занг зада, ба назди раиси калон даъват кунад, дастонам боли уқоб мешаванду пойҳоям пойҳои шутурмурғ... Чандин бор дидӣ-ку... Шофир набошад, пиёда ҳам давидам. Бовар кун, ҳатто аз сиёсати раис наметарсам. Магнити ҷамоли Дилбархон мекашад мана... Оё розӣ мешуда бошад?

— Ман таклиф кунам, не намегӯяд. Духтари як дӯсти ҷониам аст Дилбархон. Маошам кам, - гуфтааст ба занам, - боз

раис чашмакӣ мекардааст. Дилбархон «кораш ҳам сараша хӯрад, пулаш ҳам» гуфта, дигар ба главк рафта нахостааст.

Ин хел бошад, аз бахраш баро. «Ту аз роҳ задӣ» гуфта, раис ба ман қасд мекунад. Беҳтараш гирду пешро ков, хеша монӯ дарवेशа ёв. Фаҳмидӣ?

— Ҳа, раисчон, фаҳмидам. Якташа таги чашм кардагӣ ман. Намедонам, розӣ мешуда бошад ё не?..

— Кӣ вай?

— Моҳрухсор, набераи Аҳмадхони дукчӣ.

— Чандсола? Боз гург набошад?

— Не, гург ҳам несту борон ҳам надидааст. Мактабро ҳамин сол тамома кардагӣ... Фақат чоп карда наметавонад.

— Ҳеч гап не, мошинкаи шалақро як сӯй мемонему компутар меҳарем. Ҳозир ҳама компутарчӣ шудагӣ-ку! – сардор табассум мекунад. – Хайр, гӯй, ки дар ҳусн кадомаш боло – Дилбархон ё Моҳрухсор?

— Албатта, Моҳрухсор. Дилбархон ҳар саҳар крем мемолдад, пудра мепошад. Ҳусни Моҳрухсор худодод.

Сардор аз чой хест ва каме андеша карда гуфт:

— Рав, Аҳмадхонро розӣ кунон. Ҳар моҳ маоши сариқтисодчиро мегирад. Боз ду маош мукофот... Очаша об барад, аз киса намедиҳам-ку! Мардум «Каттабек Калонович молшинос будааст, дипломаш ҳалол» гӯянд шуд.

Сардор аз часорати худ ба завқ омада, қоҳ-қоҳ хандид. Охир, вай дар умри худ бори аввал масъаларо дар танҳой ҳал кард.

ЗАМОНАСОЗӢ

Зан дар дасти шавҳар ҳалтаи пурборро дида ҳайрон шуд ва онро гирифта ҳамонӯ кушод.

— Пул надоштеду гӯшту равған, ангуру чормағз, араку коняк ва биринчу набот аз кучо? Ё насиа гирифтед? – пурсид зан аз шавҳараш, ки омӯзгори мактаби олий буд.

— Насия нагирифтаам, Худо дихад, писари кӣ наме-
гуфтааст, - лутфомез гап зад ӯ.

— Наход? Ё аз ягон шиносатон пул гирифтед?

— Чихо мегӯӣ? Дар ин замон кӣ қарз медиҳад, агар дар
оғил навбасту дар гараж мошин надошта бошӣ?! Ҳеҷ кас, - вай
ба занаш бо меҳр менигарад, - доништа мон, ҳатто бародар ба
бародару хоҳар ба хоҳар қарз намедиҳанд. Мегӯянд-ку «қарз
микроз асту риштаи дӯстиро мебурад».

— Ҳа, ёфтаам, маошатонро гирифтед...

— Не, хаёл ҳам нақун. Кай маош медиҳанд, маълум нест.
Касса холӣ, ҳуди кисаи ман барин.

— Ин қадар диламро ғаш нақунед. Ё барои мақолаҳои
илмиатон аз ягон рӯзнома ҳаққи қалам гирифтед?

— Наёфтӣ. Кормандони рӯзномаву маҷалла барои сари вақт бароварда фурӯхтани молашон имкон надоранду аз кадом ҳисоб ба ман ҳаққи қалам медиҳанд?

Зан сарашро дудафта медорад.

— Баногоҳ-ку дуздӣ накардед?

— Не-е! Худо аз ин бадномӣ нигоҳ дорад. Намехоҳам, ки обрӯямонро резонам.

— Набошад, ягон бизнесмен раҳм карда, пул додагист.

— Боз хато кардӣ. Ҳозир ин хел одамони валинеъмат нестанд. Ҳама ғами худро мехӯранд. Шиорашон аниқ «аввал хешу баъд дарвеш аст»...

— Пеш гоҳ-гоҳ лоторея мехаридед. Ё лотореятон бозӣ кард-мӣ?

— Ягон бор бурда будам, ки имрӯз барам. Аз шундаам, дар ин бозӣ ҳам ким-чи хел найранг ҳаст.

— Мебахшед, баногоҳ-ку гӯсоларо нафурӯхтед? Гӯсоларо ба номи духтарчаамон Фирӯзахон харидаем-а?

— Хотиратро чамъ дор, гӯсола дар оғил.

— Ё мошини шалақатонро, ки ба таъмир дода будем, ягон кас харид?

— Мошинаи шалақ ба кӣ даркор, агар ба соҳибаш даркор набошад?

— Як вақтҳо дар кассаи амонатгузорӣ каме пул доштем. Ё ҳамонро гирифтед?

— Ба вай пул ҳатто ним кило гӯшт намедиҳанд.

— Азизам, маро ин қадар азоб надихеду роставро гӯед монед-дия. Гӯед, ин чизҳоро ба кадом пул харидед?

Мард дилсӯзона ба чеҳраи зан як нигоҳ кард.

— Дар ёдат бошад даркор. Як вақт якта ба якта гуфтам-ку. Донишчӯе ба имтиҳон дер омаду бибиам дар дами марг гуфт. Ба ӯ барои дилбардорӣ баҳои панҷ мондам. Бечора аз шодӣ ба куртааш намеғунчид, ҳатто ашк рехта буд. Ана ҳамон донишчӯ сардори гурӯҳ асту ин тӯҳфаҳоро ҳамсабақонаш

харидаанд. Ҳамин қадар не гӯям, ба ҳолам намонд. Агар нагиред, хафа мешавам гуфта, зӯран ба дастам қапонд.

— Мардакчон, боз муаллим Пӯлоди Маҳкамзод мулоим шудагӣ, пора мегирад гуфта, ба чаҳор тараф қор наандозад? Обрӯямон боз ба хоки кӯча баробар нашавад?

— Беҳуда аз пашша фил масоз. О, ман имрӯз ба шаст расидам, нагуфтаам-ку. Ректорат бо варақа табрик карду бачаҳо бо тӯхфа.

Зан гӯё дар хоби гарон бошад, якбора ба худ меояд.

— Имрӯз 9-уми сентябр-мӣ? Гӯр хотири парешонам шавад. Писарҳо, келинҳо канӣ шумо? Тезтар дастархон кушоед, як базм кунем!

ҚОШУҚА ПУР КУНЕД

Сардори трест хуччатҳоро тагурӯ кард, ба курсии мулоим баҳузур шишту аввал муовинҳо, сонӣ саркорҳоро ҷеғ зада, бафурсат сӯхбат кард. Бечора коргар, ки пеш сардорро фақат аз дур мидид, акнун ба саволхояш ҷавоб меод, гапашро гум мекард, забонаш тутила мешуд.

«Ба истироҳати коргарон эътибор нест, аз маънавиёт дур шудаанд, ҷӣ будани эстетикаро намедонанд» - хулоса кард сардор ва дари утокро тараққосзанон кушоду сардори шӯъбаи кадрҳоро ҷеғ зад. Раиси иттифоқи касаба ҳам биёяд, - аз афташ, қаҳраш хеста буд, ки дағалтар садо дод.

Камоли Юсуфзод - раиси иттифоқи касаба ба утоқ даромада, гӯё курсии холиро наменида бошад, чун хӯсаи даруни шолиторост истод.

Сардор бо чаҳл гуфт:

— Ҳеч бовариам намеояд, ки дар ин корхонаи калон кори асосӣ – тарғибу ташвиқро фаромӯш мекунанд. Ҷӣ гап ин?! – бо шаст рӯ тофта, ба Камоли Юсуфзод нигоҳ кард сардор. Шумо аз ҳама гапу кор беҳабар. Маҷлисҳои калон шуд, ҳамаша аз сар то охираш пурра нишон доданд. Барои ҷӣ надидед?! Хайр, газет намегиред, телевизорро намебинед, магар?

Раиси корхона Чалол Цабборович сар хам кардаву гӯё рӯда дар шикамаш мепечида бошад, лаб газида менишаст.

— Телевизор кӯҳна шуда буд, - ба гап даромад Камоли Юсуфзод. Тахта наёфта, шишаи телевизорро кандему аз куттиаш барои кабӯтар хонача сохтем. Гӯшаи зинда даркор-дия. Агар пул диҳанд, тез се телевизору даҳ-понздаҳ радиоча меҳарем. Ҳа, ба ошхона ҳам меовезем. Майлаш, ҳар кӣ хоҳад, биёяду ахбора гӯш кунад, боевик бинад, аз реклом ҳам бохабар шавад. «Стиморол» сақичи зӯр мегӯн...

— Телевизор набошад, коргарон чаро китоб намехонанд?! – овозашро баланд кард сардор. Ё китобхона надоред?

— Дорем, дорему лекин...

— Чӣ лекин?

— Сабил бом чакиду ҳамаи китобҳо тар шуда, қурбоқкаи мурда барин варам карданд. Маҷбур шудем, китобҳоро берун бароварда партоем. Китобҳоро семичкафурӯшу носфурӯшҳо гирифта бурданд. Агар пулдор шавем, китобҳои нав меҳарем, се рафа бо дедектив пур мекунем.

Сардор бетокатона аз ҷой хест. Сардори шӯъбаи кадрҳо гӯё сояи сардор бошад, аз курсӣ боло шуд, коматашро рост кард, аммо сари вазинашро бардошта натавонист.

— Пас коргарон китобу маҷалла ва рӯзномаҳо намеҳаранд? Охир, кам не, ғам не, ҳазор коргар доред. Агар онҳо савияи дониши худро баланд набардоранд, кӣ ҷавоб медиҳад?

Бадани Камоли Юсуфзодро арақи сард пахш кард. Ў аз киса рӯймолча бароварду сару рӯяшро пок кард ва илтиҷоomez ба муовини раис нигарист.

— Обуна шудагӣ. Понздаҳ кас газит мегиранд. Ҳафтавори «Оила»-ро меҳонанд. Ин тавсияи мо. Ҷанҷолӣ, ки ҳастанд, оилашон вайрон нашавад гуфта, ба ҳамин газит обуна кардем.

— Ўҳ, аз кулӯх оташ парид-ку... Раис карахт, раиси иттифоқи касаба тугила... Сардори шӯъбаи кадрҳо гӯё хотиращ

чамъ шуда бошад, ба чояш нишаст. Хайр, шумо кадом рӯзно-маро мегиред?

Муовин Акмали Воҳидзод моҳии ба шаст афтода барин безобита ва аз хичолат помидор барин сурх шуд.

— Мм-мебахшед, ташвиш, ки мӯл, обуна ба хотир ҳам нарасидааст. Ваъда медиҳам, ки...

— Ба ман ваъда даркор нест! Ба чойи ваъдабозӣ кор кунед. То кай ба кори амалӣ эътибор намедиҳем?

Сардори трест курсии мулоимро гичиррос занонда, бо шаст аз чояш хест.

— Гӯед, аз ҳамин чо шиштагиҳо кӣ ба рӯзномаҳои «Чумхурият», «Садои мардум», «Роҳнамо» ва «Адабиёт ва санъат» обунаанд?

Касе дам назад. Замин накафид, ки роҳбарони корхона дароянду ин шармандагиро набинанд.

— Ақаллан дари клуб кушодагӣ будагист? Ҳаваскорон концерт медиҳанд? – қиёфаи сардор воҳиманок шуд.

— Не, клуба анбор кардем. Бом, ки аз тирборон ғалбер шуда буд, болои таҳ-таҳ тахтаю фанер борон рехт, хамаашро ба клуб даровардем. Ҳаваскорҳо рафтанд. Дойрачӣ хиштмон шудааст. Ҳофиз, овозаш, ки баланд аст, даррав кор ёфт. Барояш раисони колхозҳои «Ғалаба»-ву «Сарҳадчӣ» талош карданд. Барои онҳо подабон даркор будааст. Подабон овози хуш дошта бошаду «мах-мах» гуфта истад, гӯсфандҳо дур намерафтаанд.

— Шабҳои шеърӯ шоирӣ мегузаронед ё не?

— Ҳаст, ҳаст, зодрӯзи раисро қайд кардем. Сармуҳосиб чиллагурезони наберааша дар ошхонаи корхона гузаронд...

Сардори трест дид, ки Камоли Юсуфзод мисли қаламфур сурх шудаасту худи мурғи посӯхта барин чашмонаш чалақ-палақ, курсии холиро пешаш тела дод.

— Шинед, шарманда! – гуфт ӯ ва нохост Мавзунаи Ашрафиро дида монд, ки аз ким кучо пайдо шуда, номаълум ба утоқи кори раис даромада буд.

— Эҳа, спортсменка омадаанд-ку. Корҳои шумо чӣ хел?

— Мисли пештара.

— Яъне нағз?

— На он қадар. Дар давраи карахтӣ ба варзиш эътибор буд. Акнун ҳама ҳушёр... чи кор карданашонро нағз медонанд.

— Мушаххасан гап занед, бале, қошуқи холи забона мехарошад. Дурустар гап занед, ки ҳама фаҳманд.

Мавзуна лабони маҳинашро лесид, балки нам кард, то гапаш бурро барояд.

Як сол боз моҳона нагирифтаем. Аммо тӯхфа харидан даркор. Ба писари сармуҳандис тӯб бурдем. Ба набераи сармуҳосиб тӯри волейболро тӯхфа кардем. Кӯрпаи гӯштингиронро ба раис додем. Ин зарур... агар раисро сабукдӯш кунеду беҳудона ғалтиданӣ шаванд ҳамин кӯрпаро мекушоянд. Қалларо эҳтиёт кардан даркор, бе мағз бошад, пуффак барин даррав мекафад.

Сардори трест чашм нимкоф карда, завқ бурда, лабханд мекард.

— Мушаххастар... боз мушаххастар. Гуфтам-ку, қошука пур кунед.

Мавзунаи Ашрафӣ лаб газид, як лаҳза хаёл карда монд.

— Столи тенниса ба хатнатӯйи писари муовин бурдем.

Раис як қад парид. Гапи мушаххас вазъро муташанниҷ карда буд. Агар ба дари нимкушодаи утоқи раис бӯйи палов намедаромад, посбон чун пуффак мекафид. Вай чиро ба кучо бурданд, медонад охир.

ҲАМА ҚОИЛ МЕШАВАНД

Гӯё хурӯсаке чеғ зада бошад, ба гӯши Маликабону садои ҳуштак расид. Истоду ба канор нигарист. Чавони ширакайфе рост ба сӯйи ӯ меомад.

— Маро шинохтед? – аз чанд қадам дуртар ба гап даромад чавон, ки хеле ҳавобаланд менамуд.

— Не, - хайрон-хайрон нигарист Маликабону.

— Ман писари раиси хочагии «Меҳнат». Номам Хусравиддин, номи падарам Авлиёхӯча. Бузургҷусса, ки ҳастанд, ҳама Авлиёдаканг мегӯянд.

— Шуморо ҳам шинохтаму дадатонро ҳам. Ягон хидмат доштед?

— Ҳа, ман девонаи ақлгумкарда...

— Аз кадом рӯз? – ҳатто лаб инч накарда пурсид Маликабону.

— Гавҳарбиरो медонед-а, ҳо ҳамоне, ки ба наздикӣ шавҳар кард? Ана дар тӯйи ҳамон чингиламӯ шуморо дида, ақлу хушамро гум кардам. Суп-сурх чиннӣ...

— Ақлу хушатон дар чояш, чӯйро аз роҳ фарқ карда тавонистед-ку.

— Илтимос, ин қадар таъриф накунад. Дидед-ку девона барин хуштак кашидам, роҳзан барин пеши роҳатонро гирифтам, беибо дарди дил ҳам мегӯям. Меҳоҳам ба рӯйи зеботон чун ба оина нигоҳ кунаму... чи хеле Гавҳарбиरो ширин-ширин табрик гуфтед, ҳамин хел ширинакак маро алла гӯед.

— Дер кардед, барвақттар девона нашудед.

— Чӣ хел дер кардам?

— Ҳа, бе ҳазл, ман шавҳари шофбуруту ду писар дорам.

Чавон вазнашро дошта натавониста, аён мекалавад.

— Дурӯғ мегӯед. Шумо моҳи чордахрӯза барину боз бача дорам мегӯед. Не, шумо понздаҳсола метобед.

Шумо парӣ... вай хушёр шуда, қоматашро боло мегирад. Париҳо ҳамин хел ҳусн, ҳамин хел ҷамол доранд. Ман аз китоб хондагӣ,.. бибиам афсона мегуфт.

— Монед, равам, одати дурӯғгӯӣ надорам.

— Росташро гӯед, шавҳаратон одами нағз-мӣ? Шуморо дӯст медорад ё кашолахӯча?

— Хеле нағз, чони одам, рӯзгордори хуб.

— Бовар намекунам. Хонаву чой доред?

— Дорем.

— Бўстонсарой-ми?

— Не, хонаи дуутоқай давлатӣ. Ба мо ҳаминаш ҳам кифоя.

— Мошин-чӣ?

— Лозим ҳам не... Кани, майдагапӣ накарда як сӯй истед, ман равам!

Чавон пойҳояшро тиргак карда, оғӯш кушодани мешавад.

— Сабр кунед. Боз ду-се савол...

— Телефонатон ҳаст?

— Албатта.

— Рақамаш чанд?

— Инаш барои шумо чӣ даркор?

— Гоҳ-гоҳ занг зада, овози маҳину фораматонро мешунавам. Илтимосу илтиҷо мекунам...

— Чиро илтимос мекунад?

— Зани ман шуданатонро... Аз саратон зару зевар мерезам, дар бўстонсаро зиндагӣ мекунеду ба кор бо «Мерседес» меравед.

— Монед, ҳазлу шӯхиро... Кӯча сахна не, ки спектакл намоиш диҳед.

— Ба ҳолам нахандед. Ман, дар ҳақиқат, суп-сурх ошиқ... Шавҳаратон чӣ кора? Ё ман барин пулсоз?

— Судя.

— Падару модаратон чӣ?

— Падарам полковники милисаву модарам прокурор.

— Оҳо, шӯхиро ба авчаш расондед-ку.

— Чӣ чойи шӯхӣ? Худам нозири полиси андоз.

Маликабону дафтгарчаи сурхеро аз сумка берун мекунад.

— Эҳа, шӯхӣ-ку намекунад? Хайр, ман рафтам... Ба тамошо биёед... Машқам расо шуд... Ҳа, ҳама қоил мешаванд.

Хусравиддин ниқоб аз рӯ мегирад. Вай хеши Маликабону, актёри театри «Ситора» Шӯхрат Қандинов будааст.

НАҲЗАНИЌ

Намедонам, аз тӯямон се моҳ гузашт ё се моҳу се рӯз, ки худи ба бағалаш гурбаи сиёҳ даромадагӣ барин муносибати модарарӯсам бо ман якбора дигар шуд. Гӯё ситораи ману занамро не, ситораи ману модари занамро рӯ ба рӯ монда бошанд, ҳар гап баҳона, рӯзамро сиёҳ карданӣ мешуд, бо теги нигоҳаш диламро торс мекафонд. Намемонд, ки дами беғам занам.

Чӣ илоҷ? Барои он ки дуди хона аз мӯрӣ боло нахезаду ҳамсояҳо ба ҳоли мани хонадомод наханданд, бадард бошад ҳам, лаб мегазидам. Ҳар рӯз аз қавоқи модарарӯс шаб мешуду ҳар моҳ аз пичингҳои ӯ ранг мегирифт. Тарсидам, ки ранги беранг ба мӯйи сарам наафтад. Мӯйи сафедро таги тоқӣ гирифта наметавонӣ-ку!

— Ассалом, модарҷон, - аз хонаи хоб баромадан замон гуфтам, - ба димоғи гулбӯягон кӣ оташ зад, ки сӯхтагӣ? Чаро маро, ҳамин домоди баландболо,.. вале каллаварам (инашро пичирросзанон мегӯям)-ро чашми дидан надоред? Худаш чӣ гап-а? Ягон бало зад магар?

Хушдоманам кунчи лабонашро буни гӯш бурда, захрханд мекунад.

— Бало не, наҳзаниҳоят аз бало ҳам бадтар. Беҳуда «оби дари хона тира» намегӯянд. Агар ту, такасалтанг, ба қадри ин хел паризод мерасидӣ, Гулпария духтари таърифияш беҳунар, на пухта метавонаду на дӯхта, на шуста метавонаду на дарзмол карда намегуфтӣ. Аз гӯшат пахтаро каш! Обрӯи моро мерехтагӣ мардак ҳоло таваллуд нашудааст.

— Чӣ хел наҳзанӣ, буваҷон?

— Маро бекалла гумон накун! Ба ту калларо нишон медиҳам. Ана, вай қоматашро боло мегирад, - шукр кун, ки духтари зоча баринамро ба ту, ландахур, додам. Агар ҳамин кукла Барбӣ намебуд, хонаву дари обода дар хобат медидӣ... Афсӯс, афсӯс, агар ин қадар таъриф намекарданд... хушрафтор, ширингуфтор, беозор, гапдаро... Гӯра ширингуфтор... Э, ваҳ!

– Вай сарашро медорад, - оҳ, паридухтарро ба домони чаннат не, ба бағали дӯзах партофтам-а...

Аз газаби дахшатбор ду рӯйи хушдоманам мисли офтоби нимғуруб сурх шуд.

— Модари азиз, шуморо нафаҳмидам. Гӯед, гапи беасос чӣ даркор?

— Чаро даркор набудааст?! – фарёд зад ӯ ва гӯё рӯдаш канда шуда бошад, шикамашро дошт, - савол, ки додӣ, акнун гӯш кун! Аввал духтарам беҳунар не. Ягон кор намеёбӣ, ки аз ӯхдааш набарояд! Мӯяш шона кардагӣ? Ҳа! Абрӯнаш чиндагӣ? Ҳа! Хонаро рӯфтагӣ? Албатта! Дастархонро меғундорад? Бале! Меғӯй, ки хӯрок пазад – шӯр, дег шӯяд – равғанаш мемонад. Не, духтарамро забонкӯтоҳ карда наме-тавонӣ.

Хушдоманам аз ҷой хеста, ду даст ба миён меғузорад.

— Дурӯғгӯй бас! Агар хӯрокаш шӯр бошад, нахӯр! Ҳу, ошхона. Дег ношуста бошад, ана об, дастат шал не. Агар ягон пазандаи беҳтар, шӯрбои ширин, палови қандин, шӯлаи бенамак меғуфтагӣ ёфта бошӣ, чор тарафат қибла!

— Буваҷон, охир маро хайрон накунед. Ягон бор наҳ назадам. Баъзан бо ҳазлу шӯхӣ маслиҳат медиҳам, ки паловро чӣ хел мепазанд? Туппаро аз угро чӣ хел фарқ мекунанд?...

Вай ҳамоно ба даҳонам мезанад.

— Мӯхтоҷ не, духтарам ба маслиҳатҳои ту барин тайёр-хӯр! «Кар ҳам заду кӯр ҳам зад, пасмонда кулӯхам зад», - гуфтаанд азизу авлиёҳо. Дигар умедвор нашав, духтарам ба лаби деғу сари оташдон намеравад. Эҳ, барои ту дастони но-зукашро шахшӯл кунад-мӣ?

— Майлаш, модарҷон, худам мепазам, худам мешӯям... Натавонам, аз шумо меғурсам...

— Ҳой, ин қадар модари меҳрубону хушдомани азиз, шумо доно, натавонам ёд медиҳед гуфта, гаранг нақун!

— Хайр, гапатон тамом шуд?

— Не-дия? Як дунё гап дорам. Акнун сар кардам. Ҳа, оқи-
баша ёфта наметавонӣ. Якаш ҳамин ки дигар ба либосшӯию
орову торояш кордор намешавӣ. Охир, вай пир не, лӯхтак
барин духтар, дилаш пури орзу. Мебинӣ-ку, ману Мардон
Полвонович, - ба сурати шавҳараш ишора мекунад, - ягон
гапи Барбичонро ду накардаем. Мон, ки пӯшад. Агар нав ба
нав либос харида натавонӣ, ман мехарам.

— Ман равам, майлаш?

— Не, гуфтам-ку, гап бисёр. Шунидам, ки модарат «аз
ту барин келини сатанг безор» гуфтааст. Гӯё овози ман дағал
будасту пардаи гӯшхояшро харошида аст.

Сар бардошта, нигоҳ кунам, болои бинию манаҳи хушдо-
манамро арақ зер кардааст.

— Ба гапҳои модарат чӣ мегӯӣ? Ин гапҳои модарат дар
ҳаққи ман, ки духтарамро бо хонаву чизу чора ба ту додам, бе-
ҳурматӣ не-мӣ?

— Агар очаҷонам ин хел гуфта бошанд, нағз нашудааст.
Илтимос мекунам, дигар ин хел гапҳоро ба даҳон нагиранд.

— Илтимос не, фаҳмонда дех, ки бо ман масхарабозӣ
накунад! Ман аз вай мегуфтагиҳо не. Медонӣ, Мардон Пол-
вонович кӣ? Ин қаса тағояш кӣ? Инҳо ҳама шох, решаи дарахт
дар об. Бӯи гап ба димоғаш расад, тамоғ! Фаҳмо?

— Ҳа, модарҷон, ҳа, буваҷони меҳрубон.

— Дар ёд дорӣ, духтарам ба муаллимаш дарс мегуфт?

— Ҳа.

— Агар донӣ, чиба мӯдарози ақлқӯтоҳ гуфтӣ? – чиррос
зад ӯ. – Рангаш аз оҳақ сафедтар шуда буд. Ҳа, доништа мон.
Ба мо ҳар хел ҳазлу шӯҳӣ, дӯғу пӯписа намефорад. Бачаи мурғ
мурғу бачаи парӣ парӣ мешавад. Ман модари ҳамин парӣ.

Дидам, ки аз дасти албасти илоҷи гурез ҳасту аз дасти
хушдоманам не, худро чун актёр дар сахнаи театр тасаввур
кардам.

— Э, модарҷон, маро бубахшед. Гапҳоятон сад дар сад
ҳақ, очам шири хом дода будааст, ба ҳамааш худам гунаҳкор.

Меҳрубон, ки ҳастед, дилатон ба ман месӯзаду хуни чигар шу-
да насихат мекунад. Олиҳа шумо, ана барои чӣ дилатон ба
ман месӯзад. Ба некиатон ташаккур. То зинда ҳастам, шуморо
минбаъд буваҷони Гулпарӣ мегӯям. Оқилу доно, меҳрубону
ғамхор, зебову ҷаҳоноро, хиромонқадаму кабкрафтор гуфта,
сифат мекунам. Ҳа, дигар ба васвасаи шайтон, мебахшед, ба
гапҳои шайтон намедароям. Барбичон ҳасту шуморо ёфтам.
Ҳамту не, Гулпариям, модарам?

— Ҳа-дия, - гуфт ӯ. Дидам, ки табассум мекунад.

Бинед-а, мадху сано одамро мот мекардааст. Инро ҳамин
лаҳза фаҳмидам.

ХАЗИНАИ БЕТАҒ

Сӯхбати ҷавони сатанге бо зани ҳампахлӯяш қаймоқ ме-
баст.

— Дар замони бозсозӣ бахтам хандид, - гуфт ҷавон
лабҳанде карда. – Пеш сад сӯм маош мегирифтаму ифтихор
мекардам. Ҳозир бошад, ҳазор доллар барои ман пул нест.
Порсол як рафиқам даҳ ҳазор доллар қарз гирифтум номардӣ
карда, пулро надод. Хайр, ҳозир мӯхтоҷи он нестаму дар
омади гап як гуфтам-дия. Охир, қарз гирифтагиҳо беҳисоб.
Медонед, бародари завҷаам бист ҳазор доллар, писари ама-
кам бисту панҷ ҳазор доллар, муаллими қишлоқамон панҷ
ҳазор доллар, хоҳарзодаи модарам ҳафт ҳазор доллар аз ман
қарздоранд.

Зан гапи ҷавонро бо даҳони боз гӯш карда, мисли дунбаи
карти бадегафтада об мешуд.

— Мошини чопи пул доред чӣ? – бо ноз пурсид зан.

— Худо медихам гӯяд, мошин-пошин ҳам даркор набу-
дааст.

— Баногоҳ-ку роҳбари ягон корхонаи калон нестед?

— Он пуле, ки ман дар як рӯз меёбам, калонҳо дар як сол
ҳам ёфта наметавонанд.

— Ё аз бобоятон мероси калон мондааст?

— Ҳа, хазина дорам. Бетаг вай. Ин хел пула бисёриҳо дар хоби шабашон ҳам намебинанд.

— Мумкин устои Донишгоҳи олии бошеду пул худаш ояд?

— Э, монед-е, дасташро ба китфи зан партофта, - гуфт чавон, - на ҳамаи муаллимон аз ӯҳдаи порагирӣ мебароянд. Барои ин лабу лунҷ ва гурдаи калон даркор. Як ҳамсоям муаллим. Бечора, маошаш ҳатто ба рӯзгузаронӣ намерасад. Аз ман доимо қарз мегирад. Ман ба вай пула қарз не, ҳамту медиҳам. Биёед, ин гапҳоро як сӯ монему... Медонед, ба шумо гарданбанди тилло мезебад. Агар розӣ шавед, худи ҳамин рӯз тӯҳфа мекунам.

Вақте ки зан ин суҳанонро шунид, ихтиёр аз даст дод.

— Маро ин қадар азоб надода, гӯед, ки долларҳоро шумо аз кучо меёбед?

Чавон бо ҳавобаландӣ пойҳояшро болоиҳам гузошт ва сигор оташ дода гуфт:

— Аз бизнес. Ҳозир давр даври бизнесменҳо. Ҳама бӯстонсарову мошинҳои гаронбаҳои хориҷӣ доранд. Доллару зару зеварашон беҳисоб. Дубай, Карочӣ, Хитою Бишкек барояшон бозори «Корвон» шудагӣ. Ман аз онҳо болотар. Фақат аз про-сенти пулам ҳар сол ҳазорҳо доллар даромад дорам...

— Аз рӯи гапатон шумо нашъачаллобед. Ҳамту не? Дар ин замон ин хел пули калонро фақат нашъачаллобон доранд. Ё хато кардам?

— Нашъачаллобӣ як шоҳаи бизнеси ман аст.

— Дигар шоҳаҳо кадоманд?

Чавон хандида гуфт:

— Агар ҳамаи сирру асрори бизнесамро гӯям...

— Махфӣ бошад, нагӯед ҳам мешавад. Занатон чӣ хел хушбахт бошанд?

— Сад афсӯс, ки хато кардед. Орзуи ман шумо барин зани нозанину паризод доштан буду... Ҳайхот, ки бахтам нахандид. Ба зане вохӯрдам, ки... бовар кунед, садои чирросиаш танҳо гӯшамро не, баданамро ҳам сӯроҳ кардааст. Ана, барои чӣ

ба хона рафтан намехоҳам. Аз шарм пеши ҳамсояхо замин намекафад, ки дароям...

Дуди сигор даруни автобусро пур кард. Ронандаи дуҷум ба назди ҷавон омаду ӯро ҳамано шинохт.

— Ҳа, сакалтуи аблах! Чӣ хел савор шудӣ, ки ман надида мондам?! Дина роҳкиро надода, дума хода кардӣ. Ин дафъа нағмаат кор намедихад! Канӣ, тез фаро!

Вай паст наомада, бо ронанда дастбагиребон шуд. Мусофирон ба чанҷоли онҳо нигоҳ карда, яке завқ мебурду дигаре бо нафрат менигарист. Автобус истод. Ронанда «бизнесмен»-ро аз дар тела мекарду ӯ фуromaдан намехост. Зан ба кашмакашиҳои онҳо тоқат накарда, ба ронанда гуфт:

— Ин касро бо ягон фиребгар монанд кардед. Аслаш ин кас одами зӯр, серпул...

Ҷавон гӯё ба даҳон об гирифта бошад, чизе нагуфта аз автобус берун шуд.

ИХТИРОИ ОДӢ

Сахар буд ё чошт, дар ёд надорам. Ҳаминаш аниқ, ки рӯзи истироҳат буд. Зеро завҷаам худро ба майли том оро дода, чун лӯхтаки зебо ба пешам омад.

— Ин қадар шип-шип берун баромада хонаи бе ин ҳам сардро яхдон накунед, - фармуд ӯ, - нағзакак дам гиред, ҳамту, ки аз тӯй омадам, рост ба театр мебаред. Мегӯянд, ки арӯсон исён мекунанду Маршалкампиirro заложник мегиранд.

Китоб гирифтаму айнакро болои бинӣ ҳамоил карда, ба болои диван дароз кашидам. Аранг шунидам, ки завҷаам мӯзаи пошнабаландашро тақ-таққунон берун рафт ва дар таракос пӯшида шуд.

— Офарин! – гуфтам ихтироёкори англисро ба ёд оварда, - аҷаб қулфе сохтӣ, бе калид ҳам худаш маҳкам мешавад.

Аз байн чанд дақиқа нагузашта, дарро сахт кӯфтанд. «Об-бое, ин занак аз саросемагӣ оиначаашро нагирифтагист, ки баргашт, ҳамин хаёл ба сарам заду диламро ларзонд. Ин мӯй-дарози ақлкӯтоҳ то кай аз роҳ мегашта бошад?...»

Бо дили нохохам аз чой хеста, гур-гуркунон дарро кушо-
дам. Бинам, ду чавони хушмӯйлабу ба қавле, барзангӣ, яке дар
даст тӯрхалтаи пур дошту дигаре дар даст халтаи холӣ.

— Братан, шишаҳои холии қозгардан дорӣ? – пурсид яке,
дандонҳои тиллоияшро нишон дода.

— Шишаи холиро чӣ кор мекунад?

— Чӣ кор мекардем, мехарем?! Об пур карда монем ҳам,
зеби дастархон мешавад.

— Не, шишаи фасони хориҷӣ надорам.

Чавони дандонтилло писханд зад:

— Ба арақи простой харидан ҳам зӯраш намерасидагӣ ба-
рину саволборонаша бинед-а.

Ман чизе нагуфта, онҳо дарро бо зарба пӯшиданд. Аз гуп-
гупи поймонӣ маълум, ки онҳо ба ошӯнаи боло мебароянд.

Симҳои диванро гичиррос занонда боз ба бистар дарома-
дам. Ба китоб дигар нигоҳ ҳам накардам. Нав ғанаб мебурд,
ки боз садои даркӯбӣ баромад.

— Ширу қатиқ, қаймоқ, - шунидам аз дари нимроғ. Би-
нам, духтарчае аз хунукӣ дарақ-дарақ меларзад. Дасти лучаш
суп-сурх, худи мағзи тарбузи Мирзочӯл барин.

— Ширу қатиқ дорем, - гуфтам хиҷолатмандона аз он ки
ба ҳоли духтарак дилам сӯхт.

— Қаймоқ чӣ?

— Ҳаст, бегоҳӣ Биназокат овард.

— Оббо, ин ҳаннот аллакай омад? О, вай ба қаймоқ чур-
ғоти нав меандозаду ба шир оби хунук. Агар хоҳед, нағзаша
худам меорам.

— Майлаш, даркор шавад, хабар медиҳам.

Духтарча дасти аз хунукӣ ларзонашро молида-молида,
сумкаи калонро мебардорад.

— Пул надошта бошед, насиа ҳам медиҳам, - гуфт ӯ раҳ-
равон.

Дарро пӯшидам, аммо ба назди тиреза нарафта, онро боз
кӯфтанд.

— Фатири обаш аз ширу равған намехаред? – дарро кушодан замон пурсид зани бадқавоқ. – Нони гарм ҳам дорем. Навакак аз танӯр кандагӣ. Шумо шояд лаззати нони танӯрия надонед?... Агар аловаш аз ғӯзапоя бошад... Хайр, нишолло баркашам?

— Мо аз нишолло пархез, зарар мекунад.

— Ин хел бошад, маска гиред.

— Дина гирифтем, маскаи бо кӯфтаи шакалод.

— Ақаллан собун гиред «Дав» номаш. Кӯмурфурӯшу мардикор бошад ҳам, пӯсти рӯятона чунон сафеду мулоим мекунад, ки...

Ман бо завқ механдам.

— Навдомод не, ки пӯсти мулоим даркор бошад, - мегӯям хандаро бас карда.

— Ман хасис гӯед, монед-дия, - масхара мекунад зан чехраашро офтоби аз зери абр баромада барин шукуфонда...

Нонфурӯш нарафта, дар паҳлӯям ҷавонеро дидам. Аз ӯ гупосзанон бӯи нос омада, ҳатто пашшаҳоро гурезонд.

— Ана, амакӣ, носи Носир, инаш аз Кӯлоб, ана инаш...

— Нос лозим не. Аз газит нахондӣ «нос ва кӯчаҳои ифлос» навиштаанд.

— Эҳ-ҳа, шон ба зӯраш гузаштагӣ, ба гера, аз қавоқи овезонатон маълум.

— Э, дафъ шав-е бо ин маҳмадоногиат! – мегӯям ман.

То омадани завҷаам чанд бор дарро кушодам, ба ёдам нест. Ҳаминашро медонам, ки ба шумурданаш ангуштони ҳарду дастам нарасиданд. Мардум чиҳо оварданд: гӯшту намак, гӯгирду сигор, ширу тухм, собуну хамира, картошкаву пиёз, сабзиву помидор... Яке «Тайд»-ро таъриф мекарду дигаре «Фейрӣ»-ро. Сеюмӣ омада гуфт, ки куртаамро барф барин тоза карданӣ бошам, хокаи «Барф»-ро харам. Чолу кампир омада, суруд хонданду пире садақа талабид. Садақа радди бало будааст.

Бегоҳ завҷаам ҳалми пазон омад.

— Гӯр бозаргониву муносибатҳои бозориаш шавад, - гуфт оху воҳ карда, - дар роҳ даҳ бор доштанд-а. Ина мехаред-мӣ, вая мехаред-мӣ?

Ман пиқ-пиқ хандидам.

Вай сар бардошта, кунҷковона ба ман нигоҳ кард.

— Вай шӯрам хушк шавад! Қавоқҳоятон ин қадар варам. Ё сахар боз ночунбон хобидед?

— Не, варам аз бедорхобӣ, - оҳ кашидаму ҳамаашро як ба як гуфтам.

— Шумо сахар хеста меравед, азоби хонашиниро акнун дидед. Аҳволи ман ҳар рӯз ҳамин. Хайрият, ки имрӯз барқ набуд. Набошад, чаранг-чаранг занг заданашон задагӣ, - шикоят кард завчаам театро аз ёд бароварда.

Сари маслиҳат нишастем. Чӣ кор кунем, ки аз кушою пӯши дар соф шавем?

— Беҳтараш занги дарро меканем.

— Намешавад, занг набошад, дарро мекӯбанд, дасташон банд бошад, лагад ҳам мезананд, - гуфтам ман, таклифи занамро қабул накарда.

— Хайр, биёед, ба дар тахтача овехта, «эҳтиёт шавед, саги газанда» нависем.

— Ту ачаб сода-куя. Аз Худо наметарсанду... тиру туфангро писанд намекунанду аз аккоси саг метарсанд-мӣ?

Занам якбора ба рақс даромад.

— Ёфтам, мардакҷон, ихтирои нав!

— Чӣ ёфтӣ? Чӣ хел ихтироъ вай?

— Пахтаро тар карда, ба гӯшҳоямон тикқонем, на садои зангро мешунавему на тақ-тақи дарро.

Ихтироъ маъкул шуд. Акнун гӯшҳоямон оромӣ диламон тинҷ. Ҳарду бо имою ишора гап мезанем. Аммо аз чӣ бошад, хешу табор ва ёру дӯстони кадршинос ҳангоми воҳӯриҳо алоало нигоҳ мекунанд? Ё моро намешиносанд ё гардиши айёмро ҳис намекунанд.

ЛАТИФАҶО

ГУФТУГӮ

Марде ба занаш гуфт:

— Гапро нагардон, занак! Духтур гуфт, ки «майнаам дардманд» шудааст. Агар маҳмадоногӣ кунӣю зада кушам, маро ба ҷавобгарӣ намекашанд.

Зан лабҳанде карда гуфт:

— Ёру дӯстон беҳуда «хушёр шав, ақли шавҳаратро дуздидаанд» намегуфтаанд-дия.

ОБИ ДИДА

Зане аз олам даргузашт.

— Занат мурду чаро гирия намеқунӣ? Ё дӯсташ намедоштӣ? – пурсиданд аз шавҳараш.

— Мегиряму... оби дидаам намеояд, - гуфт мард дар ҷавоб.

— Наход дидаат тамоман беоб бошад?

Мард оҳ кашида гуфт:

— Раҳматӣ як умр бо ҳар баҳона маро мегирёнд. Дигар оби дидаам намондааст.

АЗ КУҶО ЗАНГ МЕЗАНЕД?

— Рӯзе нест, ки занак майнӯшиамро дида, ҷанҷол набардорад. Намедонам, чӣ кор кунам? – арз кард майзада ба ҳамсояш.

— Ин тавр бошад, ба ҷое равед, ки пазмон шавад, - маслиҳат дод ҳамсоя.

Майзада баъд аз чанд рӯз занг зад.

— Бародари азиз, маслиҳататонро иҷро кардам.

— Аз кучо занг мезанед?

— Аз хушёрхона, - гуфт ӯ дар ҷавоб.

КАШОКАШ

Давлатманде пеш аз хоб ба зери болишт заҳр гузошт.

— Қасди худкушӣ дорӣ? – пурсид занаш.

— Аҳмақ нашудаам, - посух дод маънидорона шавҳараш.

— Набошад, ин кор чӣ маъно дорад?

Мард гуфт.

— Чанд шаб аст, ки шайтон маро аз роҳ зада бо ту васл карданист. Рафту ин шаб ҳам ояд, заҳр дода мекушам.

ГҶҶР НОДОРӢ ШАВАД!

Зане ба дугонааш арз кард:

— Нодорӣ ҳам ба дилам зад. Гӯр нодорӣ шавад!

— Боз чӣ шуд? – пурсид дигарӣ.

— Аз ғами бечорагӣ ҳамин шаб худро қариб оташ зада будам.

— Шавҳарат халал расонд?

— Не, ӯ дар ҷойхона буд.

— Аз қавлат гаштӣ?

— Не, - гуфт ӯ, - дар хона гӯгирд набудааст.

ҶАВОНИ ПОК

— Ба ту чӣ хел ҷавон бештар маъқул? – пурсиданд аз духтаре.

— Ҷавоне, ки тамокукаш, майхора набошад, занбозию беҳудагардӣ накунад, дузду авбош ва фиребгару дурӯғгӯй набошад.

— Дар ин замони бесарусомон ин гуна ҷавонро дар ягон
чо оё дидаӣ?

— Ҳа.

— Дар кучо? – бо ҳаяҷону бо изтироб пурсид ҳамсӯҳба-
таш.

— Дар хоб.

ХУШҲОЛӢ

Духтур баъд аз муоина ба бемори сарватманде гуфт:

— Мабодо наранҷед. Рентген нишон дод, ки дилатон
на дар тарафи чап, балки тарафи рости сандуқи сина ҷойгир
будааст.

— Маро хеле хурсанд кардед, - гуфт сарватманд табас-
сумкунон.

— Чӣ хел?

— Чанд сол аст, ки, - гуфт ӯ оҳ кашида, - зани ҷанҷолиам
қасди маро куштан дорад. Агар нохост кордро ба тарафи чап
занаду ман намурам, аз тарс худаш талхакаф мешавад.

ЗӢР НАБОШӢ...

Духтаре аз булҳавасе пурсид:

— Ту аз ӯҳдаи муштзанию лагадкӯбӣ мебарой?

— Не, - гуфт ҷавон сурху сафед шуда.

— Набошад, тирпаррониро метавонӣ?

— Ин ҳунарро ҳам надорам.

— Бехунар бошӣ, дигар аз пасам нагард.

— Чаро? О, ман туро дӯст медорам!

Духтар табассум карда гуфт:

— Дар ин замон дӯстдорӣ кам, муштзӯрӣ даркор, вагарна
гулпариятро ҳатман аз оғӯшат мебаранд.

КУНҶКОВ

— Марде, ки туро ҳар рӯз бо мошинаш оварда мемонад,
кист? – пурсиданд аз ҷавонзане.

- Бародарам, - гуфт $\bar{y}$ бо лабханд.
— Чӣ хел бародарат? О, вай вақти хайрухуш туро мебӯ-
сад-ку.
Чавонзан гуфт:
— Шумо аҷоиб кунҷков будаед! Чӣ бӯса накарда, оғӯш
кунад?

ДҶЗАХ

- Дадош, аз гапи нав хабар доред? – пурсид зане аз шав-
ҳараш
— Не, -гуфт мард. – Чӣ хел гапи нав?
— Аҳмади майзадаву нашъаманд ба Маккатуллоҳ мераф-
тааст.
— Нашунидаму шунидан ҳам намехоҳам.
— Чаро?
— Ту шояд хато фаҳмида бошӣ, - гуфт мард. – Май-
задаҳоро Маккатуллоҳ не, дӯзах қабул мекунад.

БОЗ ДАР БАЛО НАМОНЕМ?

- Зане ба шавҳари хасисаш гуфт:
— Одамон рӯзи тӯй ба фарзандонашон мошинаву хона
ё бӯстонсарой тӯхфа карда истодаанд. Агар розӣ бошед, мо
ҳам калиди хонаро ба домод диҳему падару модарашро шод
кунем.
— Не, не! – хитоб кард мард саросема.
— Чаро не мегӯед?
Мард гуфт:
— Падару модари домод касалманд будаанд. Баногоҳ аз
хурсандӣ дилашон кафад, дар бало мемонем!

НОЗ КУНЕД!

- Ҳамсоязанҳо ба якдигар шикоят карданд:
— Шавҳарам марди танбали коргурез аст, - гуфт яке.

— Аз они ман, - гуфт дуҷумӣ, - тундмиҷози дағалгуфтор. Агар пул пурсам, аз димоғаш дуд мебарояд.

— Марди ман, - гуфт сеҷумӣ оҳи чуқур кашида, - занбозу фиребгар аст. Гап занам, ҳамоно мушт мебардорад.

Зани Афандӣ, ки дарду ҳасрати онҳоро мешунид, гуфт:

— Эҳ, дугонаҳо. Хоҳед, ки шавҳар аз хатти кашидаатон набарояд, ноз кунед! Гуфтаанд-ку... зани беноз ғатири бе-пиёз.

ОРОМИИ МУВАҚҚАТӢ

— Хайрият, ки чанд рӯз боз бо шавҳарат чанҷол накарда истодаӣ? – гуфт ҳамсоязане ба дугонааш.

— Ин оромии муваққатӣ, - гуфт ӯ табассум карда.

— Наход боз чанҷол бардорӣ?

Зан гуфт:

— Дар пеш иди 8 март, агар хушомад назанам, аз тӯҳфа бенасиб мешавам.

БА ДИЛАМ ЗАД

— Алиментдиҳӣ ҳам ба дилам зад, ягон роҳи халосӣ мекобам, - шикоят кард шахси миёнасоле ба ҳамкораш.

— Бачаи аз ҳама хурдат чандсола? – пурсид дигаре.

— Яксола, - гуфт ӯ оҳ кашида.

Афандӣ, ки он чо буд, ҳозирчавобӣ кард:

— Фарзанди хурдат яксола бошад, мурда аз алиментдиҳӣ халос нашавӣ, зинда халос шуда наметавонӣ.

РӮЗИ ИСТИРОҲАТ

— Уф, пагоҳ боз рӯзи истироҳат, - шикоят кард шахсе ба дӯсташ. – Дилам меҳоҳад, ки ҳар рӯз кор бошад.

— О, рӯзи истироҳат хуб нест магар? Бахузур дам ме-гирӣ.

— Не, ман дар ҷойи кор дам мегирам.

- Чаро?
— Дар хона бошам, - гуфт $\bar{y}$ охи пурдард кашида, - занам мурданивор кор мефармояд.

ЛИБОСИ НАВ

- Корҳои хонаро дар хонаатон ҳам бо либоси оҳарӣ мекардед? – пурсид хушдоман аз арӯси нав.
— Не, бо либоси корӣ, - гуфт арӯс хайрон шуда.
— Набошад, барои чӣ ин ҷо либоси корӣ намепӯшед?
Арӯс бо захрҳанда гуфт:
— Барои он, ки наварӯс буданамро фаромӯш накунад.

НАМЕХОҶАМ, КИ...

- Шахсе пас аз марги занаш чанд сол мучаррад гашт. Аз $\bar{y}$ пурсиданд:
— Наход умри боқимондаатро дар танҳои гузаронӣ? Зан гири намешавад?
— Зане мекобам, ки бе модар бошад, - гуфт $\bar{y}$.
— Чаро?
Мард лаҳзае фикр карда гуфт:
— Хушдомани аввалаам зинда. Намехоҷам, ки байнашон ҷанҷол хеста, рӯзам сиёҳтар шавад!

АКСТАРОШӢ

- Чавоне ба ҳамкораш арз кард:
— Даҳ сол аст, ки хушдоманам акси маро аз девор метарошад. Намедонам, ки ин кор то кай давом мекарда бошад?
Афандӣ, ки он ҷо буд, лабҳанде карда гуфт:
— Аксатонро ба девор накашед-дия.

ҚАРЗИ ХУДО

- Пиразане ба духтур арз кард:
— Беҳобӣ маро азоб медиҳад. Маслиҳат диҳед, чӣ кор кунам?

— Шавҳар доред? – пурсид духтур.

— Не, надорам.

— Аз ягон кас-ку қарздор нестед?

— Молу пул нею чон қарздорам.

— Аз кӣ?

— Аз Худо.

Духтур:

— Сабр кунед. Ҳамин, ки қарзи Худоро додед, хобатон нағз мебарад.

КЎРУ КАРУ ГУНГ

— Тақсир, чанд сол аст, ки зану хушдоманам чанҷолу хархаша карда, маро азоб медиҳанд. Чӣ кор кунам, ки ором бошам? – пурсид шахсе аз Афандӣ.

— Дар синну сол шумо калонед ё онҳо?

— Ман, - гуфт ӯ охи чукур кашида.

— Дар ақлу тамиз чӣ?

— Боз ман.

Афандӣ гуфт:

— Хоҳед, ки набинеду нашунавед, кӯру кару гунг шавед.

ИЛТИМОС, КЎМАК РАСОНЕД

Зане ба идораи милиса занг зада гуфт:

— Се рӯз аст, ки шавҳарам ба хона намеояд. Зинда ё мурда, намедонам. Илтимос, дар чувтҷӯяш кӯмак расонед.

— Ҷойи қорашро медонед? – пурсид навбатдор.

— Қор намекунад. Нафақахӯру доим маст аст.

Навбатдор гуфт:

— Алкаш бошад, ба ман не, ба ходими хушёрхона ё ба маъмури мурдахона занг занед!

КӢ, КАӢ ХОНА МЕОЯД?

Шахсе аз ҳамқадаҳаш пурсид:

— Рафту ба хона дер ой, занат мағал мебардорад?

— Не, - гуфт дигарӣ бепарвоёна.

— Наход занат хавотир нашавад?

Мард оҳ кашида гуфт:

— Худаш нисфи шаб меояд. Аз кучо донад, ки ман кай омадаам.

БА ЧАВОНИ ГУНГ

— Ту ба чӣ хел чавон ба шавҳар баромадан мехоҳӣ? – пурсиданд дугонаҳо аз духтаре.

— Ба чавони гунг, - гуфт ӯ бо чиддият.

— Чаро?

ӯ охи чуқур кашида, гуфт:

— Намехоҳам, ки мисли шавҳари Гуландом маро ҳар рӯз ноӯҳдабаро гуфта, дашном диҳад.

БЕГАМӢ

Зане аз дугонааш пурсид:

— Шавҳарат чӣ мехӯрад, ки хук барин фарбеҳ шуд?

— Гӯшҳояш вазнинанд, - гуфт дигарӣ.

— Фарбеҳӣ ба гӯшҳо чӣ дахл дорад?

Афандӣ, ки он ҷо буд, гуфт:

— Касе, ки оху нолаи мардумро намешунавад, албатта, ғам намехӯрад. Беғамӣ-дия, одамро фарбеҳ мекардагӣ.

ДУ ШАВҲАР

Зане аз дугонааш, ки дар корхонае кор мекард, бо умед пурсид:

— Хислати сардоратон нағз, кирои ҳамроҳ кор кардан будагист?

— Не, хеле бад. Ба ҳар гапу кор часпида, баҳудаву беҳуда дӯғ мезанад, - гуфт дигарӣ.

— Ин тавр бошад, аризаамро мегирам.

— Чаро?

Зан гуфт:

— Ду шавҳар доштан намехоҳам!

ФИКРУ ХАЁЛИ БИСЁР

— Шавҳарат чӣ ғаму ғусса дошт, ки аз дунё ин қадар барвақт рафт? – пурсиданд аз чавонзана.

— Аз фикру хаёли бисёр, - гуфт ӯ маъюсона.

— Ин қадар хаёли чӣ буд?

— Фикру хаёли нархҳои озод, - гуфт ӯ дар чавоб.

ГАПГУЗАРОНӢ

Аз зани серманаҳ пурсиданд:

— Даҳони кушода хуб аст ё баста?

— Кушода, - гуфт ӯ саросема.

— Чаро?

Афандӣ, ки он чо буд, табассум карда гуфт:

— Агар даҳонаш баста бошад, бо шавҳараш чӣ хел гапгузаронӣ мекунад?

ДАШНОМИ НОШИНОС

Телефон занг зад. Мард гӯширо набардошт.

— Чаро гӯширо намебардорӣ? – пурсид зан.

— Худат бардор! – гуфт мард бақаҳр.

— Боз чӣ шуд, ки бадқаҳрӣ?

Мард гуфт:

— Намехоҳам, ки шиносат овозамро шунида, маро боз дашном диҳад.

НОДОНӢ

— Гӯр нодониям шавад, - арз кард зане ба дугонааш.
— Аз рӯзе, ки шавҳар кардам, мардакам ман кар, гапро наме-
шунавам мегуфту мани сарсафт бовар мекардам.

— Чӣ, кар набудааст? – пурсид дигарӣ.

— Ҳа, ҳама гапро мешунидааст.

— Ин хел бошад, сиррашро чӣ хел ошкор кардӣ?

Ӯ гуфт:

— Рӯзе бо телефон бо дӯстдоштаам паст-паст аз ишқу му-
ҳаббат ҳарф мезадам. Гапҳоямро шунида, чунон ҷанҷол бар-
дошт, ки пеши ҳамсояҳо аз шарм замин накафид, ки дароям.

ЧИЗЕ НАМОНД...

— То кай бекор мегардӣ? Ба кор дарой, намешавад? –
гуфт зан ба шавҳараш, ки шаборӯз пеши телевизор менишаст.

— Ба кор рафтаним – бефоида, - гуфт мард ҳамёза ка-
шида.

— Чӣ хел бефоида?

Мард носи даҳонашро туф карда гуфт:

— Дар корхона баъд аз ҷанги шахрвандӣ чизи медуз-
дидагӣ намонд.

ЗАНИ ХОНАДОР

Аз шахсе пурсиданд:

— Ту то кай оиладор нашуда, умратро мисли дарахти бе-
самар мегузаронӣ?

— Барои зангирӣ пул надорам, - гуфт ӯ маъбусона.

— Хонаатро фурӯш, - маслиҳат доданд ба ӯ.

— Бехона монам, кӣ бо ман хонадор мешавад?

Афандӣ, ки он ҷо буд, гуфт:

— Ғам нахӯр! Пулдор, ки шудӣ, зани хонадорро ёфтан
осон.

ОДАМИ ҒАЛАТӢ

НисфишабӢ зан шавҳари ширакайфашро бедор карда гуфт:

— Мардак, хезед, тезтар хезед, ба хонаи ҳамсоя дузд даромадааст!

Мард чашмонашро нимроғ карда, хоболудона гуфт:

— Ту, занак, ачаб одами ғалатӢ ҳастӢ. Дузд ба хонаи ҳамсоя даромадасту ту бошӢ, маро бедор мекунӢ!

ҚАРТАБОЗӢ

Зане аз шавҳараш пурсид:

— Вақтҳои охир тез-тез ба хонаи ҳамсоя даробаро дорӢ.

Ё бо Петка арақхӯрию қартабозӢ мекунӢ?

— Петка дар сафар, - гуфт ӯ бепарвоёна.

— Петка набошад, ту дар он ҷо чӣ кор мекунӢ?

Мард ҳамёза кашида гуфт:

— Занаш ҳам қартабоз.

ДОРУИ ЗАҲРНОК

— Одам, ки пир шуд, ақлашро меҳӯрдааст, - арз кард зане ба дугонааш.

— Барои чӣ аз қоҳиши ақл шикоят мекунӢ? – пурсид дигарӢ.

— Қариб буд, ки бечора хушдоманамро кушта монам.

— Наход? Худо ниғаҳ дорад-э.

— Ҳа, ману шавҳарамро чанг андохта, ногаҳон фишори хунашон баланд шуд.

— Баъд чӣ кор кардед?

Зан гуфт:

— Аз саросемагӢ доруи пашшакуш додаам.

ТАБРИК

— Рӯзи 8-ӯми март янгаат маро бо ид самимона табрик гуфта, тӯхфаҳои гаронбаҳо дод, - гуфт чавони навхонае ба шиносаш.

— Занат-ку девона нест? Барои чӣ туро бо иди занон табрик мегӯяд? – пурсид дигарӣ ҳайрон шуда.

Чавон лаҳзае фикр карда гуфт:

— Надонам. Корҳои хона ба зиммаи ман аст, шояд барои ҳамин бошад?

НОШУКРӢ

Зане бо қаҳр ба шавҳараш гуфт:

— Ин чӣ гап-а? Аз рӯзе, ки туро шавҳар кардам, даҳ сол гузашту ҳеҷ не, ки якамон ду шавад. Дар хона шиштагиат шиштагӣ...

— Забон дорам гуфта, ҳар гапро гуфтан мегири? – гуфт мард ҳамёза кашида. – Ношукрӣ нақун!

— Гапҳои хушқу холи чӣ даркор?

Мард гуфт:

— Ба ту ҳайронам. Охир, панҷ фарзанд ёфтем. Ту бошӣ, якам ду нашуд мегӯӣ. Ба ту боз чӣ даркор?

ХАРОНИ БЕНӢХТА

Духтаре ҳаросон ба хона медарояд.

— Азизам, чӣ шуд? Чаро ин қадар парешонӣ? – пурсид зан аз духтараш.

— Як тӯда ҳар маро таъқиб карданд, - гуфт духтар араки сару рӯяшро пок карда.

— Чӣ хел ҳар?

— Дупою бенӯхта, - гуфт ӯ дар ҷавоб.

ҚАҲРАМОН

Аз марде, ки якчанд зан дошт, суол карданд:

— Ин қадар хароб шудӣ, пӯсту устухон-а? Касал-ку нестӣ?

— Азобам бисёр сахт, - гуфт ӯ гамгинона.

— Ё банкрот шудӣ?

Афандӣ, ки ҳамроҳашон сӯҳбат дошт, лабханде карда гуфт:

— Ошноятон қаҳрамон. Бо якчанд зану хушдоман забон ёфтан осон аст магар?

ПОЙКҶҒБӢ

— Ба домод чӣ тӯҳфа барем, ки аз мо хурсанд шаванд? – пурсид модар аз духтараш, ки волидонро ба чашни мавлуди шавҳараш хабар мекард.

— Хоҳед, ки як умр шумоёнро таъриф карда гардад, риштарошаки барқӣ гиред, - маслиҳат дод духтар.

— Видеомагнитофон харем хуб нест? – пурсид падараш ба гап ҳамроҳ шуда.

Духтар саросема гуфт:

— Не, намешавад! Агар садои магнитофон ба гӯши ҳамсояҳо расад, онҳо пойкӯбӣ мекунанд ва аз гурсаи шифти хона лаълиҳои гаронбаҳои ҷевон шикаста пора-пора мешаванд.

ШАРМ

Зане аз дугонааш пурсид:

— Тугмаҳои гиребонатро доимо кушода мегардӣ. Шарм намедорӣ? Ё аз хуснат мефаҳрӣ?

Зани булҳавас лабонашро инч карда гуфт:

— Агар «шарм» гуфта гардам, бешавҳар мемонам.

ТАЪРИФУ ТАВСИФ

Аз Афандӣ пурсиданд:

— Тақсир, аз зани бад илоҷи халосӣ ҳаст ё не?

— Хаст! – гуфт Афандӣ табассум карда.

— Чӣ хел? Ё сахтакак калтаккӯб кунам?

Афандӣ гуфт:

— Занро задан гуноҳ. Хоҳед, ки аз зани бад халос шавед, ўро бебаркаш таърифу тавсиф кунед. Вай шуморо лоиқи худ надоништа, ҳатман баромада меравад.

ГУМ ШАВ, КИ...

Чавоне ба духтари дӯстдоштааш дӯғ зад.

— Аввалҳо таваллою зорӣ мекардию чӣ бало зад, ки ҳоло якбора ҳавоят баланд шуд? – пурсид духтар паст наомада.

— Падару модарат аллакай розигӣ доданд, ки ту зани ман шавӣ, - гуфт чавон ҳавобаландона.

— Ин хел бошад, аз назарам тезтар гум шав, ки башараатро набинам!

— Чаро?

Духтар хандида гуфт:

— Ман қасдан нишони хонаамонро ғалат дода будам. Хостгоронат ба ҳавлии мо не, ба хонаи пирдухтаре рафтанд, ки даҳ сол боз шавҳар мекобад.

ГАП ДАР ОШ НЕ...

Аз давлатманде, ки ҳафт бор зан гирифта, аз онҳо чудо шуда буд, пурсиданд:

— Занҳоят чӣ гуноҳ доштанд, ки аз онҳо чудо шуда, умратро мучаррад мегузаронӣ?

— Ҳамашон безурёт буданд, - гуфт ӯ бо ҳавобаландӣ.

— Наход?

Афандӣ, ки он чо буд, гуфт:

— Гап дар ош не, дар мош.

ДОНИСТАН МЕХОҲАНД, КИ...

— Модарчон, барои чӣ баъзеҳо корпартоию гурусна-нишинӣ карда истодаанд? – пурсид духтарчае аз модараш.

— Надонам, ин ҳам касалий будагист, - гуфт зан.

— Наход надонед?

Модаркалонаш ба гап ҳамроҳ шуд:

— Онҳо худро месанҷанд. Донистан мехоҳанд, ки дар за-
мони гаронӣ ба гуруснагӣ тоб оварда метавонанд ё не?

ШУКР КУНЕД, КИ...

Мансабдоре аз хоб тарсида хест. Занаш пурсид:

— Ба шумо чӣ шуд, ки ин қадар дод гуфта, дасту пой за-
дед?

— Моҳӣ медорам гуфта ба об афтодам. Қариб мурда
будам, - гуфт мард.

Зан гуфт:

— Шукр кунед, ки хоб дидаед. Агар ҳақиқат мебуд, пи-
сарамон киро «дадо» мегуфт?

БЕКОРХҶҶА

— Тӯ чӣ хел мард, ки занат шин гӯяд, мешинию хез гӯяд,
мехезӣ? – пурсиданд аз шахсе.

— Барои дилёбӣ, - гуфт ӯ.

— Чӣ хел дилёбӣ? Наход падари шаш фарзанд шудию
холо ҳам дили занатро наёфта бошӣ?

Афандӣ, ки он чо буд, хозирчавобӣ кард:

— Марди бекорхӯҷа ба кӣ даркор? Агар дилёбӣ накунад,
зани бизнесменаш чойпулӣ намедиҳад-дия.

БАДБАХТ

Аз ҷавони навхонае пурсиданд:

— Келинпошо дар иҷрои корҳои хона ҷаққон бошанд
даркор?

— Не, бахтам нахандид! – гуфт ӯ бо димоғи сӯхта.

— Чаро? Чӣ айб доштааст?

Чавон оҳ кашида гуфт:

— Худо ро оро дода метавонаду хонаро не.

БОЗОРРАВАК

Котиба ба кор дер омад. Сардорро ғазаб гирифт:

— Сардори корхона ту ё ман?!

— Шумо, - гуфт котиба сурх шуда.

— Пас ба ту кӣ ҳуқуқ дод, ки як соат дер оӣ?

— Худатон. Гуфтед, ки бозор рафта, бароятон нону қай-моқ биёрам.

Сардор аз ҷаҳл фаромад:

— Э, гӯр ҳушам шавад! Бозорравак ту будию ман Светаро дастёр ҳаёл кардам.

ВАЗИФАТАЛОШӢ

Аз Афандӣ пурсиданд:

— Тақсир, барои ҷӣ байни роҳбарон занон хеле каманд? Оё баробарҳуқуқӣ ҳамин аст?

— Занҳо дар иҷрои як кор таҷрибаи бой надоранд, - гуфт Афандӣ лабханд карда.

— Он кадом кор будааст?

— Талош барои вазифа.

ОМАДИ КОР

— Хайрият, ки аз ҳӯрокпазӣ халос шудам, - гуфт зане ба дугонааш.

— Ҷӣ кор кардӣ, ки ин хел бахт насибат шуд? – пурсид дигарӣ хайрон шуда.

Зан хандида гуфт:

— Бахтам омад кард. Духтур ба амакпоятон ҳӯрокҳои парҳезӣ таъин кард. Акнун ҳар рӯз чанд бор барои ҳӯрокхӯрӣ ба ошхонаи парҳезӣ мераванд.

ЗАНОНИ БЕГОНА

— Чаро бо шавҳарат ҳар рӯз хархаша мекуни? Ё чанчол кардан ба ту одат шудааст? – пурсид зане аз дугонааш.

— Ба ҳамааш шавҳарам айбдор, - гуфт ӯ бо асабоният.

— Барои чӣ ин тавр мегӯӣ?

— Вай бо пули ман мошин хариду, - гуфт ӯ, - мизочонаш занони бегона.

ЧӢ БОЯД КАРД, КИ...

Майзадае ба кӯли ифлос афтода, шикамаш пури об шуд. Вақте ки ӯро аз об берун карданд, занаш аз ҳозирин пурсид:

— Чӣ бояд кард, ки оби шикамаш берун шавад?

— Ҷарроҳӣ кардан даркор, - гуфт яке.

— Наход дигар роҳ набошад? – боз пурсид зан.

Афандӣ, ки он чо буд, гуфт:

— Ҷарроҳӣ не, аз ду пояш овезед.

ЛАНДАХУР

— Ту ҳатто ба як нохуни поям намеарзӣ! – гуфт зан ба шавҳараш шӯрида. – Ландахур буданатро агар медонистам, ҳеч вақт туро шавҳар намекардам.

Духтарчааш пурсид:

— Модарҷон, «ландахур» номи яхмоси нав-мӣ?

ИЗҲОРИ МУҲАББАТ

Булҳавасе ба духтар изҳори муҳаббат кард.

— Азизам, ту шамъиву ман парвонаам, ту гулу ман булбулам, маслиҳат деҳ чӣ кор кунам?

Духтар саросема гуфт:

— Тезтар ба дуриҳо парвоз кун!

ДУЗД ДОНАД, КИ...

Афандӣ дар хобаш фақат гап мезад. Ниҳоят тоқати занаш тоқ шуду пурсид:

— Мардак, барои чӣ ҳамеша дар хобатон гап мезанед?

Афандӣ, ки аз ин нуқсони худ беҳабар буд, табассум карда гуфт:

— Дузд донад, ки мо бедорем!

НАВБАТИ ГАПЗАНӢ

Аз шахсе пурсиданд:

— Ба меҳмонӣ танҳо меравӣ ё ҳамроҳи занат?

— Танҳо, - гуфт мард лабҳанде карда.

— Чаро?

Мард гуфт:

— Агар бо занам равам, ба ман навбати гап намерасад.

ТЕЗ БОШ!

Зани беҳунар аз шавҳараш пурсид:

— Хӯрокҳои тайёри болаззат мехоҳӣ?

— Бо чону дил, - гуфт мард.
Зан гуфт:
— Тез бош, ба тарабхона меравем!

ХАСИС

Аз марди хасисе пурсиданд:
— Зан гирифтӣ?
— Не, - гуфт ӯ.
— Занкобиат хеле дуру дароз шуд. Ба ту чӣ хел зан дар-
кор?
— Ҳамоне, ки рӯзи таваллудаш 29-ӯми феврал бошад.
— Барои чӣ ин хелаширо мекобӣ?
Мард гуфт:
— Меҳоҳам, ки дар чор сол як бор тӯҳфа харам.

НАҒЗТАР БИНАМ...

Майзадае пеш аз хӯрок ба занаш гуфт:
— Хонум, чӣ мешуд, ки сад грамм мерехтӣ? Шояд аз ил-
тифотат биноии чашмонам тезтар шаванд.
— Чашмонатро тезтар карда чӣ кор мекуни? – пурсид зан
хайрон шуда.
Мард гуфт:
— Ту ро нағзтар медидам.

ҶОНАМРО ХАЛОС МЕКУНАМ

Зани Афандӣ бо ҳар баҳона мочаро мекард. Рӯзе Афандӣ
гуфт:
— Ман ба Азроил арз кардам. Имшаб омада ҷонатро ме-
гирад.
Зан чизе нагуфта тамоми зару зевари арӯсиашро ба бӯғ-
чае баста, ба ҷойи хобаш даромад.
Афандӣ пурсид:
— Ин чӣ кори кардаат?
— Ҳамин, ки Азроил омад, зару зеварамро ба ӯ дода, ҷо-
намро халос мекунам.

Афандӣ гуфт:

— Азроил ҳам пора мегирифтааст-дия? Ё тавба...

МОШИНИ ЧОМАШҶҶ

— Ҳамин мошини чомашҷҷиро ба ман фурӯшед, - гуфт харидор ба фурӯшанда.

— Мошин андаке нуқс дорад, симаш луч, барқ заданаш мумкин, - гуфт фурӯшанда узрхоҳона.

Харидор гуфт:

— Барои ман фарқ надорад. Сару либосро ман не, шавҳарам мешӯяд.

РОСТАШРО ГҶ

Зане аз шавҳараш пурсид:

— Росташро бигӯй, агар ман ба дарё фарқ шавам, ту чӣ кор мекуни?

— Ба деҳа рафта, мардумро ба ёри даъват мекунам, - гуфт мард.

— Охир, деҳа хеле дур-ку?!

Мард гуфт:

— Барои ту, азизакам, тайёрам тамоми кураи заминро давр занам.

ОДАТИ БАД

Ҳамсояҳо аз Афандӣ пурсиданд:

— Тақсир, чандсола шудед?

— Ҳаштоду нӯҳсола, - гуфт ӯ табассум карда.

— Завҷаатон чӣ?

— Ҳаштодсола.

— Наход дар ҳамин синну сол ишқварзӣ кунед? Шабе нест, ки завҷаатон аҳу-ӯҳу оҳу воҳ гуфта, бо овози баланд нахандад.

Афандӣ гуфт:

— Завчаам одати бад дорад, то китиқ накунам, хобаш намебарад.

ЧОНАКАМ

Марде, ки ба Амрико рафта буд, ба занаш телефон кард.

— Азизам, ба магазини «Хонумҳои зебо» даромадам. Куртаҳои сурху кабуду симобию лочвардӣ чунон бисёр, ки... Ба ту, чонакам, аз кадомаш гирам?

Зан саросема гуфт:

— Ҳар бор аз гулҳои ҳархела ҳамел мекардӣ. Чӣ мешуд, ки ин дафъа аз куртаҳо ҳарранга ҳамел бандӣ.

МАРДАШ ХУДАМ

Сардоре ба занаш ҳасрат карда гуфт:

— Имрӯз дар маҷлиси истеҳсоли чунон бисёр гап задам, ки ҷоғоям ба дард даромаданд.

— Занака мардаш худам будаам-дия, - гуфт зан ба чеҳраи шавҳар бо шавқ нигоҳ карда, - тамоми рӯз бо ҳамсояҳо мелаққаму ягон бор шикоят намекунам.

НАМЕДОНАД

Чавоне аз рафиқаш пурсид:

— Муносибатат бо модарарӯсат дуруст шуд? Набераҳояшро хабар мегирад?

— Не, - гуфт рафиқаш бо лабханди малех.

— Чаро не гуфтӣ?

— Вай, - гуфт ӯ, - ҳоло адреси хонаи навро намедонад.

ИЛТИМОС

Зани Афандӣ дар як нишаст ду кило қоқи қандак хӯрд. Афандӣ пурсид:

- Азизам, ин миқдор ба саломатиат зарар намекунад?
- Не, - гуфт ӯ зӯрақӣ табассум карда.
- Зарар накунад, як илтимос дорам.
- Чӣ хел илтимос?

Афандӣ гуфт:

— Пеш аз хоб дару тирезаҳоро кушода мон, ки хона натаркад!

ЗАБОН ЧӢ?

Зани ҳилагаре ба шавҳараш телефон карда гуфт:

— Зудтар биёеду духтур чеғ занед, аз зинапоя афтидам, дасту поям шикаст.

— Забоната мегазидӣ бехтар буд, - гуфт мард ва гӯширо бо эҳтиёт ба чояш гузошт.

ЧАРО МАЪҚУЛ НАШУД?

— Барои чӣ аз шавҳарат чудо шудӣ? Ё майзадаву нашъаманд буд? – пурсиданд аз зани ҳавобаланде.

— Не, тоҷир буд, - гуфт ӯ худписандона.

— Чаро маъқул нашуд?

— Барои он маъқул нашуд, ки – гуфт ӯ, - роҳи пулёбиро медонисту роҳи хонаро не.

САРИ БЕСАРВАР

Зане ба духтур аз беҳобию дарди сар арз кард:

— Шавҳар доред? – пурсид духтур.

— Не, - гуфт зан оҳ кашида.

— Ба саёҳат меравед?

— Пул надорам.

— Баногоҳ-ку бисёр фикр намекунед?

— Ҳа, - сар чунбонд зан.

Афандӣ, ки он чо буд, гуфт:

— «Ба ростӣ завол нест» - гуфтаанд. Саратон, ки сарвар надорад, дард мекунад-дия.

КОМПУТАРКАЛЛА

Пиразан аз наберааш пурсид:

— Анисахон, дӯстдоштаат соҳиби маълумот аст ё хомкалла?

— Албатта, соҳибмаълумот, каллааш компутар, - гуфт духтар табассуми малеҳе карда.

— Компутараш чӣ?

— Доною калламағз.

Пиразан гуфт:

— Калламағз бошад, хотирам ҷамъ, муаллим не, бизнесмен мешавад.

ВОҲИМА

Зане ба дугонааш воҳима кард:

— Шавҳарам дар пазандагӣ चुнон мохир, ки сабзию пиёзро бо чашми пӯшида пора мекунад ва дар даҳ дақиқа ош ҳам мепазад.

— Ҳеч гап набудааст-ку. Наход ҳамин кирои таъриф бошад, - гуфт дигарӣ ҳавобаландона.

— Хайр, канӣ гап зан, шавҳари ту чӣ ҳунар дорад?

— Шавҳари ман, - гуфт ӯ чашмакӣ зада, - рулро сар дода мошинро бе ғилдирак меронад.

ЯК ЗАНБАРУ...

Зане аз дугонааш пурсид:

— Барои чӣ ба тӯю меҳмонӣ ҳамроҳи шавҳарат намераӣ? Ё шавҳарат хурофотпараст аст?

— Не, худам намехоҳам, - гуфт дугонааш аз хичолат сурху сафед шуда.

— Чаро?

Зан гуфт:

— Дар меҳмонӣ ҳамин ки нӯшид, маро бардор мегӯяд. Он ҷо ман не, як занбару ду ҳаммол даркор.

МЕРОСХҶҶРИ БИСҶР

— Тақсир, қозиро ҳама занбоз мегуфтанд, оё ин гап рост аст? - пурсиданд аз Афандӣ

— Рост, - гуфт Афандӣ лабханд карда. — Агар рост намебуд, баъди ба хок супурданӣ ӯ дар хонааш меросхҷҷрони бисҷр мӯйканию рӯйканӣ намекарданд.

ДУРУСТТАР ГҶШ КУН

Зане хамир мекард, ки кӯдакаш ба гиря даромад.

— Худро ба карӣ назада, бачаро ором кунӣ намешавад?!
— гуфт зан ба шавҳари ширакайфаш.

— Дӯғ назада дурусттар гӯш кун, - гуфт мард бепарвоёна.

— Ба чӣ гӯш кунам?

Мард оби даҳонашро пош дода гуфт:

— Бин, бачаат «дадо» не, «оча» гуфта мегиряд.

САБАБИ ИНФАРКТ

Зани чанчолие ба дугонааш арз кард:

— Мардҳо ачаб нозук-куя.

— Чӣ шуд, ки ин тавр мегӯй? — пурсид дугонааш.

— Гап, ки дуто шуд, шавҳарам «аз чоғзаният фишори хунам баланд шуд» мегӯяд.

— Шавҳарат хуб батокат будааст-дия. Ман гапро дуто накарда, шавҳари ман аллакай ду бор инфаркт шуд.

ШАРИКИ ШАЙТОН

— Тақсир, афинагиёни қадим «зан шарики шайтон» гуфтаанд. Ин гап рост аст ё бофта? - пурсиданд аз Афандӣ.

— Рост, - гуфт Афандӣ. — Агар рост намебуд, баъзе занҳо ба роҳи шайтон даромада, бешарму ҳаё, қачгарду бадрафтор, майзадаву нашъаманд намешуданд!

ПАСТАКАК

Коргарзане бо овози баланд бо телефон гап мезад. Ҳам-кораш пурсид:

— Пастакак гап занед, намешавад?

— Не! – гуфт коргарзан гӯё чизе нафаҳмида.

— Чаро?

Зан гуфт:

— Ман бо марди бегона не, бо шавҳари худам гап зада истодаам!

ЯКРАНГӢ

— Дугоначон, чаро розигӣ намедихед, ки писарам бо духтаратон хонадор шавад? – пурсид зане аз шиносаш.

— Асабҳои духтарам хароб. Намехоҳам, ки баъди тӯй хонаатон ба мотамсаро табдил ёбад, - гуфт дугонааш дар ҷавоб.

Зан гуфт:

— Парво накунед, дугонаҷон. Писари ман ҳам девона-авзоъ аст. Ҳарду якҷоя шаванд, шояд ором гиранд.

КӢ БА ЧӢ МЕНИГАРАД?

Аз шахсе пурсиданд:

— Агар зану марди кунҷков ба меҳмонӣ раванд, бештар ба чӣ менигаранд?

Афандӣ, ки он ҷо буд, гуфт:

— Мард ба нозу неъматӣ рӯйи дастархону зан ба чизу ҷорай хона.

ФАРОМУШ НАМЕКУНӢ

Зане баъди дафни шавҳараш чанд рӯз беист гирифт. Аз ӯ пурсиданд:

— Шавҳарат чӣ хел одам буд, ки ӯро ҳеҷ фаромӯш карда наметавонӣ?

Зан дилсӯзона гуфт:

— Бечора нобино шуда буд. Кадом хӯроке, ки ба наздаш монам, бе наҳзанӣ меҳӯрд.

ҶАЗО

Духтаре ба дугонааш таърифкунон гуфт:

— Чанд сол боз марде ба ман изҳори муҳаббат карда, тӯҳфаҳо мебахшад.

— Хушат дар ҷояш? Наход бо шахси оиладор ишқ варзӣ? – ба таҳлука афтод дугонааш.

— Хушам дар ҷояш. Ҳар кас маро фиреб дода наметавонад.

— Ин хел бошад, чаро аз ӯ тӯҳфа мегирӣ?

Духтар хандида гуфт:

— Ҷазои булҳавас холӣ кардани кисааш не-мӣ?

МУСИБАТ

— Дугоначон, чӣ мусибате рух дод, ки мӯйҳоятон якбора ин қадар сафед шуданд? – пурсид зане аз шиносаш.

— Мусибати сахт, шавҳарамро бо зани бегона дидам, - гуфт ӯ охи пурдари кашида.

— Шавҳаратон гандагард бошад, чаро чудо нашудед?

Зан гуфт:

— Агар бемор намебуд, кайҳо чудо мешудам. Намехоҳам, ки зани бегона соҳиби молу сарватамон гардад.

ЯК БОЛИНУ СЕ

КАЛЛА...

Зани соҳибчамоле ба Афандӣ гуфт:

— Тақсир, доногию ҳозирчавобиатон ба ман хеле маъқул. Аз суханҳоятон баҳри дилам кушода мешаваду баданам гӯшт мегирад. Мехоҳам, ки доимо дар наздатон бошам. Ба ин чӣ мегӯед?

Афандӣ лабханд карда гуфт:

— Майлаш-куя. Лекин оё дар як болин се калла меғунчида бошад?

МОДАРАРҶСИ БАД

Зан аз шавҳараш пурсид:

— Ту чаро модарамро ин қадар бад мебинӣ? Барои ин ягон асос дорӣ?

— Ҳа, дурӯғгӯияшон асос, - гуфт мард.

— Кай модарам ба ту дурӯғ гуфтанд?

— Рӯзе, ки хостгор шудам, - гуфт ӯ паст наомада. – Агар он рӯз рости гапро мегуфтанду туро ин қадар таъриф намекарданд, умрам сари дег бо кафғирзанию болои гаҳвора бо аллагӯй намегузашт.

ОЛИҲИММАТ

— Дугоначон, интихобат бад не. Домодшаванда чавони олиҳиммат будааст, - гуфт духтаре ба шиносаш.

— Ту инро чӣ хел донистӣ? – пурсид шиносаш ба ҳайрат монда.

— Дар рӯзи тӯйи ҳамсоя ба сари раққоса чунон пул рехт, ки ҳама қоил шуданд.

— Раҳмат, дугоначон.

— Барои хушхабар?

— Не, барои чашмамо рокушоданат, - гуфт духтар. – Агар ӯ ҳамин хел одати бад дошта бошад, маро гадо мекунад.

ҲУШЁР

— Акаллан дар рӯзи ид ин қадар қавоқ наандоз, - гуфт майзадае ба занаш.

— Ягон тӯхфа овардед, ки шод бошам?! – иллат кард зан.

— Набошад чӣ? Ба ман нағзтар нигоҳ кун, - гуфт ӯ, - ба хона имрӯз ҳушёр омадам.

ЧОКИ ГИРЕБОН

Аз тоҷирдухтаре пурсиданд:

— Ту ба кӣ шавҳар кардан мехоҳӣ?

— Ба чавоне, ки рашк надошта бошад, - гуфт ӯ табассуми малехе карда.

— Чаро?

Зани Афандӣ, ки дар ҳозирчавобӣ аз шавҳар қафо намемонд, ҳамона лаб ба суҳан кушод:

— Чоки гиребонаш кушода набошад, харидорро чӣ хел чалб мекунад?

ОДАТ КАРДА БУДАМ

Чӣ шуд, ки дар хонаат наменамоӣ? – пурсиданд аз шахсе.

— Аз занам чудо шудам, - гуфт ӯ гамгинона.

— Бо занат чанд сол ҳамроҳ зиндагӣ кардӣ?

— Бист сол. Дар бист соли зиндагӣ, - гуфт ӯ, - ба чангу чанчоли занам одат карда будам. Баъди чудой ҳоло на шаб хобам мебарату на рӯз қорам барор мегирад...

САРЕВУ САВДОЕ

Баъди рафтани хостгорон духтар аз модараш пурсид:

— Домодшаванда модар дорад ё не? Агар модар надошта бошад, ман ба тӯй розӣ намешавам.

— Барои чӣ? – ҳайрон шуд модараш. Ҳама шавҳари бемодар хоҳанд, ту баръакс.

Духтар гуфт:

— Модар дошта бошад, хидматгор намекобем.

НОДОН

Ҳангоматалабе ҳамроҳи занаш ворида мағоза шуда, молҳои гаронбаҳоро як-як аз назар гузаронд ва аз фурӯшанда пурсид:

— Ана, ин палто моли кучосту чанд пул арзиш дорад?

— Моли Амрико, қиматаш се ҳазор доллар, - гуфт фурӯшанда.

— Аз ин ҳам беҳтару гаронбаҳотараш ҳаст?

— Ҳоло нест, хабар гирифта истед, шояд биёяд.

Баъди аз мағоза баромадан зан пурсид:

— Ту чӣ хел махлуқ? Дар киса пул надорию бо фурӯшанда ин хел муомила мекуни?

Мард чашмакӣ зада гуфт:

— Ту ачаб нодонӣ-дия, занак. Бигзор фурӯшанда фикр кунад, ки мо давлатмандем.

ҲАЙРОН

Аз сарватманди навкисае пурсиданд:

— Зану фарзанд дорӣ?

— Чор зан дораму фарзанд не, - гуфт ӯ бепарвоёна.

— Фарзанд, ки надошта бошӣ, ин қадар ҳавобаландӣ барои чӣ?

Афандӣ, ки он чо буд, гуфт:

— Ҳайрон нашавед. «Гови бешира овозаш баланд» гуфтаанд.

САБР КУНӢ...

Зане ба дугонааш шикоят кард:

— Рӯзе нест, ки шавҳарам бо ҳар баҳона маро назанад.

— Чӣ одати бад? Инро падару модараш медониста бошанд?

— На фақат онҳо, ҳатто ҳамсояву ҳамкоронаш медонанд...

— Онҳо ба ту чӣ маслиҳат доданд?

— Мегӯянд, ки байни зану шавҳар чангу чанҷол мешавад.

Сабр кунам, ягон рӯз ақлаш медаромадагист.

Дугонааш гуфт:

— Ман ҳам чӣ мегуфтам?! Сабр кун, агар намури, ба шаттаву шаллоқи шавҳарат хӯ мегири.

БАДРАШК

Шавҳари якумам майзадаву дувумаш танбал, сеюмаш дузду чорумаш фиребгар гуфта, чудо шудӣ. Ба шавҳари панҷумат чӣ бало зад, ки аз ӯ ҳам чудо шудан мехохӣ? – пурсид зане аз ҳамкораш.

Зан гуфт:

— Қасд кардагӣ барин, инаш бадрашк будааст.

ХОБ МЕБАРАД

Дар автобус зане ба марди ширакайф чояшро дода гуфт:

— Марҳамат, шинед.

— Не, намехоҳам, - оби даҳонашро базӯр пок карда, - гуфт майзада.

— Ба поятон базӯр рост истодаеду чаро шиштан наме-хоҳед? – боз пурсид зан.

Афандӣ, ки бо он автобус мерафт, гуфт:

— Агар шинад, хобаш мебарад-дия.

ДУДИЛА

Сардор ба коргаре гуфт:

— Агар дудила нашуда, боғайратона кор мекардӣ, кайҳо ба мақсад мерасидӣ.

Коргар саросема гуфт:

— Хоҳиш мекунам, дудила нагӯед, ки занам шунавад, аз хона меронад.

ШУБҲАНОК

— Шавҳарам таклиф кард, ки истироҳатамонро дар соҳили баҳр гузаронем, - гуфт зани ҷанчолие ба дугонааш.

— Таклифи хуб. Ту чӣ гуфтӣ? – пурсид дугонааш.

— Розӣ нашудам, таклифаш шубҳанок.

— Чаро? Чӣ хел шубҳанок?

ӯ гуфт:

— Аз афташ, маро дар баҳр ғарқ карданӣ.

ЗАБОН ДОРӢ Ё НЕ?

Зане шавҳари дӯкандорашро «дузд», «ҳаромхӯр», «фиреб-гар», «бевичдон» гуфта таъна кард. Мард дар ҷавоб чизе нагуфт. Модараш бо қаҳр аз писараш пурсид:

— Ту забон дорӣ ё не? Барои чӣ ба занат ҷавоб нагардонда хомӯш мешинӣ? Ё ин гапҳо ба ту таъсир намекунанд?

Мард лаҳзае фикр карда гуфт:

— Ҳа, ҳар рӯз аз харидорон ин хел гапҳоро шунида одат кардаам.

ДИЛАТ МЕСЎЗАД?

— Чӣ шуд, ки шавҳарат аз балкон афтода, дасту пояшро шикаст? Худаш хушёр буд? – пурсид зане аз дугонааш.

— Мисли ҳарвақта маст буд, - гуфт дугонааш оҳе кашида.

— Барои чӣ оҳ мекашӣ? Дилат месўзад?

— Не, - гуфт ӯ, - аз балкон афтоданастро агар пешакӣ ме-донистам, аз ошёнаи дуюм не, аз қабати даҳум хона мегирифта-там.

ХУШДОМАНАМ МЕХЎРАД

— Истед, ки ба шумо саҳван захрдору додам, - гуфт дорусоз ба мизоҷ.

— Таъкид намекардед, хуб буд, - гуфт харидор. – Ман доруро барои хушдоманам гирифтаам.

ТАНБАЛУ ТАЙЁРХЎР

Аз Афандӣ пурсиданд:

— Таксир, барои чӣ мардонро шоҳи оила мегўянду занҳо ҳукмронӣ мекунанд?

Афандӣ лабханд карда гуфт:

— Барои он ки аксари мардон танбалу тайёрхўр шуда-анд.

БОЗ БЕҲТАР

Табиб ба ҷавоне гуфт:

— Дили занат дардманд. Барои табобат доруҳои гаронбаҳо харидан даркор.

— Дардаш нав ё кӯҳна? – ба таҳлука афтода пурсид чавон.

— Касалиаш кӯҳна, ачаб не, ҳатто модарзод бошад, - тахмин кард табиб.

Чавон шердил шуда гуфт:

— Модарзод бошад, боз бехтар. Доруҳоро падару модараш мехаранд.

ТАР КАРДА ХҶР

— Дандони охиринам ҳам афтод. Акнун бе дандон чӣ хел нон мехӯрам? - ҳасрат кард зан ба шавҳараш.

— То ман зинда ҳастам, ғам нахӯр, занак, - гуфт мард мӯйлабашро тоб дода, - об меорам, ки нонатро тар карда хӯрӣ!

ДИЛБАРУ ҒАМҲОР

Аз Афандӣ пурсиданд:

— Тақсир, дар ин замони гаронӣ зани тоҷири пулдор хуб аст ё бепулаш?

— Ба ҳар кас ҳар хел, - гуфт ӯ самимӣ хандида.

— Ба шумо кадомаш маъкул?

Афандӣ лаҳзае фикр карда гуфт:

— Ба ман зани пулдори ҳавобаланд не, зани меҳрубони дилбару ғамҳор ва хандончакаш маъкул.

СИРРИ МУҲАББАТ

— Вақтҳои охир, - гуфт зане ба шавҳараш, - меҳру муҳаббататро тамоман ҳис намекунам. – Бароям на зару зевар меҳарӣ, на либосу пойафзолҳои гаронбаҳо. Шояд маро дигар дӯст надорӣ?

Мард оҳ кашида гуфт:

— Чӣ, меҳроҳӣ, ки боқии умрамро дар ҳабсхона гузаронам?!

ЗАНБОЗ

Аз марде пурсиданд:

— Росташро гӯй, баҳри ишқи пок чонатро қурбон мекунӣ
ё не?

— Не, аҳмақ нестам! – гуфт ӯ бепарвоёна.

— О, ту чӣ хел мардӣ? Вичдон дорӣ ё не?

Афандӣ, ки он чо буд, гуфт:

— Агар вичдон медошт, занбоз ном намегирифт.

ХҶҶРОКИ ШҶҶР

— Занақ, ҳо, занақ, тезтар чой биёр, ки аз хҶҶроки шҶҶрат
чигарам сҶҶхт! – дод зад шаҳсе вақти хоб дар меҳмонхона.

Ҷамроҳаш ӯро бедор карда пурсид:

— Ба шумо чӣ шуд? Ба кадом зан об биёр гуфта исто-
даед?

Он шаҳс пас аз чанде узрхоҳона гуфт:

— Гӯр одати занақ шавад! Дар меҳмонхона ҳам дар
хобам ба ман хҶҶроки шҶҶр хҶҶронд.

ОШИҚИ ШАЙДО

Духтаре аз дугонааш пурсид:

— Ту бо як дидан ошиқи шайдо шудаӣ?

— Не, - гуфт дугонааш. – Бо як назар ҳусни ҷавонро ди-
дан мумкину аммо аз давлати падару модараш дарак ёфтан
душвор.

САВОЛУ ҶАВОБ

Котиба аз сардори булҳавас пурсид:

— Янгамуллоямон ин қадар тез-тез занг мезананд? Ё
ягон рӯз ба даст афтодаед?

— Сабабашро фаҳмидан хоҳӣ, аз ҳудаш пурс, - гуфт сар-
дор.

НАВИСЕД!

Чазоро ба дафтарчаи меҳнатиат нависам ё бо хоҳиши худ аз кор меравӣ? – пурсид сардор аз коргарзане, ки интизоми меҳнатро вайрон карда, тез-тез бозор мерафт.

— Нависед! – гуфт ӯ бепарвоёна.

— Агар нависам, туро ҳеч вақт ба кор намегиранд.

Зан гуфт:

— Худам ҳам як умр коргар монда, бе маош зиндагӣ карданӣ нестам.

МУШТЗАНИ

Зане аз телевизор бозии муштзанонро тамошо карда, аз шавҳараш пурсид:

— Бозии онҳо ба ту маъкул?

— Оре, ман ҳам ба ин намуди варзиш шавқу ҳаваси калоне доштам, - гуфт мард оҳе кашида.

— Барои чӣ орзуят чомаи амал напӯшид?

— Падару модарам иҷозат надоданд.

— Хайрият, - гуфт зан, - вагарна бо ин ноӯҳдабароӣ ҳама вақт бо сару рӯи хуншор мегаштӣ.

ХОҲИШ

Марди давлатманде ба зани ҷанҷолиаш гуфт:

— Аз Худо шабу рӯз хоҳиш дорам, ки ба ман умри сангпуштро диҳад.

— Сангпушт чанд сол умр мебинад? – пурсид зан саросема.

— Чорсад сол.

— Дар ин умри дароз чӣ кор мекунӣ?

— Боигариҳоямро саросема нашуда меҳӯрдаму мепӯшидам.

— Чаро ба ман ҳам умри сангпуштро талаб намекунӣ?

Мард гуфт:

— Намешавад. Ҳар кас мувофиқи соли худ орзу мекунад.
Соли ман сангпушту аз они ту маймун!

ТАЪЛИМ

Аз зани бозорнишине пурсиданд:

— Шумо, ки аз пагоҳ то бегоҳ дар бозоред, ба тарбияи фарзандонатон кӣ машғул аст?

— Шавҳарам, - гуфт зан аз хичолат сурх шуда.

— О, шавҳаратон доимо масту ба таълиму тарбияи ба-
чаҳо кай вақт меёбад?

Афандӣ, ки он чо буд, гуфт:

— Нафрати мардум ба марди майзада худ таълим ба ба-
чагон аст.

ДЕВОНА

— Саломатии шавҳаратон хеле бад. Бечора рӯзҳои башу-
морро аз сар мегузаронад, - гуфт духтур пас аз муоина.

— Илоҷе ёбед, духтурҷон, - ба зорӣ даромад ҳамсари
бемор. – Намехоҳам, ки ӯ бимирад.

— Шавҳаратонро бисёр дӯст медоред?

Зан гириякунон гуфт:

— Не, ӯ аз бисёриҳо қарздор аст. Агар онҳо ба талаби
пул оянд, девона мешавам!

МОН, КИ ХУШК ШАВАНД!

Дар истгоҳ булҳаваси ширакайф ба духтари соҳибҷамоле
бо меҳр нигоҳ мекард. Духтар пурсид:

— Ба ту чӣ шуд, ки аз ман чашм намеқанӣ? Ё маро ба
касе монанд кардӣ?

— Ба ҳеч кас монанд накардаам, - гуфт ӯ писханд зада,
- танҳо чашмонамро об медиҳам.

Духтар баъди каме андеша гуфт:

— Чашмонат ба обдиҳӣ намеарзанд. Мон, ки хушк ша-
ванд!

ХОНАВАЙРОН

— Ту сирро нигоҳ дошта метавонӣ? – пурсид зане аз дуго-
нааш.

— Не, наметавонам, - ҷавоб дод дугонааш. – Агар даҳо-
намро баста метавонистам, се бор хонавайрон шуда, бешавҳар
намемондам.

КОШКӢ МЕЗАД

Майзадае ба ҳамкадаҳаш арз кард:

— Дар зимистон баъд аз чигарӣ нӯшидан ба хона та-
моман рафтган намехоҳам.

— Барои чӣ? Ё занат мезанад? – пурсид дигарӣ.

Ӯ маъюсона гуфт:

— Кошкӣ мезад. Ба сарам оби хунук рехта кайфамро ме-
парронад.

ОШКОРБАӢНӢ

Баъди тӯй домод ба арӯс арз кард:

— Азизам, мехоҳам ба ту як сирро ошкор кунам, ки ҳав-
лии дабдабаноку мошини «Волга» моли ман не, моли баро-
дарам аст.

Арӯс ҳам шердил шуда гуфт:

— Ман ҳам мехостам, чизеро ба ту гӯям. Ин зару зевар
ва сарулибосе, ки дар ман мебинӣ, аз они янгаам.

РӢӢ НАДОРАД

Аз зани танфурӯшу нашъаманде пурсиданд:

— Барои чӣ ба фарзандонат хислатҳои беҳтарини инсо-
ниро ёд намедихӣ?

— Вақт надорам, - гуфт ӯ хиҷолат кашидагӣ барин рӯй
ба дигар сӯ тофта.

— Наход серкор бошӣ?

Афандӣ, ки он ҷо буд, ҳозирҷавобӣ кард:

— Дурӯғ мегӯяд! Вақт дораду барои насихат кардан рӯй
надорад.

ГУМОНБАР

Майзадае дар хонааш дузд ро дида, хост ба занаш, ки
дар коргоҳ буд, занг занад. Дузд саросема аз дасти ӯ гӯширо
гирифта пурсид:

- Ҳа, ба кӣ занг мезанӣ?
- Ба занам, - гуфт ӯ ларзида.
- Барои чӣ?
- Намехоҳам, ки баъди бурдани чиҳози хона занам аз ман гумонбар шавад.
- Дузд гуфт:
- Фикр кардам, ба милиса хабар медиҳӣ.

САРВАТ АЗ ОНИ КӢ?

- Марде аз зани чизпарастан пурсид:
- Азизам, баъд аз мурданам сарватамонро чӣ кор мекунӣ?
- Сарватамон не, сарвататро гӯй, - хатои шавҳарро ислоҳ кард зан.

СУХАНИ НЕК

- Майзадае аз ҳамқадаҳаш пурсид:
- Аз занат ягон бор сухани нек шунидаӣ?
- Бале, як бор шунидам, - гуфт ӯ лабханд карда.
- Кай? Чӣ гуфт?
- Вақто ки баъди мочаро хонаро тарк карданӣ шудам, - гуфт ӯ охи пурдари кашада, - «ба ту роҳи сафед» гуфта буд.

ШУМҚАДАМ

- Барои чӣ аз занат чудо шудӣ? – пурсид шахсе аз рафиқи мумсикаш.
- Қадамаш бехосият будааст, - гуфт ӯ дар ҷавоб.
- Бехосият будани қадамашро чӣ хел фаҳмидӣ?
- Ҳамту ки ба хона омад, гову гӯсфандонам ҳаром мурданд.
- Афандӣ, ки он чо буд, гуфт:
- Шукр кун, ки худат зинда мондӣ.

ЗАНКАЛОН

Аз шахсе пурсиданд:

— Дар синну сол ту калонӣ ё янга?

— Янгаатон, - гуфтӯ бо сари хам оҳ кашида.

— Оҳ кашидӣ? Магар аз издивоҷ хурсанд нестӣ?

— Гӯр хурсандиам шавад! – гуфт мард. – Ҳавобалан-диашро бинед, ки «ту аз ман се сол хурдӣ» гуфта, ба ман сухан намедиҳад.

ДАР ТОРИКӢ

Мумсике чароғро хомӯш карда, ҳамроҳи занаш дар торикӣ менишаст. Ҳамсояш пурсид:

— Дар торикӣ якдигарро чӣ хел мебинед?

Ҳасис ҳамоно гуфт:

— Афташ шабона дигар намешавад-ку!

ҲЕЧ ГАП НЕ

Марде ба зани ҳасисаш гуфт:

— Азизам, аз ҳабс шудан тарсида, имрӯз пора нагирифтам.

Зан саросема гуфт:

— Гирифтани даркор буд. Агар ҳабс мекарданд, мо туро тез-тез хабар мегирифтем.

БАҚИЯИ ПУЛ

Зане аз ҳамсояш илтимос кард:

— Агар бемалол бошад, аз мағоза ба ман як кило шакар биёред.

— Барои чӣ шавҳаратонро намефиристед? – пурсид ҳамсоя.

Зан оҳ кашида гуфт:

— Вай бақияи пулро намегардонад!

БА КӢ БОВАР КУНАМ?

Чавонзани тамоми рӯз чомашӯӣ кард. Бегоҳ, вақте ки шавҳараш аз кӯча баргашт, гуфт:

— Шумо ҳам мисли дигар мардҳо каме ба кори хона ёрӣ расонед, ягон қоятон кам мешавад? Аз чомашӯии бисёр дасту поям ба дард даромад.

Шавҳар гуфт:

— Падару модарат дасту пояш дуруст гуфта, туро ба ман тӯӣ карданду ту бошӣ, дасту поям дардманд мегӯӣ. Намедонам, ба кӣ бовар кунам?

ЧАВОНИ БЕТОҚАТ

Чавоне ба Афандӣ шикоят кард:

— Ду сол мешавад, ки бо занам зиндагӣ дораму ҳеч не, ки дилашро ёбам. Чӣ кор кунам? Илтимос, маслиҳат диҳед.

Афандӣ хандида гуфт:

— Аҷаб чавони бетоқат будай. Ман шаст сол боз оиладорӣ карда, дили занамро ёфта наметавонаму ту бошӣ, ме-хоҳӣ, ки дар ду сол ёбӣ!

САЁХАТИ БЕПУЛ

Баъди ба тайёра савор шудан хасис ба занаш гуфт:

— Гӯр каллаам шавад. Аз саросемагӣ пулро дар хона мондаам. Намедонам, саёхати бепул чӣ хел мегузашта бошад?

— Ғам нахӯред, - гуфт зан бепарвоёна.

— Чӣ хел ғам нахӯрам? Ё ту пул дорӣ?

Зан гуфт:

— Фаромӯш накунед гуфта, пулро худам гирифтаам.

БИРИНЧИНӢ

— Барои чӣ дар миёни кӯча хайрон истодаӣ? – пурсид шахсе аз ҳамсояш.

— Бадбахтӣ рӯй дод, - гуфт ӯ охи пурдard кашида. – Аз бозор як кило биринч харида ба хона бурда бинам, аз халтаи дарида қариб ҳамааш рехтааст.

— Акнун чӣ кор мекуни?

— Биринчинӣ.

РЭКЕТЁР

Зане ба шавҳари танбалаш гуфт:

— Дадеш, ҳа нагуфта писарамон одами баобрӯ мешаваду мо ҳам ба рӯи об мебароем. Медонӣ, чанд вақт боз дар кучоё дарси рэкетёри меомӯхтааст.

— Ин чӣ хел касб будааст?

Зан гуфт:

— Чӣ касб буданаширо намедонаму муҳимаш чизи дилхоҳамонро аз зери замин бошад ҳам, ёфта меодааст.

КАР НЕ!

Майзадае ҳар рӯз пас аз нӯшидан ба гӯшҳояш пахта андохта, баъд ба хона мерафт. Дар хона занаш ҳар қадар чанчол бардорад, ӯ парвоя надошт. Рӯзе ин сирро духтарчааш фаҳмида, ба модараш гуфт:

— Модарчон, беҳуда чанчол карда, асабӣ нашавед. Падарам гапҳои шуморо намешунаванд.

— Охир, чӣ хел намешунавад? Ӯ кар нест-ку?!

Духтарча гуфт:

— Надебинед, ба гӯшҳояшон пахта андохтагӣ.

АҚЛИ РАСО

Чавони булҳавасе ба духтаре гуфт:

— Хохӣ, ки аз ҳастию нестии ҳаёт фикр накунӣ, ҳамсарам бишав. Ҳама чизу чораи дунёро дорам.

— Масалан, чӣ чизҳо дорӣ? – пурсид духтар.

— Аз мошинаву зару зевар то дигар чизу чораи беҳисоб...

Духтар гуфт:

— Фақат ақли расову дили соф надоштай, вагарна ин қадар худнамо намешудӣ.

ЗАНГ

Зане ба корхонаи шавҳараш занг зад:

— Дадеш, ин шумо-мӣ?

— Ҳа, ман. Чӣ гап? – пурсид мард ҳайрон шуда.

Зан гуфт:

— Ба хона дугонаам Зебосанам омада, аз ёрӣ расонидани шавҳараш ба корҳои рӯзгор нақл кард. Ў рафту либосшӯӣ, хӯрокпазиву хонарӯбиатон ба хотирам расиду ифтихор кардам.

МҶДИ НАВ

Зане ба дугонааш гуфт:

— Аз афташ духтарат касал барин. Бин, пӯсту устухон шудааст. Дар баданаш аз гӯшт нишоне нест.

Дигарӣ хандида гуфт:

— Хавотир нашав. Дар замони бозсозӣ харобӣ мӯди нав будааст.

КӢ ЗАНГ ЗАД, КИ...

Зане аз шавҳараш пурсид:

— Дадеш, кӣ занг зад, ки чизе нагуфта гӯширо саросема партофтед?

— Раис, - гуфт ӯ ҳавобаландона.

— Чӣ хел? Охир, вай занг занад, дуқат шуда салом медед-ку?

Мард гуфт:

— Он замонаҳо гузашт. Имрӯз аз ӯ вазифаашро гирифтанд.

ҒАМ НАХӢР!

— ГӢр фаромӢшхотирии ман шавад, - гуфт зан ба шавҳари ширакайфаш. - Ба ӓойи намак ба деги ош шакар андохтаам. Меҳмонон ӓӢ мегуфта бошанд?

Мард занашро ором карданӢ шуда гуфт:

— Ғам нахӢр, азизам! Ӓама сахт мастанд, шӢру ширинро фарқ намекунанд. Агар пурсанд, гӢй, ки ин хӢроки нав, номаш шакарпайванд.

ӢДИ ОН РӢЗӒО...

Зани ӓанӓолие дар синни панӓоҳсолагӢ шавҳар кард ва рӢзе бо алам гуфт:

— КанӢ он солӓои ӓавониам, ки хусну ӓамоламро тамошо кунӢ. Ӓунон зебову дилфиреб будам, ки...

Мард гуфт:

— Ба гузашта салавот, занак. Беҳтараш хез телевизорро мон, озмуни «Зебосанами сол» сар мешавад.

РОЗӢ БОШӢ...

Зане ба шавҳари хасисаш гуфт:

— Саломатии модарам хуб нест. РозӢ бошӢ, модарамро ба хона биӢрам?

Мард саросема гуфт:

— Ташвиши зиӢдатӢ ӓӢ даркор? Беҳтараш худат ба назди модарат рав!

КӢТОӒАҚЛ НЕ

Аз АфандӢ пурсиданд:

— Таксир, барои ӓӢ баъзеҳо занро кӢтоӒақл мегӢянд?

— Ин гап дурӢғ! – гуфт АфандӢ.

— ДурӢғ буданашро исбот карда метавонед?

АфандӢ лаҳзае фикр карда гуфт:

— Агар занҳо кӯтоҳакл мебуданд, шавҳарашонро хонапою бачапой карда, худашон роҳбари корхонаву ширкати тичоратӣ намешуданд.

ҲУШЁР ШАВ, КИ...

Зане ба духтараш гуфт:

— Гов туро намешиносад. Ҳушёр шав, ки вақти дӯшидан бегона доништа, лагад назанад.

— Очачон, хотиратон чамъ бошад, - гуфт духтар, - говро ман не, домодшаванда медӯшад.

ЗАНГЗАНИ

Зани Афандӣ сегоник таваллуд кард.

— Таксир, агар розӣ бошед, расматонро ҳамроҳи зану фарзандонатон гирифта, дар рӯзномаҳо чоп кунонем, - гуфт ҳамсоя.

— Лозим нест! – гуфт Афандӣ сиёсат карда. – Агар мардум расмамонро тамошо карда, маслиҳат пурсанд, чӣ мегӯям?

ЗАНБАР ЧӢ ДАРКОР?

— Ҳа, ба ту чӣ шуд, ки мисли саги сӯзанхӯрда безобита шудаву хар сӯ медавӣ? – пурсид зан аз шавҳари сабуксару майхорааш.

— Ба корхона рафта нам даркор, - гуфт ӯ саросема, - маро усто интизор.

— То занбари дина шикастаатро соз накунӣ, ба ҷое намеравӣ!

— Занбар чӣ даркор?

Зан гуфт:

— Агар имрӯз ҳам масту аласт шавӣ, бо кадом занбар туро ба хона меорем?

РҮ БА РҮ

Судя аз майзадае пурсид:

— Шумо занатонро фоҳишаву нашъачаллоб гуфтед. Ин гап рост?

— Худо занад, ки рост, - гуфт ӯ худро часур нишон дода.

— Агар бо занатон рӯ ба рӯ кунам, гуфтаатонро тасдик мекунед?

— Не! Охир, занамро ба маҳкама даъват кунед, хушдоманам маро аз хона пеш мекунад!

АГАР КҮР НАМЕБУДАМ...

— Барои чӣ чашми ошиқ кӯр аст мегӯянд, медонӣ? – пурсиданд аз булҳавасе.

— Медонам, - гуфт ӯ охи чуқур кашида.

— Чаро оҳ кашидӣ?

Ҷ бо алам гуфт:

— Агар кӯр намебудам, дигарашро мегирифтам.

КАНӢ, ГАП ЗАНЕД!

Табиб аз шахсе пурсид:

— Он гиёҳе, ки барои шифо ёфтатон дода будам, фоида бахшид ё не?

— Ҳа, фоидааш хеле калон, - гуфт мард миннатдорӣ карда.

— Канӣ гап занед, чӣ фоида кард?

Ҷ хандида гуфт:

— Зану хушдоманам доруро хӯрда, чунон сахт хоб мераванд, ки хатто ҷанҷол аз ёдашон меравад.

ОШИҚИ ЗАНИ ЗЕБОИ ПУЛДОР

— Тақсир, баъзеҳо ошиқи зани зебоянду баъзеи дигар ошиқи пул. Гӯед, ки кадоме беҳтар аст? – пурсиданд аз Афандӣ.

— Наход надонед? – ба суол суол кард Афандӣ бо табассуми малех.- Ошиқи зани зебои пулдор будан бехтар

МУҲОФИЗ

Давлатманде мурд. Занаш аз муллои тамаъкоре, ки то дами охирин сари болини шавҳараш нишаста куфу суф мекард, шармгинона пурсид:

— Тақсир, сухани охирини шавҳарам чӣ буд? Ягон васият карданд?

— Раҳматӣ, - гуфт мулло ришашро масҳ карда, - илтимос кард, ки туро ба занӣ гираму нагузорам, ки хешу таборонаш молу мулкашро талаву тороҷ кунанд!

БЕНОМУ НИШОН

— Он ҷавони корчаллоне, ки ба ту изҳори муҳаббат мекард, кучо шуд? – пурсид пиразане аз наберааш.

Духтар гуфт:

— Муфаттиш будани падарамро фаҳмида, якбора беному нишон шуд.

ХУШБАХТ БУДАӢ

Ҷавоне аз ҳамкораш пурсид:

— Занат чӣ хел маълумот дорад, оӣ ё миёна?

— Маълумоташ ибтидоӣ, - гуфт ҳамкораш.

— Корҳои хонаро нағз медонад?

— Бад не.

— Гапатро ду намекунад?

— Не.

— Ту хушбахт будаӣ.

— Чаро ин тавр мегӯӣ?

Ҷавон оҳ кашида гуфт:

— Зани ман, ки дипломи сурх дорад, рӯзона дар курсии мулоим мешинаду сифати рӯфтуруб ва пухтупазро месанҷад.

Шаб дарро аз болоям қулф мекунад, ки баногоҳ садои хурокамро нашунавад.

АЗ БОВАРӢ, КИ БАРОМАДЕД...

Аз мансабдоре пурсиданд:

— Занатон дар ягон ҷой кор мекунад?

— Не, хонашин, - гуфт ӯ бепарвоёна.

— Хонашин бошад, барои ҷӣ бо корҳои хона машғул нашуда, ба шумо ҳар рӯз дахҳо бор занг мезанад?

— Будан ё набуданамро месанчад.

— Ҷаро?

Афандӣ, ки он ҷо буд, гуфт:

— Худо гӯед, ки аз боварии зан набароед. Аз боварӣ, ки баромадед, ё занги телефон гӯшатонро кар мекунад, ё сояи занатон ҷашматонро хира.

КӢМАК

Шахсе ба дӯсташ ҳасрат кард:

— Агар маро иззату эҳтиром кунӣ, дар ҳалли як масъала кӯмак расон.

— Ҷӣ хел масъала?

— Бароям зане пайдо кун, ки кар бошад.

— Ҳоло тоқиатро партоӣ, болои зани бешавҳар меафтад. Зани кару гунг ҷӣ даркор?

— Манзилам дар паҳлӯи тӯйхона, - гуфт ӯ. – Намехоҳам, ки ӯ ҳам аз садои карнаю сурнай ва додгӯии ҳофизону майзадагон қимоб шуда, маро тарк гӯяд!

АГАР ХАП НАШАВӢ...

Духтарчае беист гиря мекард. Падару модараш ӯро хомаӯш карда натавонистанд. Модарарӯс духтарчаро ба даст гирифта, навозиш кард ва ба гӯшаш чизе гуфт. Духтарча ҳамоно хомаӯш шуд.

— Модарчон, ба ӯ чӣ гуфтед, ки якбора дамашро гирифт?
— пурсид духтараш.

Бибӣ хандида гуфт:

— Гуфтам, ки худи ҳозир хап нашавӣ, туро ба кӯдакис-
тони хунуку торик мебарам!

БУЗДИЛ

— Дугоначон, канӣ гап занед, хостгоронро чӣ хел қабул
кардед? Домодшаванда ба духтаратон маъкул ё не? — пурсид
ҳамсоязан аз дугонааш.

— Маъкул нашуд. Буздил будааст. Аз тире туфанг тар-
сида, аз хидмати ҳарбӣ гурехта мегаштааст, - гуфт ӯ.

— Хайр, чӣ шудааст? Ҳозир бисёриҳо аз хидмат мегуре-
занд...

Зан гуфт:

— Духтарам якрав-дия. Ба ман ҷавони буздил не, марди
рустамтабиат даркор мегӯяд.

МЕГҶЯНД, КИ...

— Аз шунид, духтари ятимро ба занӣ гирифтаед, оё рост
аст? - пурсиданд аз Афандӣ.

— Рост, гуфт ӯ. — Ба бори вазнин тоб надорам.

— Чӣ хел бори вазнин?

Афандӣ гуфт:

— Талху пичинги хушдоман магар аз кӯҳи Муғӯл ҳам
вазнинтар нест?

СЕГОНИКЗОЙ

Аз ҷавоне пурсиданд:

— Занат магар пир аст, ки аллакай ба нафақа баромад? Ё
дардманд аст?

— На пиру на дардманд, акнун ба бистухафт расид, -
гуфт ӯ дар ҷавоб.

— Маъюб-ку не?

Чавон фахркунон гуфт:

— Не, чор бор сегоник зоида, аввал кахрамонмодару сонӣ нафақахӯр шуд.

ТАЪБИРИ ХОБ

Булҳавасе аз Афандӣ пурсид:

— Тақсир, одам дар хобаш бедона дорад, таъбираш чӣ бошад?

— Бедонаро кӣ дошт? – ба суол суол кард Афандӣ.

— Ман.

— Чандто бедона доштӣ?

— Панчто.

— Бо панҷ соҳибҷамол ҳамхона мешавӣ.

— Онҳо пиранд ё чавон?

Афандӣ лабханд карда гуфт:

— Аввал ту синни бедонаҳоро гӯй, чандсола будани соҳибҷамолонро ман муайян мекунам.

ГҶШВОРАИ ТИЛЛО

Зане аз дугонааш пурсид:

— Ситорабону, барои чӣ шавҳарат нӯшида ояду чанчолу занозанӣ кунад, «илоҳо дар гирдоб монӣ» гуфта, дуои бад мекунӣ?

Зан гуфт:

— Агар гирдоб барад, ба пули гӯру чӯбаш барои худ гӯшвораи тилло мехарам.

БАЧАБОНӢ

Аз зане, ки дар гармову сармо бозор нишаста, пул кор мекард, пурсиданд:

— Шавҳар доред?

— Дорам.

— Сихату саломат аст?

— Бале.

- Барои чӣ ӯ дар бозор намешинад?
- Шарм медорад.
- Ӯ магар олим аст? Ё сарвари ягон корхона?
- Не, марди қаторист.
- Чӣ кор мекунад?
- Бачабонӣ.

НӮХТА

Зане ба дугонааш шикоят кард:

— Ба шавҳарат гӯй, ки маст шуда, шиносу ношиносро лагад назанад. Хармиҷози таппа тайёр-а!

— Чӣ бадӣ кард, ки ӯро хармиҷоз мегӯй?! – пурсид дугонааш саҳт карда.

— Дина мастомаст дар чойхона шавҳарамро чунон лагад задаст, ки...

— Дугонаҷон, - гуфт зан дилсӯзона, - беҳуда зиқ нашав. Корхона аз бӯҳрон барояду ба мо моҳона диҳанд, ҳатман барояш нӯхта мехарам.

КАР БОШАД

ҲАМ...

— Шавҳарам тилло-куя. Чизе талабам, даррав муҳайё мекунад! – гуфт зане ба дугонааш.

— Пулро дарег намедорад? – пурсид дугонааш кунҷковона.

— Не.

— Шавҳари ман ҳасиси мурданӣ, - гуфт зан. – Пул гӯям, кару гунг мешавад.

— Ҳасис бошад, чӣ хел муросо мекунӣ?

— Аз беамакӣ харро амак гуфтаанд, - гуфт ӯ. Кар бошад ҳам, хар набошад, гуфта гаштаам!

ШОДӢ НАКУН!

Мард ба хонааш панҷ метр матоъи «Помбаркут» овард.
Занаш аз шодӣ шавҳарашро оғӯш карда бӯсид.

— Беҳуда шодӣ накун! – гуфт ӯ ба занаш.

— О, шумо барои ман либосворӣ мехареду чаро шодӣ накунам? – пурсид зан ҳайрон шуда.

Мард гуфт:

— Пагоҳ рӯзи мавлуди ҳамсари сардор. Ин тӯҳфаро барои ӯ харидам.

ЧАРРОҲӢ

Духтур баъд аз муоина чӣ гуфт? – пурсид зане аз шавҳари хасисаш.

— Кӯррӯдаатон пӯсидааст, чарроҳӣ кардан даркор ме-
гӯяд, - гуфт мард.

— Ба чарроҳӣ меравед?

— Не.

— Чаро? Боз аз рӯзатон пеш намуред?

Мард гуфт:

— Рӯда кӯр бошад, беҳуда пул сарф кардан чӣ даркор?
Аз дусар бино намешавад.

НАВОРБАРДОРӢ

Дар бозор духтарчае аз модараш пурсид:

— Модарҷон, барои чӣ фурушандаҳо вақти наворбардорӣ сару рӯяшонро пинҳон мекунанд?

— Надонам, - гуфт зан.

— Шояд ин чо ягон сирре бошад?

Афандӣ, ки ба саволҳои духтарча бодикқат гӯш мекард,
гуфт:

— Ҳаннот, ки ҳастанд, рӯяшон шарм медорад.

БОЗХОСТ

— Моро табрик кунед, мо депутатро бозхост кардем, - гуфт колхозчизане ба дугонааш.

— Депутат ягон гуноҳ дошт? – пурсид дугонааш.

— Калӯш мебиёрам гуфту ба ваъдааш вафо накард.

— Наход барои ҳамин обрӯяшро резонед?

Колхозчизан гуфт:

— Депутате, ки ду калӯши ваъдагиरो оварда натавонист, чӣ хел роҳҳои деҳаро мумфаршу маҳаллахоро ҷароғон мекунад?

МИННАТДОРӢ

— Бек, ту аз вазифаи нават хурсанд ҳастӣ? – пурсид мудири ширкате, ки занбоз буд.

— Бале, то зинда ҳастам, некиатонро фаромӯш намекунам, - гуфт ӯ хушҳолона.

Мудир лабханд карда гуфт:

— Миннатдориатро ба ман не, ба завҷаат кун. Ман фақат хоҳиши ӯро ба ҷо овардам.

ХАРУ КАЛТАК

— Гӯр хари лагадзани ҳангиатон шавад. Маро ҷунон бардошта зад, ки қариб буд дасту пой ва қабурғаҳоям шикананд, - арз кард зан ба Афандӣ.

— Дар даст калтак доштӣ? – пурсид Афандӣ аз занаш.

— Не, - гуфт ӯ бо нолиш.

Афандӣ лабханд карда гуфт:

— Хару калтак гуфтаанд. Хоҳӣ, ки бардошта назананд, ба хар бе калтак савор нашав!

ТАШХИС

Зане аз дугонааш пурсид:

— Саломатиам бад мегӯию чаро ба духтур муроциат намекунӣ? Ё пул надорӣ?

— Аз духтур ҳам дилам монд, - гуфт дугонааш асабонӣ шуда.

— Чаро?

ӯ гуфт:

— Духтарам шамол хӯрда назди духтури мард равад «ли-босҳоятонро кашед, як бинам» гуфтааст.

ХАТО КАРДЕД

Дар бозор зане аз марде, ки чашмашро аз сумкаи ӯ намеканд, пурсид:

— Шумо-ку дузд нестед?

— Не, дузд нестам, - хиҷолат кашида гуфт мард.

— Шояд шумо корманди милиса бошед?

— Боз хато кардед. Ман корманди милиса ҳам нестам.

— Пас чаро чашматонро аз сумкаам намеканед?

Мард ба обу арақ ғӯтида гуфт:

— Мебахшед, чашмони ман олусанд. Ман ба сумка не, ба хусну чамоли зебои шумо менигарам.

ИШҚУ ОШИҚӢ

— Чӣ шуд, ки вақтҳои охир аз ишқу ошиқӣ чизе намегӯӣ? Ё оташи ишқат хомӯш шуд? – пурсиданд аз булҳавасе.

— Не, хавсалаам пир шуд, - гуфт ӯ оҳ кашида.

— Аз чӣ?

Булҳавас гуфт:

— Алиментдиҳӣ аввал хавсала ва сонӣ худи одамро пир мекардааст.

МЕБАХШЕД

Дар автобус ҷавонзан аз марде пурсид:

— Шумо-ку нобино нестед?

— Не, нағз мебинам, - гуфт мард.

- Шояд милиса бошед?
- Худо ниғаҳ дорад.
- Набошад, чаро дастамро саҳт дошта истодаед?
- Мебахшед, - гуфт мард сурху сафед шуда, - асоям дар хона мондааст.

ҚАР-ҚУРУ...

Пиразане ба шавҳараш дӯғ зад:

- Дигар доруи хоб нахӯред, ки тобу тоқат надорам!
- Боз чӣ шуд, ки дӯғу даранг дорӣ? – пурсид мард.
- Аз мурда барин хоб рафтани, хоб наравед бехтар.
- Барои чӣ хоб наравам?

Зан гуфт:

- Шаб рағҳои поям кашид. Додгӯён тағораро задам. Қар-куру куф-пӯфатон овозамро паҳш карданд.

ДАСТАИ ГУЛ

Зане ба шавҳари хасисаш гуфт:

- Мебахшӣ, аз ту дилам монда истодааст.
- Ту ро кадом паҳша газид, ки ин тавр меғӯӣ? - пурсид мард ҳайрон шуда.
- Баъди ҳамхона шуданамон ягон бор ҳам дастаи гул тақдим накардӣ. Ба фикрам, мемураму гулдастаро намебинам.
- Зиқ нашав, азизам! - гуфт мард. — Агар мурий, ба рӯйи кабрат об пошида меистам, ки лолахасак барояд.

МАРО МЕШУНАВЕД, ХОНУМҶО?

Агар шавҳаратон марди ноӯҳдабарои аблахтабиат, якраву бесабр, бераҳму бадкина, худситою беандеша ва ношуд бошад, муросо не, дӯғу пӯписа кунед, ки ларзад.

Ҳеҷ гоҳ бо хушдоманатон ману ту, мағруриву худписандӣ, бадлафзию бадзабонӣ, якравию шаккоқӣ накунад, ки аз шумо дилмонда нашавад. Чунки лаҷоми шавҳаратон дар дасти хушдоманатон аст.

Агар духтаратон бамаъниву фариштахислат, баорияту оқила, бамулоҳизаву хушахлоқ ва орому ботамкин бошад, дар интихоби домод саросема нашавад, ба фиребу найранги одамон наафтед, ба мадху санои фитнагарон бовар накунад. Бехуда «дер ояду шер ояд» нагуфтаанд.

Хоҳед, ки шавҳаратон шуморо азизакам, нури чашмакам, тоҷи саракам, ғамбароракам, қони ширину асалакам, булбулакам гуфта таърифу тавсиф ва рӯидаст кунед, мафтун нашуда гоҳ-гоҳ ба мизу курсӣ ва дару девор мушт зада истед, ки ширинзабониаш мабодо оромии пеш аз тӯфон набошад.

Агар писаратон бадхону беинтизом ва гапнодарою эрка бошад, нагузored, ки муаллимаш ба хонаатон омада, ба таънакунӣ обрӯятонро дар назди ҳамсояҳо резонад. Беҳтараш худатон тез-тез ба мактаб рафта, ба муаллиму роҳбари мактаб дӯғ занед, ки кал додари кӯр буданаширо донанд.

Хоҳед, ки умратон ширину хушнуд ва лабрези шодию хурсандӣ гузарад, нагузored, ки ба оилаатон шайтон дар суроби бадбинию носозӣ ва бевафоиву хиёнат зоҳир шавад. Қадрдонию эҳтироми якдигар захр дар оши шайтон аст.

Агар хоҳед, ки умри дароз насибатон бошад дар назди ёру дӯстон доимо зебову дилкаш, меҳрубону ширинзабон ва тӯтигуфтор бимонед, табассуми писхандомез накунед. Бехуда «алам дилро бикунад қалам» нагуфтаанд.

Хоҳед, ки шавҳаратон ҳар гапу корро баҳона карда, гӯшу майнаатонро нахӯрад, чанҷол набардоред, майдагапӣ накунед. Майдагапӣ ибтидои тӯфон дар баҳру сарчашмаи бӯрон дар дашт аст.

Агар булҳавасон «эй, гулпарӣ, шуморо дидаму ақлу ҳушамро гум кардам, мур гӯед, мемураму зӣ гӯед, мезиям, ягон лаҳза бе хаёли рӯятон зиста наметавонам» гӯянд, баногоҳ ба домашон наафтед. Ононро сухан ҳам ҳавасакӣ аст.

Агар шавҳаратон таъомҳои бо азобу машаққат пухтаатонро наҳ занад, на асабӣ шаведу на ғам хӯред. Баръакс, обу оташ-дия, гуфта, худро ба нодонӣ занед. Асабӣ шудан ҳуснро мекоҳонад.

Хоҳед, ки келинатон аз тамкини писаратон истифода бурда, ўро ба бузбозӣ наандозад, гоҳ-гоҳ китоби насихат кушоед. Фаҳмонед, ки маликаи хонадон ҳанӯз шумоед.

Агар шавҳаратон худам шоҳу табъам вазир гуфта, мушт ба сандуқи сина зананд худнамоию беандешагӣ кунанд, «санги вазнинро об намебарад» гуфтагӣ гапро фикри пуч ҳисоб кунед. Баръакс, фаҳмонед, ки давраи падаршоҳӣ кайҳо гузаштасту имрӯз занҳои бозорнишин шоҳи хонавода мебошанд.

Хоҳед, ки ғамҳову азобҳои зиндагӣ, изтиробу ташвишҳо, ашки шӯру ғами талх, гуруснагиву сармо ва сарсонихо шуморо бистарӣ нақунанд, беҳуда оби дида нарезед, фарёд нақунед. Ин дунё фонию гузарон аст. Агар чунин намебуд, аз ин дунёи филкушу мушпарвар одамон абадӣ рахти сафар намебастанд.

Агар шавҳаратон марди беномусу шаттоҳ, бешарму ҳаё, бераҳму бадкина, бетамизу бефаросат, бемехру бешафқат бошад, умратонро беҳуда нагузаронида, беҳтараш аз баҳраш барояд. Ин тоифа шавҳарон ба оила бахт не, бадбахтӣ меоранд. Агар чунин намебуд, ҳолдонҳо «вақт рафт- нақд рафт» намегуфтанд.

Хоҳед, ки ёру дӯстон ё ҳамсоҳҳо хостгорро аз дами даратон нагардонанд, назди онҳо гоҳ-гоҳ пулҳои калони тоҷикию русӣ ва доллари амрикоиро шумурда монед. Беҳуда «душманро бо шакар куш» нагуфтаанд.

Агар домодшаванда ҷавони ҳалолкору ҳалолхӯр, поквичдону покдоман ва росткору ростқавл бошад, ҳадаҳа нашавед. Беҳтараш дурустакак андеша кунеду ўро ҳаматарафа санҷед. Дар ин замон, ки қариб ҳама ҳаромкору ҳаромхӯр ва фиребгару ришвахӯр шудаанд, оё бо он хислатҳои хуби инсонӣ, ки ў дорад, зиндагӣ кардан мумкин аст? Беҳуда «аввал бубин ҷойи худ, баъд бимон пойи худ» нагуфтаанд.

Хоҳед, ки шавҳаратон шуморо танбалу коргурез, гӯлу гумроҳ, дӯлобкору гарданғафс ва ноўҳдабаро нагӯяд, аз рӯз-

ҳои аввали хонадоршавӣ корҳои миёншикани хонаро ба гарданаши монед, ки вазни таънаву маломатро базудӣ эҳсос кунед.

Агар шавҳаратон маслиҳатҳои фоидабахши шуморо гӯш накунад, ё худро ба карию гунгӣ ва ба девонагӣ занад, суст наоed. Баръакс, мушт қумгон карда гӯед, ки одами бекаллаи суст аз бихишт бенасиб мондааст.

Хоҳед, ки дарди ҷонҳои бедармон ва оташи нафрат вучудатонро насӯзаду танатонро пора-пора накунад, ба шавҳаратон бевафой накунад, нафс гуфта, ишки покатонро ба пулу мол нафурушед. Беҳтараш бо умеди рӯзҳои нек, ҳалол меҳнат кунед. «Аз ноумедиҳо басо умед аст» гуфтаанд.

Агар шумо қаду қомати зебо, миҷгонҳои дарозу чашмони шахло, абрувони сиёҳу мӯйи дароз, рухсори мисли барф сафеду гесӯвони хурмоии марғуладор дошта бошед, мардум ба шумо бо ҳавас нигоҳ кунанд, хашмгин нашавед. Баръакс, табассуми малехатонро низ ҳадя намоед, ки шуморо фаришта гумон кунанд.

Хоҳед, ки заифу нотавон ва парешонхотиру ҳаёли нашавед, ёру дӯстон аз шумо рӯй нагардонанду ба ҳолатон наханданд, умратон дар беморхонаю маҳбас нагузарад, ба нон зор нашавед, нашьаи муҳаббатро аз нашьаи гиёҳ фарқ кунед.

Агар шавҳаратон бадлафзу бадзабон, берахму шафқат ва мағруру нописанд бошад, пеши назараш машқи муштзанию каратэ кунед. Донад, ки шумо кундаи сафедор не, одам ҳастед.

Агар шумо, дар ҳақиқат, чавонзани оддию самимӣ, боиффат, баҳаё, боақлу бофаросат ва дорои қаду қомати зебо, ҳусни расо, мӯйҳои шабранг, чашму абрӯи сиёҳ, дидарарою ҷаққон, баодобу маданӣ бошеду чавони ба худ муносиб пайдо накарда бошед, афсӯс нахӯред, бетоқатӣ ҳам накунад. Беҳуда «сабр кунӣ, аз ғӯра ҳалво мепазад» нагуфтаанд.

Хоҳед, ки хушдоманатон теги забон тез карда, шуморо дар назди ёру дӯстон ҳамчун келини гапнодаро дуои бад накунад, ман-манию нописандӣ накунад. Баръакс, мӯҳри хомӯшӣ ба лаб зада, мушфику меҳрубон шавед. Беҳуда «манманӣ — ин шеваи шайтон бувад» нагуфтаанд.

Агар ёру дӯстон шуморо чун зани чехракушоду ҳалим, хушҷақчаку сӯҳбаторо ва хушхулқу хушодоб таъриф кунанд, либоси ҷаҳл бадар кунеду ба даҳон як лӯнда асал партоед, зеро «Бо сухани ширин мор аз хонааш мебарояд» гуфтаанд.

Рафту келинатон иғвогару теззабон, беодобу серманах ва бадлафзу ҷанҷолӣ бошад, сари вақт лаҷомашро кашед, нагузored, ки аз раҳмдилиатон истифода бурда, обрӯятонро резонаду ба саратон чормағз шиканад.

Хоҳед, ки бо масхарабозию кибру ғурур ном бароварда, боиси таънаю хандаи мардум нашавед, ҳеч вақт сару рӯй ва мӯятонро бо рангу равған ороиш надихед, нохунҳоятонро дароз карда ранг намолед, либосҳои ҳариру доманҳои кӯтоҳи сербуриш напӯшед, сигоркашию майнӯшӣ накунад, ки бехуда «тарки одат – амри маҳол» нагуфтаанд.

Пӯшидан ё кушодани дару тирезаҳои тобхӯрдаи хонаатон душвор бошаду шавҳаратон ба тармими онҳо ҳавсала накунад, ғам нахӯред, балки коре карда онҳоро шиканед. Он гоҳ шавҳаратон маҷбур мешавад, ки дару тирезаи нав шинонад.

Агар завҷаатон зани қачгарду бадрафтор, баднияти бад-ахлоқ, шефтаи молу сарват, зишттабиат, ҳасудхӯру бахил, тундзабону ҷангара, фоҳишаву майпараст ва устоди макру фиреб бошаду ба насиҳат гӯш накунад, бехтараш ҷавобашро диҳед, ки бехуда «дарахти макри зан сад реша дорад, фалак аз дасти зан андеша дорад» нагуфтаанд.

Хоҳед, ки шавҳаратон аз гапу хатти қашидаатон берун набарояд, ба ҷойи ҳазлу шӯхӣ, таънаву маломат, гапфурӯшӣ, суханони бофтаю сохта, игвою тӯҳмат, айбмонӣ, суханпардозӣ, дӯғу даранг ва сиёсат кунед. Нагузored, ки ӯ бо авбошону дуздон, каллобону ҷинояткорон, бадмастону нашъамандон забон ёфта, обрӯятонро резад. Бехуда «илоҷи воқеа пеш аз вукӯъ» нагуфтаанд.

Ҳаргиз нагузored, ки шавҳаратон аз сустиву тарсонҷакӣ, маъюсиву афтодарӯхӣ, хушмуомилағиву хушсуханӣ, бошарму

боҳаёғӣ ва аз хушодобиву дурандешиадон истифода бурда, бо мушту лагад, дӯғу пӯписа, фиребу найранг, бадлафзиву бадзабонӣ ва шӯру мағал ҳуқуқи муқаддасатонро поймол кунад. Бехуда «чоҳкан зери чоҳ» нагуфтаанд.

Агар шавҳаратон марди гапдарову ҳалим, хушхулку хушодоб, бенозунуз, валинеъмат, савобталаб, росткору ростқавл, поквичдону покдомон, ҳалолкору ҳалолхӯр, меҳнатдӯсту ташаббускор ва мушфику меҳрубон бошад, ҷон коҳонида либосшӯию хӯрокпазӣ ва борбардорӣ кардан шарт нест. Бехуда «аз дӯст як ишора, аз мо ба сар давидан» нагуфтаанд.

Хоҳед, ки хешу табори шавҳаратон тез-тез меҳмонӣ омада, шуморо нороҳат накунанд, хунатон ба теппаи сар назад ва оташи ғазабатон аланга нагирад, паловро шӯр пазеду ҷойро бо хазони бед ҷӯшонед.

Агар хоҳед, ки ноодамон шуморо бо бесаводиву камшуурӣ, худнамоиву фитнаангезӣ айбдор накунанд, ба даҳонатон ҷурғот хобонед. Бехуда «даҳони баста — сад тилло» нагуфтаанд.

Агар шавҳари дайдуи кӯчагардатонро тарсонидан хоҳед, «мардак, танҳой ба дилам зад, модарамро орам, ҳамроҳамон зиндагӣ кунад!» гӯед. Ана баъд дидед, ки шумо шамбу шавҳаратон дар атрофатон парвона мешавад.

Хоҳед, ки бандаи қаҳру ғазаб нашаведу ҳарифон ба саратон санги таънаву маломатро нағуронанд, паст наомада, сиёсат кунед, ки аз карда пушаймон шаванд.

Шавҳаратон сарашро ба сангҳо занад ҳам, ҳаргиз мошинрони ро наомӯзад. Вагарна дар тӯйю маъракаҳо ӯ маст шавад, ба гарданатон ғайр аз ҳаммолию хидматгорӣ вазифаи мошинронӣ ҳам бор мешавад.

Агар шавҳаратон сарватманди номӣ бошаду дар биҳишти рӯйизаминӣ зиндагӣ кардан хоҳед, на ғами корро хӯреду на ғами бепулиро. Нағз пӯшеду табъи дил истироҳат кунед. Беҳтараш дар хонаатон марди ҳаммолу хидматгорзан нигоҳ доред.

Хоҳед, ки шавҳаратон аз кӯча бо дасти холӣ наояд, ба ӯ ҳар пагоҳӣ ҳатман халтаи импортнӣ тӯхфа кунед. Он гоҳ харид кардани маводи хӯрокаву чизҳои даркорӣ асло аз хотираш намебарояд. Беҳуда «аз дасти холӣ қаҳри фаришта ҳам меояд» нагуфтаанд.

Агар бою бадавлат бошеду хоҳед, ки номвар шавед, мисли қахрамонҳои филми «Фариштаи бераҳм» рӯзатонро бо таъназанию ғайбат гузаронед.

Хоҳед, ки шавҳаратон шуморо самимӣ ва аз таҳти дил дӯст дораду гулдаста ва тӯхфаҳои гаронбаҳо биёрад, нозу нуз ва эркагӣ накарда, ба ситоишаш лаб кушоед. Ҳаракат кунед, ки аз забонатон ширу шакар резад. Охир, шакар дар шир аса-ли муҳаббат мешавад.

Агар ҳамкорон шуморо зани кордону соҳибхтисос гуфта таъриф кунанд, аз худ наравед. Баръакс, ҳар рӯз ба китобхона дароед, ба ҳафтаномаву маҷаллаҳо обуна шавед. Ин даъват ба маърифат мешавад.

Хоҳед, ки аз гаронии нархи хӯроку пӯшок, доруву дармон ва барқу газ фишори хунатон баланд нашавад, инро ҳатто ба ёд наоред. Аз фикру хаёли зиёд ҳам асабҳо заифу ба бистари беморӣ афтодан мумкин.

Агар барои ошкоро гуфтани айби душманонатон чуръат пайдо накунед, рӯҳафтода нашавад, ғусса нахӯред, дилтанг нашавад. Баръакс, фикрҳоятонро оромона ба вараке навишта, онро ба ҳарифатон чун мактуби беимзо фиристед. Бигзор онҳо мактубатонро хонда дарун-дарун сӯзанду аз ғазаб шамъ барин об шаванд.

Хоҳед, ки ба доми мардони бадахлоқ афтода, дар назди фарзандонатон забонкӯтоҳу шарманда нашавад, фирефтаи забони ширину тӯҳфаҳои гаронбаҳо нагардед. Беҳуда «аз бало хазар» нагуфтаанд.

Агар падаршӯятон сарватманд бошаду пулашро дарег дорад, ғусса нахӯред. Дунё бо умед гуфтаанд. Донед, ки серпулҳо ҳам дар ин дунё сугун намешаванд.

Хоҳед, ки ҳавои хонаву утоқи кориатон мисли биҳишт муаттар бошаду шиносу ношиносо дар олуфтагӣ як нӯл

занед, пулро барои атру кремҳои франсавӣ дарег надоред. Чунон кунед, ки хонаатон дӯкони аттор шавад.

Агар хоҳед, ки лаби дег банд шуда, аз тамошои филмҳои хориҷӣ дер намонед, шавҳаратонро кафлесбадаст таъин кунед.

Агар хоҳед, ки ба гуноҳи азим напечед, шармандаву беобрӯӣ шуда, миёни гапу калоча намонед, ба фолу фолбинӣ ва илми сеҳру чоду тамоман бовар накунад, беҳуда пул начошед. Макру чоду бахт не, бадбахтӣ меорад.

Рафту ягон коратон ба хушдоман ё шавҳаратон писанд наояду ба Шумо дӯғ зананд ё дашном диҳанд, гӯшатонро ба карӣ занед. Баъзан карӣ калиди дари бахт мешавад.

Хоҳед, ки дугонаҳои ҳасудатон сар ба санг зананду дудашон ба осмони ҳафтум дакка хӯрад ва аз ҳасад чун мор печутоб хӯранд, худро рӯҳафтода не, балки чехрахандону тӯтигуфтор ва хушхулку хушодоб нишон диҳед. Ҷазои ҳасудхӯрон ҳамин аст.

Агар одамон шуморо зани меҳнатдӯсти кордон, якқавлу матинирода ва ташаббускору масъулиятшинос гуфта иззату эҳтиром кунанд, ҷавоби ҳамвазн диҳед. Лутфу назокат, хушмуомилағӣ ва шарму ҳаё ҳусни занро дучанд мегардонанд.

Хоҳед, ки тоқататон току косаи сабратон лабрес нашавад, ба ҳеч кас пул қарз надихед. Беҳуда «қарз микроз аст, ки риштаи дӯстиро мебурад» нагуфтаанд.

Хоҳед, ки бо гузашти умр лаҳзаҳои хуби ҳаётатон аз саҳифаҳои хотир зудуда нагарданд, онро дар авроқи китоби дили фарзандон нависед ё дар навори чашми некон акс гардонед. Ин дунёву зиндагӣ абадӣ нест. Мабод, ки дар вақти барҷомондагӣ гузаштаро ба хотир оварда, афсӯс хӯред.

Агар хоҳед, ки таънаву маломати хушдоманро нашунавед, аз ҳастиву нестии рӯзгор, андӯху дард, ташвиши зиндагӣ ва сарсонӣ саргардониҳо даҳон накушоед. Беҳтараш сабр кунед. Беҳуда «сабр кунӣ, аз ғӯра ҳалво мепазад» нагуфтаанд.

Хоҳед, ки аз пасатон одам наафтаду сарвататонро ба яғмо набарад, либосҳои гаронбаҳо напӯшед, хонаҳои бодабадаба насозед, мошинҳои қиматро нахаред. Агар «кисаи шавҳар чи хел, сурати завҷа далел» гуфта, ҳамсаратонро гаравгон гиранд, саратонро ба кучо мезанед?

Агар шавҳаратон аз чихати сиёсӣ кӯрсавод бошад, маҷбур кунед, ки ба чойи бекоргардию кайфу сафо китобу рӯзнамаҳо хонад, оқилу доно шавад. Нагузored, ки бо камсаводию бемаданиятӣ обрӯятонро ба замин яксон кунад.

Хоҳед, ки бачаву набераҳоятон рафтори ношоам, ҷанҷолу хархашаи шумову шавҳаратонро дида, масҳара наку-

нанд, пеши онҳо ҳар гапро нагӯед, ёру дӯстонро таъна ва ҳам-
сояхоро ганда нақунед. Бехуда «айб намон ба хешат, давида
ояд ба пешат» нагуфтаанд.

Агар дар вақти дарзмол кардани куртаи шавҳаратон
бар асари парешонхотирӣ онро сӯзонед ё доғдор намоед, ғам
махӯред. Ғаму ғусса умрро кӯтоҳу қалбро дардманд мекунад.
Бехтараш даррав сандуқро кушода, куртаи нав бароред. Аз
куртаи нав чун аз рӯзи нав рӯҳ меболад.

Хоҳед, ки фарзандону набераҳоятон ба шумо бо чашмони
саршор аз меҳру муҳаббат нигаранд, онҳоро самимӣ навозиш
кунеду дӯст доред. Бехуда «фарзанди хуб – боғу фарзанди бад
– доғ» нагуфтаанд.

Рафту шавҳаратон шуморо камақлу чаласавод не, оқида
гӯяд, ҳар бегоҳ китоби «Ҳазору як шаб»-ро ба даст гиред. Аз
тарси он, ки 1001 шаб бе хӯрок намонад, дигар лаб ба сухан
намекушояд.

Хоҳед, ки ба таънаи мардум намонед, ҳеҷ гоҳ аз матоъ-
ҳои арзон либос надӯзонед. Баръакс, аз матоъҳои «Арӯси
нозанин», «Титаник», «Мадонна», «Ракета», «Миллионерша»
либос пӯшед, ки даҳони ҳангоматалабон мисли пистаи хандон
боз монад.

Агар шавҳаратон бандаи нафс бошад кор кардан нахо-
ҳад, бар замми ин рашк ҳам кунад, паст наомада гоҳ-гоҳ «гӯр
рашки сӯзону нафси бадат» гуфта овозатонро баланд карда
истед, ки аз қатори одамон набарояд.

ДАР ОМАДИ ГАП

Бодӣ намебуд, бо ҳар баҳона мисли кабки маст қақра намезад.

— Кихо саргарми сӯхбати фораму бўсаи гарм дунёро фаромӯш мекунанд?

— Занони сабукпой.

Ишқ дар дили пок як бор шӯъла занад, дар дили нопок ҳазор бор.

Агар ғурури мардӣ медошт, ба сари завчааш мушт намебардошт.

Инсони комил мебуд, дар дили завчааш ошёнӣ меҳру эътиқод меғузошт.

Аввал сабукпо, баъд сабукдӯш шуд.

Зан агар оташ намебуд, мард ҳаёташро намесӯхт.

Агар кокулони ҷонона ба гарданаш завлона намешуданд, дину мазхабашро намефурӯхт.

— Киҳо бо занони бадзабону фохиша ва майзадаву нашъаманд умр ба сар мебаранд?

— Мардони дӯзахӣ.

Шӯрандозӣ намекард, шӯрбахт намешуд.

Беҳаё намебуд, бешавҳар намемонд.

Агар занашро «Моҳтоб» намегуфт, ба сараш намебаромад.

— Бозсозӣ киҳоро ба корҳои тичорат бештар фаъол кард?

— Занҳоро.

Муҳаббаташ ҳақиқӣ мебуд, нонпулии кӯдак ба гарданаши занҷирбанд намешуд.

Агар ситораи занашро бо ситораи осмон андоза намегирит, хонавайрон намешуд.

— Киҳо аз паси қаллобию даллагӣ нон мехӯранд?

— Бешарму ифбатгумкардаҳо.

Меҳру шафқат медошт, зӯр ба зан нишон намеод.

— Ту чӣ хел мард, ки дили зантро ёфта наметавонӣ?

— Дудила бошад, чӣ кор кунам?

Агар арӯси хона ҳам фарзанд бошад, хушдоман чӣ даркор?

— Ба ту кадом хислатҳои зану хушдоманат писанд нест?
— Молпарастиашон.

— Киҳо ба қадри зани хуб намерасанд?
— Номардон.

— Барои чӣ занатро меҳрубона намебӯсӣ?
— Намехоҳам, ки одамон лабу рӯямро дида, маро устои рангуборчӣ гӯянд.

Агар ҳерахунук намебуд, ба навои лабчанги зану хушдоман намераксид.

Лаганбардор танбеҳ гирифт: барои сари вақт тоза накардани туфлии зани сардор.

Чанчоли келину хушдоман аввал дораду охир не.

— Киҳо ба дил хисси рашку ҳасадро чой медиханд?
— Нобакорон.

Агар бадхӯ намебуд, мисли мори афъӣ захр намезад.

Танфурӯшӣ намекард, дар мавҷи дарёи зиндагӣ ғарқ намешуд.

Барои бахту саодати арӯс не, барои соҳиб шудан ба сар-
моияи падару модараш издивоҷ кард.

Агар ҳамсояхоро дар равғани худашон бирён кардан хо-
ҳед, ҳар рӯз ранг ба ранг либос пӯшед.

Агар чашмгурусна намебуд, барои набераю абераҳо сар-
моия чамъ намекард

Сохтаро намесӯхтанд, аз хокистараш дузду мардумфиреб,
авбошу ғоратгар, фоҳишаву далла ва нашъаманду нашъачал-
лоб намесохтанд.

Агар келину хушдоман рӯйканию мӯйканӣ намекарданд,
онҳоро актрисаҳои мелодрама намегуфтанд.

Бадрафтор намебуд, айшу ишрат гуфта, бадном наме-
шуд.

Фарзандашро дӯст медошт, дуои бад намекард.

Зани рӯбоҳмиҷоз намебуд, маккориаш ошкор намешуд.

Агар зан номуси миллат бошад, фоҳиша кист?

— Киҳо ба никоҳи духтарони ноболиғ даст мезананд?

— Муллоҳои беимоне, ки аз дасти навбойҳо шароб хӯр-
даанд.

Зани ҳалолкор мебуд, хонаашро файзу баракат тарк намекард.

Хасис намебуд, қалин гуфта, ба бахти духтараш зомин намешуд.

Агар сарвари оила буданаширо ҳис мекард, коргурезу шикампарвар намешуд.

Аламзадаҳо барои он ҳасади карҳоро меҳӯрданд, ки чанчоли занашонро намешунаванд.

Бо сардор хӯрокҳои лазиз хӯрда, пухтаи занашро наҳ меадагӣ шуд.

Агар нигоҳи оташбор ҷисму чонашро ба ларза намеовард, ақлаш гум намешуд.

— Кӣҳо ба зани худ хиёнат намекунанд?

— Мардони асил.

Ору номус медошту аз қонун метарсид, даллагӣ намекард.

— Дар давраи бозоргонӣ занҳо бештар латта мефурӯшанд. Чаро?

— Чунки қисме аз мардҳо латта шудаанд.

Агар занашро ҳама чо таъриф намекард, хоки пеши чо-
рӯби ӯ намешуд.

- Ба зан ҳам асрори дил гуфтан мумкин?
- Мумкин, ба шарте ки аз оилаи шақшақаҳо набошад.

- Ту чӣ хел инсон, ки бо занат оромона гап зада намета-
вонӣ?
- Барои он, ки гап сар накарда, ба даҳонам мезанад.

- Киҳо бо нозу нуз дилро пораву кисаро холи меку-
нанд?
- Раққосаҳои тӯйгард.

Агар ба пуф маътал намебуд, ба гапи муқаррарӣ ҳам қи-
қирос зада намехандид.

Аз марди лафзаш ноустувор зани лаққӣ бех.

Афташ не, худаш мард мебуд, занашро сипар намекард.

Аз дӯсти ноӯҳдабаро душмани ӯҳдабаро бех гуфта, бо
ханнот қудо шуд.

Агар занашро «хусну ҷамолат ба хирочи як мамлакат ме-
арзад» гуфта таъриф намекард, ба роҳи фитнаву фиреб наме-
дармад.

Бадафту андом бошед, ба оина нигоҳ кардан шарт нест.

Ноасл намебуд, ба ҳамсараш бевафой намекард.

— Киҳо ба таксӣ ҳуқуқи бепул савор шуданро доранд: на-
фақахӯрон, собикадорони чангу меҳнат ё занҳои ҳомиладор?

— Муштзӯрон.

Агар дар оила оташи макр забона намезад, хонааш наме-
сӯхт.

Иродааш мустаҳкам мебуд, гирифтори васвасаи шайтон
намешуд.

Қонун амал мекард, одамфурӯшӣ авҷ намегирифт.

Масти лояқил намебуд, дар хона пеши зану фарзандонаш
чун хар ҳангос намезад.

Агар ба зани дигарон шахватомез нигоҳ намекард, занаш
бо дигаре намерафт.

Шӯрандоз занашро чунон ситоиш кард, ки ба гуфтаҳои
худ бовараш наомад.

Агар нафсашро саришта карда метавонист, фоҳиша наме-
шуд.

- Киҳо қасди ҳамёну чон мекунанд?
- Занони бадкирдор.

- Дарди зани бадлафзро бо чӣ табобат кардан мумкин?
- Бо сукуту безътиной.

Агар фарзандонашро дар рӯҳияи танбалӣ ва ҳаромхӯрӣ тарбия намекард, ба сараш бало намехарид.

Аз зебоиаш намефаҳрид, шавҳари панҷум ҳам аз баҳраш намебаромад.

Рашк оташи сӯзон намебуд, Фарход аз ғами Ширин хокистар намешуд.

Агар зани поку беолоиш ва бошарму ҳаё мебуд, хиёнаткор намегуфтанд.

Пойи сабукро бо домани дароз панаҳ кардан маҳол аст.

- Киҳо ба доду вой ва чанҷолу хархашаи занҳо парвон надоранд?
- Карҳо.

Агар мисли зан раҳму шафқат медошт, ба ҳар кас дандон тез намекард.

Гандагардӣ намекард, зану фарзандонаш рӯй намегардонданд.

Агар молро аз чон фарқ мекард, хусну чамолашро дар бозор намефурӯхт.

Аз табассуми малеҳ лаззат бурдан хоҳед, ба завҷаатон дирам не, доллар диҳед.

— Дар сӯҳбати кихо сухани хотимаӣ нест?
— Занҳо.

Агар арӯсу хушдоман мисли модару духтар мебуданд, рӯяшон ба якдигар хунук наметофт.

Бероҳа намебуд, ба пайраҳаи марди зану фарзанддор намерафт.

Тамаъкор намебуд, ба ёди шири мурғу пойи мор тан намефурӯхт.

Агар ба рӯзгори зану шавҳар шайтон ҳамроҳ намешуд, оилаи тифоқ вайрон намегардид.

Аз бало ҳазар гуфта, назди хушдоман даҳон мебаст.

Занмиҷоз намебуд, занаш гардансавор китфаширо захмӣ намекард.

Агар аз хати кашидаи занаш намебаромад, аз курсӣ намефаромад.

Хислати мардӣ надошта бошед, даҳонкалонӣ чӣ даркор?

Ақл медошт, ба ёди зани бегона девона намешуд.

Агар ба мазмуни мақоли «кӯр асояшро як бор гум мекунад» дуруст сарфаҳм мерафт, се бор хонадомод намешуд.

Бешарму ҳаё намебуд, бозичаи дасти дигарон намешуд.

Беобрӯӣ шудан нахоҳед, ба миёни чанчоли зану шавҳар надароед.

Аз фарзанди ноаҳл бӯи бахт не, бадбахтӣ меояд.

Ба духтар маъқул шавам гуфта, гулзорро поймол кардан шарт нест.

ҚАРИБ БУД, КИ...

- ... падару модари чизпараст паридухтарашонро ба домани чаннат не, ба бағали дӯзах партоянд.

✱ ✱ ✱

- ... майзада дар мастӣ асрори оиларо фош кунад.

✱ ✱ ✱

- ... сардор барои шилқинӣ аз котиба шаллоқ хӯрад.

✱ ✱ ✱

- ... аз таҳқири хушдоману шавҳар ҷони арӯси нозанин ба лаб ояд.

✱ ✱ ✱

- ... зани муштипар ҳам ба сари шавҳари майзадаву бекор-хӯчааш мушту калтак бардорад.

✱ ✱ ✱

- ... дар вучуди нокасон ҳам эҳсоси одамгарӣ ҷӯш занад.

✱ ✱ ✱

- ... сардор пишаки маҳбубаашро «пишт» гуфта, ба тӯҳмат гирифта шавад.

✱ ✱ ✱

... булҳавас аз лутфи зани соҳибчамол болида, бо овози баланд фарёд занад.

✱ ✱ ✱

... айбу айбмонӣ аз байни занони мӯдпараст бардошта шавад.

✱ ✱ ✱

... барои бо хонаю чой таъмин кардани оилаҳои мӯхтоҷу камбизоат сохтмони биноҳои нотамодро тезонанд.

✱ ✱ ✱

... сарватманди ҳавобаланд дар оташи ишқ сӯхта, дороиашро нисори кудуми фоҳиша кунад.

✱ ✱ ✱

... коргурез қиёматро пеши дар оварда, хушдоманаширо тарсонанд.

✱ ✱ ✱

... ҷавони танбал аз байту ғазали ҳамсараш безор шуда, зери домони духтари ҳамсоя паноҳ ёбад.

✱ ✱ ✱

... аз серпулӣ чоҳи сари роҳ барои сарватманди навкиса холилаби ёр тобад.

✱ ✱ ✱

... навҳаи чонхароши зиндаятимон пардаи шабро бидарад.

✱ ✱ ✱

... хушдоманҳо нисбати келину домод ширинзабону меҳрубон шаванд.

✱ ✱ ✱

... аз занҳои гандагарду бадахлоқ ҷарима ситонанд.

✱ ✱ ✱

... мардони бадахлоқ аз калимаи «занбоз» қимоб шаванд.

✱ ✱ ✱

... домоди буздил аз дӯғу даранги хушдоман талхакаф шавад.

✱ ✱ ✱

... келини баҳонаталаб аз чаҳ-чаҳи балбул тарсида, аз худ бе худ шавад.

✱ ✱ ✱

... ночавонмардон ҳам ба қадру қимати зан расанд.

✱ ✱ ✱

... танфурӯшон аз зӯри ғаму ғусса хун партоянд.

✱ ✱ ✱

... аз ашки шашқатору нолаҳои ҷонгудоzi модару қӯдак дили санг ҳам об шавад.

✱ ✱ ✱

... аз барномаҳои телевизион филмҳои таҷовузу муштзӯрӣ ва фаҳшкориро тамоман бардоранд.

✱ ✱ ✱

... зани чанчолӣ дар намоишнома нақши маймунро бозад.

✱ ✱ ✱

... касофати зани маккора ба фарзандонаш занад.

✱ ✱ ✱

... аз мағали ҳамсар ҷони танбал ба лаб ояд.

✱ ✱ ✱

... курсинишинони серпулро барои бисёрзанӣ аз мансаб ронанд.

✱ ✱ ✱

... занони ҳасадхӯр дар оташи кинаву адоват сӯхта хокистар шаванд.

✱ ✱ ✱

... аз нолаи най дили сангини хушдоман ҳам об шавад.

✱ ✱ ✱

... зани далла аз карда пушаймон шуда, ангушти тавба газад.

✱ ✱ ✱

... бозори танфурӯшон ҳам касод шавад.

✱ ✱ ✱

... домод аз суханони нешдори зану хушдоман девона шуда, худро зери мошин андозад.

✱ ✱ ✱

... аблаҳ барои хиёнат ва бевафой аз занаш бахшиш талабад.

✱ ✱ ✱

- ... барои айбҷӯию гапчинӣ ба сари ҳамсоязанҳо оби чӯш резанд.

✱ ✱ ✱

- ... булҳавас аз ишқи деромад шамъ барин об шавад.

✱ ✱ ✱

- ... аз таърифи домод чехраи хушдомани чанҷолӣ кушояду ду рухаш чун садбарги сурх шукуфад.

✱ ✱ ✱

- ... ба решаи қотилону ғоратгарон ва нашъамандону танфурӯшон намак резанд.

✱ ✱ ✱

- ... давлатмандони босавлат оилаҳои камбизоатро ба шефӣ гиранд.

✱ ✱ ✱

- ... ғоратгарон ба садоқат, мурувват ва саховат бо дили соф назар кунанд

ХОҶЕД, КИ...

... аз қиёмат фирор кунед, рақами телефони хонаатонро ба зани бегона диҳед.

... ба қадри зиндагӣ расед, ба ранчу дард тоб оред.

... замин зери поятон гирд нагардад, гапи хушдоманро нагардонед.

... бефаҳму бетамиз нагӯянд, гапро чун рӯдаи гов кашол надихед.

... зери таъна намонед, лӯхтаки дасти номардон на-шавед.

... аз зикқӣ диққи нафас нашавед, на ғами корро хӯреду на ғами рӯзгорро.

... ба саратон бало нахаред, бо ғайбатчӣ кудо нашавед.

... чашми тару дили пурғам насибатон набошад, бо занони ҳаромхӯр дӯстӣ накунед.

... ба дӯшатон кӯҳи ғаму андӯҳ наафтад, ба бозори нашъаву фоҳишаҳо қадам нагузored.

... ҳамсояхо аз шумо тарсанд, шабу рӯз ба зану бачаҳоятон дуғу пӯписа кунед.

... хархашаи хурди оилавӣ ба чанчоли калон табдил наёбад, аз пашша филу аз мӯрча паланг насозед.

... гулхани муҳаббататон хомӯш нагардад, нисбати якдигар меҳрубон бошад.

... ба дилатон мурғи ҳузну ҳасрат лона насозад, пеши пойи дигарон дом нагузored.

... чаҳони равшан ба чашматон тангу тор ва бефайз нанамояд, китобро чун дастархон кушоед.

... вучудатонро ғаму андӯҳ бо панчаҳои оҳанинаш нафишорат, ба зани чанчолӣ нахандед.

... аз талхии ҳаёт пажмурдаву дилшикаста нашавед,
ширин кардани талхро ёд гиред.

... дар чехраи завҷаатон гули хушнудӣ шукуфад, айбҷӯӣ
накунед.

... дилатон бо шавқи зиндагӣ ва суруду шодмонӣ лабрес
бошад, дари ғаму ғуссаро ба рӯйи оила бандед.

... кордатон болои равған бошаду ҳаёти хуб насибатон
гардад, ба духтари сарватманд издивоҷ кунед.

... арӯсу домод наранҷанд, ба таги тирезаашон лангар
напартоед.

... занҳо ба ҳолатон наханданд, ноз накунед, ки ноз ба
зан мезебад.

... баҳори дилатон ба хазон табдил наёбад, ба дӯстдошта-
атон доимо аз боби садоқат ва меҳру муҳаббат ҳарф занед.

... аз қавоқи хушдоманатон барфу борон наборад, ба
лаб мӯҳри хомӯшӣ занед.

... дар назди ёру дӯстон хор нашавед, аз худ кибру ғу-
руро дур кунед.

... аз азобу машаққат шамъ барин об нашавед, ишқро
бозичаи дасти кӯдак надонед.

... зандагӣ шуморо ба комаш фуру набарад, аз пастию
баландихояш наҳаросед.

... ғуломи лашкари ишқи зани бадахлоқ нашавед, таро-
зуи ақл аз пеши назар дур мадоред.

... аз карда пушаймон нашавед, ба ҳар зан дасти ману
домани ту нагӯед.

... завчаатон нисбати шумо безътино набошад, хона на-
шинед.

... домани покатон олуда нагардад, бо мардони маккор
хамсӯҳбат нашавед.

... бемори бистарӣ нашавед, ба чизу чораи дунё дил на-
бандед.

... аз шавҳаратон шатта нахӯред, аз гуфтани суханони
қабеху захрдор худдорӣ кунед.

... пеши завчаатон нописанд нашавед, аз қиматии бозор шикоят накунед.

... фиғонатон ба фалак напечад, бо марди занбоз ҳам-хона нашавед.

... миёни ду санги осие гард-гард нашавед, бо зану хуш-доман мочаро накунед.

... зару зеваратонро ба яғмо набаранд, беҳуда қон нако-хонед.

... байни шумою дӯстдоштаатон хаёли ботил реша на-гирад, бадрашкӣ накунед.

... пеши хушдоманатон иззату эҳтиром дошта бошед, соле дувоздаҳ бор рӯзи таваллудаширо кайд кунед.

... дар кафани ғам напечеду аз зиккӣ намуред, дар кор-хона бо сардору дар хона бо шавҳаратон гапгузаронӣ на-кунед.

... коматон шаҳду лабатон шакар бошад, бо чавони асал-фурӯш издивоч кунед.

... хонавайрон наشهد, ба пулу доллар ва зару зевар одат накунед.

... талху пичингҳои завҷаатонро нашунавед, ба ӯ тез-тез яхмос харида диҳед.

... маҳбубаатон ба шумо бовар кунад, гул не, тӯхфаҳои гаронбаҳо диҳед.

... рӯзгор шуморо мисли баҳри португелн фурӯ набарад, барои сарват худро ба ҳар кӯчаву бозор назанед.

... ба бало намонед, даҳони бачаро ба ҳалво одат накунонед.

... дудатон ба фалак дакка назанад, дар интиҳоби арӯс санчидакор бошед.

... фарзандонатон дар назди мардум сархам нашаванд, гандагардӣ накунед.

... ба қарз нағӯтед, ба шаҳват ва айшу ишрат дода нашавад.

... зери чашми занҳои чизпараст намонед, дар ҳузурашон пулу долларҳоятонро нашуморед.

... бахту саодат аз хонаатон рахт набандад, умрро бо майзадагиву нашъамандӣ ва беҳудагардӣ нагузаронед.

... ашк бари рухсоратонро доимо нашӯяд, фарзандро эрка накунед.

... ба саратон санги тӯхматро бор накунанд, аз котиба боло нашинед.

... зиндагиатон хушу хуррамона гузарад, мафтунӣ чамоли ҳар гул нашавад.

... завчаатон пардаи гӯшатонро таблақ накунад, даҳоняла нашавед.

... дунё ба назаратон аз зулмот ҳам сиёҳтар нанамояд, бо зани бадахлоқ ҳамнишин нашавед.

... бахтатон хандад, ишқи покро ҳамчун гавҳараки чашм эҳтиёт кунед.

... дар кашидани бори гарони зиндагӣ танҳо намонед, бо шавҳар хархаша накунед.

... зиндагиатон ширин бимонад, ба ҳаромкорӣ даст назанед.

... қиссаи талхи рӯзгоратонро шамол ба даҳони даси-
сабозон набарад, чун сабӯс сабук нашавед.

... мисли сағу гурба аз ҳам гурезон нашавед, ба гапи фол-
бину чодугар гӯш надихед.

... завҷаатон фарёд бардошта, ҳамсояхоро нороҳат на-
кунад, барояш роботи хонарӯбу ошпаз харед.

... аз ҳайбати зан дар баданатон ларза наафтад, худро
дар пӯсти шер тасаввур кунед.

... аз саратон борони ғаму андӯҳ нарезад, бо шавҳару
хушдоман дилсиёҳӣ накунад.

... дар зиндагӣ сарсабзу хуррам ва соҳиби оилаи тифок
бошед, дар интиҳоби ёр ба хато роҳ надихед.

МУНДАРИЧА

Пешгуфтор.....	3
Ҳачвияхо.....	5
Латифаҳо.....	52
Маро мешунавед, хонумҳо?.....	107
Дар омади гап.....	120
Қариб буд, ки.....	130
Хоҳед, ки.....	135

Сафо Ҳалимӣ

**МАРО МЕШУНАВЕД,
ХОНУМҶО?**

(насри ҳаҷвӣ)

Муҳаррир	<i>Ховари Абулҳай</i>
Муҳаррири саҳифабанд	<i>М. Саидова</i>
Мусахҳех	<i>Ш. Сангинмуродов</i>
Тарроҳ	<i>Ф. Раҳимов</i>

Ба матбаа 25.10.2004 супурда шуд. Ба чоп 07.12.2004 имзо шуд. Андозаи 60x84^{1/16}. Коғази офсет. Ҳуруфи адабӣ. Чопи офсет. Ҷузъи чопии шартӣ 9,0. Адади нашр 400 нусха. Супориши №34/04.

Нашриёти «Адиб»-и Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон.
734025, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 37.

Дар матбааи нашриёти «Эҷод» чоп шудааст.
734025, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 36. Тел.: 21-95-43.
E-mail: ejod@tadjik.net.